

Udskrift af dombogen

D O M

afsagt den 21. april 2022

Retten nr. CL-13554/2019

Politets nr. SØK-91250-00021-17

Anklagemyndigheden

mod

Hovedstadsregionens og Midt-Nords Naturgasselskab I/S
under opløsning (tidligere HMN Naturgas I/S)

cvr-nummer 32505821,

Gastech-Energi A/S

cvr-nummer 15742984,

[redacted]
cpr-nummer [redacted]

[redacted]
cpr-nummer [redacted]

[redacted]
cpr-nummer [redacted]

og

[redacted]
cpr-nummer [redacted]

Der har medvirket domsmænd ved behandlingen af denne sag.

Anklageskriftet er modtaget den 26. september 2019.

Hovedstadsregionens og Midt-Nords Naturgasselskab I/S under opløsning
(tidligere HMN Naturgas I/S, under sagen benævnt HMN), Gastech-Energi
A/S (under sagen benævnt Gastech), [redacted], [redacted], [redacted]
[redacted] og [redacted] er tiltalt for overtrædelse af

1.

Hovedstadsregionens og Midt-Nords Naturgasselskab I/S under opløsning
(tidligere HMN Naturgas I/S) og Gastech-Energi A/S

**konkurrencelovens § 23, stk. 3, jf. stk. 4, jf. § 6, stk. 1, jf. stk. 3, jf. lov-
bekendtgørelse 155 af 1. marts 2018, jf. § 3, stk. 2, i lov nr. 207 af 15.
februar 2021 om ændring af konkurrenceloven og straffeloven**

ved i perioden fra den 29. april 2014 til den 30. november 2016 forsætligt at
have indgået en kartelføtal af grov beskaffenhed i form af en aftale, samord-
net praksis eller vedtagelse mellem virksomheder i samme omsætningsled om

priser, avancer el. lign. for salget eller videresalget af varer eller tjenesteydelser, der direkte eller indirekte havde til formål at begrænse konkurrencen, idet de tiltalte ved møde hos HMN Naturgas I/S, Gladsaxe Ringvej 11, 2860 Søborg, og e-mails den 29. april 2014 indgik en aftale eller samordnet praksis mellem HMN Naturgas I/S, Gastech-Energi A/S, [REDACTED] og [REDACTED] om koordinering af abonnementspriser for service på naturgasfyr til slutbrugere på markedet for gasfyrservice i et område svarende til HMN Naturgas I/S' distributionsområde.

2.

[REDACTED]

konkurrencelovens § 23, stk. 3, jf. § 6, stk. 1, jf. stk. 3, jf. lovbekendtgørelse 155 af 1. marts 2018, jf. § 3, stk. 2, i lov nr. 207 af 15. februar 2021 om ændring af konkurrenceloven og straffeloven, jf. straffelovens § 23, ved i den i forhold 1 angivne periode, [REDACTED] som [REDACTED] og [REDACTED] som [REDACTED] begge i HMN Naturgas I/S, forsætligt ved tilskyndelse, råd eller dåd at have medvirket til, at HMN Naturgas I/S indgik en kartelaftale af grov beskaffenhed i form af aftale, samordnet praksis eller vedtagelse mellem virksomheder i samme omsætningsled om priser, avancer el. lign. for salget eller videresalget af varer eller tjenesteydelser, der direkte eller indirekte havde til formål at begrænse konkurrencen, idet de tiltalte i forening og efter forudgående aftale eller fælles forståelse ved møde hos HMN Naturgas I/S, Gladsaxe Ringvej 11, 2860 Søborg, og e-mails den 29. april 2014 lod HMN Naturgas I/S indgå en aftale eller samordnet praksis mellem HMN Naturgas I/S, Gastech-Energi A/S, [REDACTED] og [REDACTED] om koordinering af abonnementspriser for service på naturgasfyr til slutbrugere på markedet for gasfyrservice i et område svarende til HMN Naturgas I/S' distributionsområde.

3.

[REDACTED]

konkurrencelovens § 23, stk. 3, jf. § 6, stk. 1, jf. stk. 3, jf. lovbekendtgørelse 155 af 1. marts 2018, jf. § 3, stk. 2, i lov nr. 207 af 15. februar 2021 om ændring af konkurrenceloven og straffeloven, jf. straffelovens § 23, ved i den i forhold 1 angivne periode som [REDACTED] i Gastech-Energi A/S og [REDACTED] forsætligt ved tilskyndelse, råd eller dåd at have medvirket til, at Gastech-Energi A/S og [REDACTED] indgik en kartelaftale af grov beskaffenhed i form af aftale, samordnet praksis eller vedtagelse mellem virksomheder i samme omsætningsled om priser, avancer el. lign. for salget eller videresalget

af varer eller tjenesteydelser, der direkte eller indirekte havde til formål at begrænse konkurrencen, idet tiltalte ved møde hos HMN Naturgas I/S, Gladsaxe Ringvej 11, 2860 Søborg, og e-mails den 29. april 2014 lod Gastech-Energi A/S og [REDACTED], sidstnævnte i forening og efter forudgående aftale eller fælles forståelse med [REDACTED], indgå en aftale eller samordnet praksis mellem HMN Naturgas I/S, Gastech-Energi A/S, [REDACTED] og [REDACTED] om koordinering af abonnementspriser for service på naturgasfyr til slutbrugere på markedet for gasfyrservice i et område svarende til HMN Naturgas I/S' distributionsområde.

4.

[REDACTED]

konkurrencelovens § 23, stk. 3, jf. § 6, stk. 1, jf. stk. 3, jf. lovbekendtgørelse 155 af 1. marts 2018, jf. § 3, stk. 2, i lov nr. 207 af 15. februar 2021 om ændring af konkurrenceloven og straffeloven, jf. straffelovens § 23, ved i den i forhold 1 angivne periode som [REDACTED] og [REDACTED] forsætligt ved tilskyndelse, råd eller dåd at have medvirket til, at [REDACTED] og [REDACTED] indgik en kartelaftale af grov beskaffenhed i form af aftale, samordnet praksis eller vedtagelse mellem virksomheder i samme omsætningsled om priser, avancer el. lign. for salget eller videresalget af varer eller tjenesteydelser, der direkte eller indirekte havde til formål at begrænse konkurrencen, idet tiltalte ved møde hos HMN Naturgas I/S, Gladsaxe Ringvej 11, 2860 Søborg, og e-mails den 29. april 2014 lod [REDACTED] og [REDACTED] [REDACTED], sidstnævnte i forening og efter forudgående aftale eller fælles forståelse med [REDACTED], indgå en aftale eller samordnet praksis mellem HMN Naturgas I/S, Gastech-Energi A/S, [REDACTED] og [REDACTED] om koordinering af abonnementspriser for service på naturgasfyr til slutbrugere på markedet for gasfyrservice i et område svarende til HMN Naturgas I/S' distributionsområde.

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om, at Hovedstadsregionens og Midt-Nords Naturgasselskab I/S under opløsning (tidligere HMN Naturgas I/S) og Gastech-Energi A/S hver straffes med en bøde på ikke under 25 mio. kr., og at [REDACTED], [REDACTED] og [REDACTED] straffes med ikke under 60 dages betinget fængsel.

De tiltalte har nedlagt påstand om frifindelse, subsidiært rettens mildeste dom.

Sagens oplysninger

Der er afgivet forklaring af tiltalte [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] og [REDACTED] samt af vidnerne [REDACTED], [REDACTED] og [REDACTED].

Tiltalte [REDACTED] har til retsbog af 15. og 16. marts 2021 forklaret følgende:

”...

Tiltalte [REDACTED] forklarede, at [REDACTED] er [REDACTED] år og [REDACTED] ansat som [REDACTED] HMN under forhandling og indgåelse af principaftalen den 29. april 2014. [REDACTED]

Det er korrekt, at HMN havde en serviceordning, hvor kunderne kunne få serviceret deres gasfyr. I HMN kaldte man det ikke en abonnementsløsning, man kaldte det blot for serviceordning. Serviceordningen bestod af tre grundelementer. De tre elementer var udkald, udskiftning af reservedele og hovedeftersyn. Hovedeftersyn og udkald blev opkrævet over kundens gasregning. Prisen for reservedele blev faktureret til kunden på den samlede regning.

Foreholdt Konkurrencerådets afgørelse (ekstrakten side 1097, pkt. 42) hvoraf fremgår, ”HMN udfører ikke selv servicen, men anvender en række underleverandører – kaldet servicepartnere. HMN har i sin serviceordning 68 servicepartnere fordelt med 23 servicepartnere i øst (hovedstadsområdet) og 46 servicepartnere i vest (Midt- og Nordjylland), forklarede [REDACTED] at [REDACTED] ikke husker antallet af servicepartnere. Men det er korrekt, at HMN ikke selv udførte servicen.

Foreholdt Konkurrencerådets afgørelse (ekstrakten side 1097, pkt. 41) hvoraf fremgår, ”HMN tilbyder service på naturgasfyr til slutbrugere (servicekunder) gennem sin serviceordning. HMN driver sin serviceordning, som en nulforretning, hvorved forstås at HMN’s omsætning forbundet med serviceordningen stort set svarer til HMN’s udgifter ved serviceordningen”, forklarede [REDACTED] at [REDACTED] er enige i dette.

Foreholdt Konkurrencerådets afgørelse (ekstrakten side 1102, pkt. 61 og 63) hvoraf fremgår, ”For at tilbyde service på naturgasfyr kræves det, at den udførende person har et såkaldt A-certifikat, og at virksomheden, der udfører gasservicen, har indført et kvalitetsstyringssystem. Nogle servi-

ceudbydere på markedet opfylder i sig selv disse krav, mens andre anvender underleverandører, hvor den udførende virksomhed har et kvalitetsstyringsprogram, og den udførende person har et A-certifikat,” forklarede [REDACTED] at det er korrekt, at det er kravene for, at man må servicere et gasfyr. En almindelig vvs'er kan ikke bare få lov til at servicere et gasfyr.

Der var en aftale mellem servicepartnerne og HMN, hvoraf fremgik, at servicepartnerne fik en pris for at stå til rådighed ved udkald, en anden pris for hovedeftersyn samt den maximale avance, der måtte kræves for reservedele. HMN viderefakturerede prisen for reservedele til kunderne. Hovedeftersyn og udkald indgik i den pulje af omkostninger, som HMN havde. Omkostningerne indgik sammen med HMNs interne omkostninger, som administrationsgebyr mv. i kostprisen.

Servicepartnerne havde ingen indflydelse på HMNs viderefakturering af reservedele til kunderne. Der var ingen fast aftale med servicepartnerne om, hvad HMN viderefakturerede. [REDACTED] har ikke haft noget med den tidligere aftale at gøre.

Foreholdt HMN service-nyt fra marts 2012 (ekstrakten side 716-717) hvoraf fremgår, *”Afregningspriserne reguleres jf. vores kontakt ud fra Danmarks Statistiks reguleringsindeks for boligbyggeri, Vvs-arbejde, arbejdsomkostninger. Her er der en stigning på [REDACTED] %. Beløbsgrænserne vedr. reservedels-avance reguleres jf. Danmarks Statistiks reguleringsindeks for boligbyggeri, Vvs-arbejde, materialer. Her er stigningen på [REDACTED] %. Kundepriserne hos HMN stiger tilsvarende, hvilket giver følgende kundepriser (inkl. moms) pr. 1. maj 2012: 1-årig serviceaftale [REDACTED] kr. pr. år i vest og [REDACTED] kr. pr. år i øst. 2-årig serviceaftale [REDACTED] kr. pr. år i vest og [REDACTED] kr. pr. år i øst. 3-årig serviceaftale [REDACTED] kr. pr. år i vest og [REDACTED] kr. pr. år i øst”*, forklarede [REDACTED] at [REDACTED] ikke havde noget med serviceordningen at gøre på dette tidspunkt.

Foreholdt e-mail af 29. april 2014 fra [REDACTED] (ekstrakten side 869) hvoraf fremgår, *”Med til historien hører at HMN i 2013 valgte at fastholdte servicepriserne fra 2012 på trods af, at vi skulle afregne vores servicepartnere en højere pris for deres arbejde.”*, forklarede [REDACTED] at [REDACTED] ikke er bekendt med, om HMN fastholdt priserne fra 2012 i 2013.

Foreholdt orientering og status om serviceabonnementsordningen 2013/2014 [REDACTED] i juni 2013 (ekstrakten side 729) hvoraf fremgår, at orienteringen blandt andet er sendt til [REDACTED] bekræftede [REDACTED] at [REDACTED] er identisk med [REDACTED]

Foreholdt samme bilag (ekstrakten side 731) hvoraf fremgår, *”De nuværende kontraktforhold med servicepartnerne forudsætter, at der hvert år reguleres priser pr. automatik i forhold til prisindeks, hvilket ikke under-*

støtter HMN's ønske om, at være fleksible og konkurrencedygtige på prisen i markedet", forklarede [redacted] at [redacted] ikke var inde i den gamle kontrakt. [redacted] havde ikke kendskab til, at HMN regulerede priserne på abonnementsordningen.

Foreholdt referat af forhandlingsmøde den 8. marts 2013 HMN's serviceordningen, øst (ekstrakten side 726-727, 1. og 3. afsnit) hvoraf fremgår, "HMN ønsker at fastholde de nuværende priser overfor kunderne. Der er ingen forventninger om, at priserne stiger og der er ingen eksterne aktiviteter som understøtter at priserne skal stige - tværtimod er markedet under pres. ... [redacted] [redacted]", forklarede [redacted] at [redacted] ikke havde noget med serviceordningen at gøre på dette tidspunkt. [redacted] erindrer ikke at have været inde over det overhovedet.

Foreholdt HMN service-nyt juni 2014 (ekstrakten side 907) hvor det om HMNs kundepriser fremgår, "1-årig serviceaftale [redacted] kr. pr. år i vest og [redacted] kr. pr. år i øst. 2-årig serviceaftale [redacted] kr. pr. år i vest og [redacted] kr. pr. år i øst. 3-årig serviceaftale [redacted] kr. pr. år i vest og [redacted] kr. pr. år i øst. Priserne gælder pr. 1. maj 2014" forklarede [redacted] at det er korrekt, at det var HMNs priser pr. 1. maj 2014.

Tilfalte blev foreholdt e-mail af 29. april 2014 fra [redacted] (ekstrakten, side 869, 3. og 4. afsnit) hvoraf fremgår, "Prisen på en serviceaftale hos HMN Naturgas er pr. 1. maj 2014 [redacted] med lige under [redacted]%. Bag denne [redacted] gemmer sig dog en [redacted] nyhed for vores servicekunder; reservedelene bliver billigere. Vi er i øjeblikket i dialog med vores servicepartnere, med henblik på at vores kunder får mindre omkostninger til reservedele på deres gasfyr. Denne besparelse går direkte til vores kunder, da HMN ingen fortjeneste har på reservedelene. Skulle forhandlingerne mod forventning ikke falde på plads, ruller vi stigningen delvist tilbage - stigningen vil i givet fald blive ca. [redacted]%, da vores servicepartnere naturligvis skal have den normale prisstigning indenfor branchen som i år er på [redacted]%. "

Samt e-mail af 29. april 2014 fra [redacted] vedhæftet Principaftalen (ekstrakten side 873) hvoraf fremgår, "3. Prisregulering i aftaleperioden. a. Priserne på hovedeftersyn og udkald reguleres fra 2013-priser til 2014-priser på grundlag af den hidtil gældende Kontrakt pkt. 6.7 svarende til [redacted] % (skal tjekkes). Hertil lægges kompensationsbeløbene nævnt i ovenstående pkt. l.b. ([redacted] kr. henholdsvis [redacted] kr.)"

Hertil forklarede [redacted] at det passer meget godt, at prisen oprindeligt skulle reguleres med [redacted] % efter indeks.

Foreholdt prisliste vedhæftet e-mail fra [redacted] (ekstrakten side 891)

hvoraf fremgår, ”Danmarks Statistiks reguleringsindeks for boligbyggeri, Vvs- arbejde, arbejdsomkostninger: Reguleringsindeks 4. kvartal 2012: 136,9 Reguleringsindeks 4. kvartal 2013: 144,1, Stigning [REDACTED] %”, forklarede [REDACTED] at [REDACTED] på baggrund af det foreholdte vil tro, at stigningen var beregnet korrekt til [REDACTED] %.

Tiltalte forklarede, at HMNs priser for serviceordningen lå online. [REDACTED] ved ikke, om man kunne se deres reservedelspriser online.

Gastech og [REDACTED] havde deres egen serviceordning. De var også HMNs servicepartnere. [REDACTED] vil mene, at de også var konkurrenter, men det var ikke i den kontekst, [REDACTED] mødte dem ved forhandlingerne om principaftalen.

HMN indgik en ny aftale med deres servicepartnere, fordi reservedelspriserne var for høje. Kunderne havde klaget over reservedelspriserne, da de kunne finde reservedelene billigere på nettet.

Foreholdt orientering og status om serviceabonnementsordningen 2013/2014 fra juni 2013 [REDACTED] i juni 2013 (ekstrakten side 747) hvoraf fremgår, ”I 2012 fik hver kunde i øst skiftet 1,2 reservedel til en pris a [REDACTED] kr. opgjort ved [REDACTED] kunder. I vest er tallet 0,7 reservedel til [REDACTED] kr. på [REDACTED] kunder.”, forklarede [REDACTED] at reservedelsudskiftningen var cirka [REDACTED] i øst som i vest.

Det var [REDACTED] og [REDACTED], der stod for forhandlingen på vegne af HMN. Det var et [REDACTED] som en del af HMNs strategiplan, og [REDACTED] deltog på vegne af [REDACTED]. [REDACTED] havde stået for dokumentationen omkring reservedelene. Det var [REDACTED] og [REDACTED], som var ansvarlige for forhandlingen og indgåelsen af principaftalen. [REDACTED] husker ikke, hvem der deltog fra servicepartnere udover [REDACTED] og [REDACTED]. [REDACTED] husker ikke navnene på andre. [REDACTED] hæftede sig ikke ved, hvem der havde hvilken rolle i forhandlingen. Det var vanskelige forhandlinger. Det er altid en vanskelig forhandling, når man skal forhandle goder tilbage. De havde analyseret, at der var et uforklarligt reservedelsforbrug på omkring [REDACTED] årligt, og hvis man skal forhandle indkøbspriser ned med [REDACTED] kr., så bliver forhandlingerne vanskelige.

Tiltalte blev foreholdt orientering og status om serviceabonnementsordningen 2013/2014 [REDACTED] i juni 2013 (ekstrakten side 741), hvoraf fremgår, ”I dag har vi kontraktbundne avanceaftaler på henholdsvis [REDACTED] %, [REDACTED] % og [REDACTED] % i sammenfald med, at der i gennemsnit (HMN påstand) kan opnås [REDACTED] % rabat til servicepartnere med reference til Electro-Energy netto reservedelskatalog.

Avancestørrelserne er fastsat i forhold til tre beløbsgrænser
Avance [REDACTED] % [REDACTED] [REDACTED]

Avance ■ % ■ ■
 Avance ■ % ■ ■
 ...”

■ forklarede hertil, at det var de maksimale avancer, der var inden den nye aftalt blev indgået. ■ husker i dag ikke tallenes konkrete størrelse, da ■ ikke har set materialet i meget lang tid.

Det er korrekt, at deres første oplæg var, at reservedelsavancer ■ og der var ■ på hovedeftersyn og udkald.

Tiltalte blev foreholdt fra samme bilag (ekstrakten side 747), hvoraf fremgår, ”Reservedelspriserne ■, dvs. HMN leverer ■ reservedele til servicepartnere. ■ reservedelesvarenumre skal være ■ og vi accepterer og oplyser til omgivelserne at der vil kunne optræde forskellige reservedelspriser på de samme komponenter til slutbrugeren. Det er konsekvensen af gennemsigtighed og konkurrence på området når vi bruger vores kvalitetsvurdering aktivt ved tildeling af servicekunder til udvalgte servicepartnere.

Fordele:

1. HMN varetager kundernes og ejernes interesser og skaber bedre vilkår for de danske naturgaskunder.
2. Vi skaber konkurrence på reservedelspriserne, idet vi bruger reservedelspriserne som et parameter i den kvalitetsmodel, som servicekunderne (i fremtiden) vælger/tildeles servicepartner ud fra
3. Servicepartnere har mulighed for at give kunderne individuelle og særlige tilbud
4. Vi placerer os i en passende afstand fra potentielle sager i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen pga. for mange aftaler om priser på reservedele.

...

Konsekvenser:

1. Vi vil opleve forskellige reservedelspriser til forbrugerne, men erfaring har vist at ens priser giver ens høje priser. Nu går vi efter "næsten ens og lave priser"..."

■ forklarede hertil, at ■ fik oplægget til orientering. Det var et oplæg til brug for interne overvejelse i HMN for at komme væk fra en grossists priser.

Foreholdt intern e-mail af 5. april 2014 fra ■ med materiale til møde med ■ (ekstrakten, side 810/813) hvoraf fremgår, ”Reservedelsavancer og prisgrupper udgår og erstattes af ”Engrosprisliste” på reservedele. Prislisen administreres og reguleres

dynamisk af HMN i forhold til markedet og en tilhørende benchmark. Regulering kan pågå l. maj og l. oktober”, forklarede [REDACTED] at det også var en del af det, der blev overvejet.

Foreholdt e-mail af 11. april 2014 fra [REDACTED] om HMN Naturgas I/S' samlede udspil til en modernisering af serviceaftalen (ekstrakten side 815) hvoraf fremgår, ”Det er fortsat vores opfattelse, at der [REDACTED] reservedele til serviceordningen, når de aktuelle prisstrukturer for reservedele på engros- og kedelmarkedet lægges til grund. Bortfaldet af den nuværende avancemodel omlægges til af en forhøjelse af betalingen for hovedeftersyn og en forhøjelse af betalingen for udkald. Omlægningen baseres på reservedelsforbruget til hovedeftersyn og udkald realiseret i HMN's jyske område i perioden maj 2012 til april 2013. Det vil indebære en forhøjelse af betalingen for hovedeftersyn med [REDACTED] kr. og for udkaldsdækning med [REDACTED] kr.

Lavere afhængighed af indtjening fra reservedele mod en forhøjelse af betaling for hovedeftersyn og udkald vil være med til at sikre en mere stabil omsætning i servicefirmaer i et marked, hvor der er stigende pres på reservedelsomkostninger (både pris og forbrugt mængde).

For forbrugerne vil mindre udgifter til reservedele mod en forhøjelse af abonnementsbetaling give forventning om mere stabil udgift fra år til. Dette vil være med til at opretholde loyaliteten overfor såvel gas som gasservice.

Vi vil ikke på forhånd afvise en indfasning af en ny afregningsmodel, hvor reservedelsavancen i det førstkommende år fastsættes til ca. [REDACTED] % mod en tilsvarende reduktion i ovennævnte tillæg til betalingen for hovedeftersyn og udkald, såfremt dette kan lette omlægningen.”, forklarede [REDACTED] at mailen var sendt til [REDACTED], [REDACTED] og [REDACTED]. Det var HMNs første samlet udspil til servicepartnerne.

Foreholdt samme bilag (ekstrakten, side 818/819) hvoraf fremgår,

”[REDACTED] på reservedele. Prislisten administreres og reguleres dynamisk i forhold til markedet og en tilhørende benchmark. Regulering kan pågå l. maj og l. oktober. For perioden 2014/15 er [REDACTED], - der efter dynamik ift. markedspriser og vilkår.

Avancer på reservedele kompenseres jf. forhandlinger april/maj 2015. Usikkerheden omkring fremtidigt dækningsbidrag reduceres som en konsekvens af, at reservedelspriser kommer under væsentligt pres i fremtidens transparente marked.

Det tjener alle parter bedst at tilpasse systemet så økonomien tilknyttes oprindelsespunkt uden fiktive prissætninger/ -fordelinger”, forklarede [REDACTED] at [REDACTED] ikke husker, om det var et vedhæftet bilag til [REDACTED] mail.

Foreholdt samme bilag (ekstrakten, side 828) PowerPoint slide vedhæftet e-mail vedrørende omlægning af afregningsmodellen, forklarede [REDACTED] at avanceprocenten på [REDACTED] % var tænkt som en indfasning.

Det er korrekt, at [redacted] den 22. april 2014 sendte et modsvar til HMNs første oplæg.

Foreholdt e-mail af 22. april 2014 fra [redacted] med svar til [redacted] (ekstrakten, side 844-846) hvoraf fremgår, ”Servicepartnerne melder samstemmende tilbage at det udspil, der er kommet, ikke er interessant. Servicepartnerne har selv flere kunder i egne ordninger end der er i HMN ordning, og udspillet fra HMN vil have ødelæggende indvirkning herpå. Ønsker man partnerskab skal man huske at der er to parter ellers burde man måske rette kontrakten og ikke længere kalde det servicepartnere, men i stedet serviceentreprenør. Sidste år havde vi et meget knudret forhandlingsforløb og efter dette meldte [redacted] tilbage på mail ”HMN ønsker, at forhandlinger for i år (2013) betragtes som enestående og ekstraordinære, og forventer, at vi fremover (startende i 2014) tager udgangspunkt i og efterlever de aftalte kontraktforhold”. Det havde vi forventet at HMN stadig kunne huske- og det er også vores naive forventning med denne venlige påmindelse. Et partnerskab er trods alt blandt andet at man kan regne med de aftaler og tilbakemeldinger man får. Vi vil dog gerne være imødekommende i forhold til HMN og som alternativ til at holde de aftaler, der er indgået, har vi nedenstående forslag.

	<u>HE</u>		<u>Udkald</u>	
	HMN	[redacted]	HMN	[redacted]
Kompensationsbeløb	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Avance på [redacted] prisliste	[redacted]	[redacted] %	[redacted]	[redacted] %

...

Derudover har vi følgende forudsætninger.

1. HMN's forbrugerpriser stiger på linie med kompensationsbeløbet. Dette er for at sikre at vi også kan hæve egne abonnementspriser

...

6. Derudover er der den normale pristalsregulering. Med venlig hilsen

Forhandlingsudvalg vest: [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], ”, forklarede [redacted] at det er korrekt, at det var det første modsvar, [redacted] fik fra servicepartnerne.

HMN diskuterede modforslaget internt, hvad HMN kunne lande på. HMN havde hørt, at servicepartnerne hverken ville kunne bære [redacted] eller [redacted] % gennem, fordi det kostede penge at ligge inde med den store reservedelsmængde, der var nødvendig. Det kostede rentetab hos servicepartnerne, der havde bunden kapital i reservedelene. Derfor var HMN indstillet på - i en kortere periode - at give [redacted] % i reservedelsavance, mod at de fik en mindre kompensation på de andre elementer i aftalegrundlaget.

Tiltalte blev foreholdt intern e-mail af 25. april 2014 fra [REDACTED] vedr. udkast til forhandlingsudspil (ekstrakten side 853, 862-864), hvoraf fremgår, ”Kære alle. Vedlagt udkast revideret udspil til servicepartnerne. Jeg har aftalt nyt forhandlingsmøde hos HMN i [REDACTED], hvor forhandlingsdelegationerne fra både vest og øst deltagere. Udspillet følges nedenstående udkast til følgeskrivelse: Vedlagt HMN Naturgas' forslag til en kompromisløsning af vores tidligere oplæg fremsendt den 11. april 2014 og [REDACTED] / Forhandlingsudvalg Vest's forslag af 22. april 2014. I forhold til vores oplæg fra den 11. april 2014 fremgår vores ændringer fra s. 8 og frem. Med hensyn til øvrige forudsætninger nævnt i brevet af 22. april 2014: ad. 1 Forhøjelse af betalingen for hovedeftersyn og udkald reflekteres i HMN Naturgas' abonnementspris ...”.

Tiltalte blev endvidere foreholdt vedhæftet power point til ovennævnte e-mail med overskriften ”Omlægning af afregningsmodel” (ekstrakten side 862), hvoraf fremgår, at avanceprocenten nu var ændret til [REDACTED] % i forhold til det tidligere forslag.

Tiltalte forklarede hertil, at der var interne drøftelser om, hvor langt de kunne strække sig i forhandlingerne i forhold til avanceprocenten.

Den 29. april 2014 holde de et møde med servicepartnerne. De drøftede elementer som i sidste ende skulle indgå i principaftalen. Som [REDACTED] husker det, var servicepartnerne ikke inde på matematikken i forhold til udkaldsprisen. Så kom punktet om gennemslag på priserne på bordet, hvilket HMN sagde nej til. De kom i stedet frem til den formulering, som står i principaftalens pkt. 6. Det var en formulering, som [REDACTED] var tilfreds med. Det betød nemlig, at de kunne levere den gevinst til kunderne, som [REDACTED] var gået efter fra starten. Det som de sagde nej til var, at HMN ikke ville have [REDACTED] på deres priser. [REDACTED]

Tiltalte blev foreholdt e-mail af 29. april 2014 fra [REDACTED] med vedhæftet principaftale (ekstrakten side 872-873) hvoraf fremgår, ”Der aftaltes følgende principper:

1. Omlægning af afregningsmodel

a. Reservedelsavancen reduceres til maksimalt [REDACTED] % [REDACTED] til engrosprisen for alle prisgrupper. De eksisterende prisgrupper udgår.

b. [REDACTED] reservedelsavancen [REDACTED] af følgende tillæg:

i. Hovedeftersyn: [REDACTED] kr. pr. hovedeftersyn

ii. Udkald: [REDACTED] kr. årligt

...

6. Gennemslag i HM N's prissætning over for kunderne

a. Omlægning af afregningsmodellen reflekteres i HMN's priser på servi-

ceabonnementer.

...

9. Andet

a. Aftalen træder i kraft og har virkning fra 1. maj 2014.

b. Ovenstående principper udmøntes i en ny kontrakt snarest.", forklarede han, at det var den endelige aftale."

Tiltalte forklarede hertil, at det var den endelige aftale. ■■■ bed ikke mærke i, at servicepartnerne havde en interesse i, at HMN skulle hæve deres abonnementspriser overfor deres kunder. Det er vel mere et spørgsmål til servicepartnerne. ■■■ gik op i indkøbsvilkårene for HMNs kunder.

Foreholdt e-mail 22. april 2014 fra ■■■ med svar til ■■■ (ekstrakten side 846) hvoraf fremgår, "Derudover har vi følgende forudsætninger.

1. HMN's forbrugerpriser ■■■. Dette er for at sikre at vi også kan hæve egne abonnementspriser ...", forklarede ■■■ at det ikke var det, som de forhandlede om. De forhandlede HMNs indkøbspriser og vilkårene for HMNs kunder. Servicepartnerne kunne godt have en interesse i, at HMN hævede sine priser, men HMN satte selv sine egne priser overfor deres kunder. Det der indgik i principaftalen, var de vilkår, som de forhandlede sig til med servicepartnerne. Det der reflekteres i aftalen, er den kostbase, som de havde til deres kunder, men når dagen var omme, så var det et nulsumsspil for HMNs kunder.

Det var ikke en del af aftalen med servicepartnerne, at HMNs abonnementspris skulle stige, men det ville blive reflekteret i den samlede omkostningsbase, og derved vil det slå igennem i priserne. Det var en samlet pakke.

Punkt 6 i principaftale er en del af den samlede aftale, der både omhandler købspriser på reservedele og de andre elementer. Det er et nulsumsspil, så det som HMN gav på den ene side og tog en lavere pris på den anden, det gik samlet ind i prisen for HMNs kunder. Der var ikke en ■■■.

Servicepartnerne godkendte principaftalen af 29. april 2014.

Foreholdt e-mail af 30. april 2014 fra ■■■ vedr. korrektion til principaftale (ekstrakten side 878) hvoraf fremgår, "Hej ■■■ Hermed en lille tilføjelse med hensyn til pkt. 8.", forklarede ■■■ at der ikke blev lavet om på punkt 6 i aftalen på noget tidspunkt.

Foreholdt e-mail af 9. maj 2014 fra ■■■ vedr. ny standardkontrakt (ekstrakten side 882/893) hvoraf fremgår, at der under punkt 6 i principaftalen nu står, at priser er tilrettet pr. 1. maj 2014, forklarede ■■■ at de rettede deres priser den 1. maj 2014, fordi det er det tidspunkt man i branchen ændrer priser på. Principaftalens priser indgår i de nye priser. Afreg-

ningsmodellen i pkt. 6 reflekteres i prissætningen.

██████████ i HMN, da der var kontrolbesøg fra Konkurrence og Forbrugerstyrelsen i 2015. ████████ har ikke haft noget med aftalen at gøre siden maj/juni 2014.

HMN gjorde sig overvejelser om at indgå en aftale med servicepartnere, som også var deres konkurrenter. ████████ konsulterede en intern jurist i februar 2013. Juristens vurdering var, at den aftale, som der blev ændret på, var den eksisterende aftale, og at det bare var spørgsmål om ændring af priser. Men der blev ikke ændret på noget, da der blot skulle ændres priser i en allerede eksisterende aftale. ████████ tror ikke, at de viste deres interne jurist pkt. 6 i principaftalen, før den var skrevet under. De indhentede ikke anden konkurrenceretlig bistand inden de underskrev principaftalen. Hvis ████████ havde været i tvivl, havde ████████ selvfølgelig rettet henvendelse til nogen. ████████ så det dengang ikke som et problem, at de indgik principaftalen. ████████ fokus var at få nogle bedre vilkår for deres kunder. De var til møde med Konkurrencestyrelsen i maj 2014, og de tog derefter kontakt til deres advokat for at få en vurdering af sagen.

Foreholdt Konkurrencerådets afgørelse af 30. november 2016 (ekstrakten side 1100) hvoraf fremgår, ” 3.3.1 Service på naturgasfyrt 53. Der var i 2015 411.2838 boliger i Danmark, som blev opvarmet med naturgas.. ” forklarede ████████ at ████████ ikke ved, hvor mange boliger i Danmark, der var opvarmet med naturgas i 2015. ████████ ved, at HMN havde ca. ████████ kunder i april 2014. HMN servicerede ikke selv gasfyrt. De havde abonnementskontrakter med kunderne. ████████ ved, at HMN var en stor aktør på markedet. ████████ ved, at Gastech også var en stor aktør, men ████████ ved ikke, hvem der ellers var store på markedet.

Foreholdt vedhæftet power point til e-mail af 11. april 2014 fra ████████ ████████ om HMN Naturgas I/S' samlede udspil til en modernisering af serviceordningen (ekstrakten side 822) hvoraf fremgår, at i perioden maj 2012 til april 2013 havde HMN ████████ kunder, forklarede ████████ at være enige i dette. ████████ ved ikke, hvor mange kunder Gastech eller ████████ havde. ████████ ved ikke, hvor mange kunder HMN havde i deres egne serviceordninger.

Foreholdt Orientering og status om serviceabonnementsordningen 2013/2014 (ekstrakten side 760, afsnit 8) hvoraf fremgår, ”En sådan potentiel reducerende indtjening vil vi ikke kunne forhandles på plads med vores servicepartnere som måske har ████████ private servicekunder.”, forklarede ████████ at ████████ ikke kan udtale sig om, hvorvidt servicepartnere have ████████ kunder. ████████ havde ████████ dengang og fik rigtig mange dokumenter hver dag. ████████ kan ikke huske dette.

HMN var en stor spiller på markedet for servicering af gasfyrt. ████████ kan ik-

ke sige, om HMN var markedsdominerende. Det afhænger af, hvordan man definerer dominerende.

Foreholdt at Konkurrencerådet i sin afgørelse har anslået, at HMNs markedsandel på gasfyrsservice i Danmark var på [redacted] % (ekstrakten side 1103) forklarede [redacted] at [redacted] havde styr på, hvor mange kunder HMN havde, men [redacted] havde ikke nogen statik over andre aktører. Markedsandelen på gasfyrsservice i HMNs distributionsområde var formentlig [redacted] % HMN havde omkring [redacted] kunder og nogle og [redacted] servicekontrakter. Det kan godt passe som anslået, at det var ca. [redacted] %, men det er ikke noget, som [redacted] har regnet på. [redacted] kender ikke til HMNs og servicepartnernes samlet markedsandele. Det var ikke et område, som [redacted] sad med.

Adspurgt af forsvareren forklarede [redacted] at [redacted] i dag er [redacted].

Den centrale ændring i serviceordningen med principaftalen var at få nedbragt overforbruget af reservedele i øst og at få prisen ned for kunderne. Serviceafdelingen under teknisk afdeling i HMN havde lavet en analyse over dette overforbrug. [redacted] vidste [redacted] at kunderne ofte klagede over, at priserne på reservedele var for høje. Kunderne oplyste, at de kunne finde reservedelene billigere på nettet. Der var markante prisforskelle (faktor 3).

Det var serviceafdelingen i HMN, der normalt havde ansvaret for serviceaftalen. [redacted] blev involveret i serviceaftalen, fordi [redacted], og der skulle laves en ny strategiplan, der indebar, at omkostningerne til kunderne skulle ned. Man opstartede et projekt vedrørende nedbringelse af udgiften til reservedele. Projektet skulle indgå i den årlige strategiplan. [redacted] kom ind i projektet i midten af 2013 på det tidspunkt, hvor strategiplanen blev vedtaget, og der blev sat tovholdere på de enkelte elementer, der skulle arbejdes med. [redacted]

[redacted] involvering i projektet sluttede ved indgåelsen af principaftalen. Herefter overgik opgaven til linjefunktionen. Inden opgaven gik tilbage til linjefunktionen, blev HMN kontaktet af Konkurrencestyrelsen, der gerne ville have HMN til at redegøre for den aftale, som de havde indgået. [redacted]

[redacted] arbejdede sammen med [redacted] i HMN. [redacted] og [redacted] var gode til at lave statistikker. Det var [redacted] og [redacted] der [redacted] strategien for ændringen af serviceordningen. Ved forhandlingsmøderne var det [redacted]

Forhandlingerne var født svære, da ■■■ skulle forhandle underleverandørernes priser ned. ■■■ mener, at der var et uforklarligt merforbrug på ca. ■■■ i reservedele i øst kontra vest. HMN var meget afhængige af servicepartnere. Servicepartnere kunne forlade ordningen, hvis de ville. Servicepartnere var ikke bundet på hænder og fødder. HMN havde ikke selv arbejdskraft til at løse serviceopgaverne. De var helt afhængige af servicepartnere.

HMN var en nul-forretning. Serviceordningen var således en hvile i sig selv ordning, og det var ikke til forhandling. Ordningen indebar, at man samlede alle omkostninger og fordelte dem ud på kunderne uden fortjeneste. Man kunne aldrig ramme 0 på et år, men man stilede mod det. Ordningen kunne give et underskud eller et overskud, hvilket så ville blive ført videre til det følgende år og indgå i den samlede prissætning. Uanset hvad, ville HMN ikke have en fortjeneste, og HMN ville ikke tabe penge. Årsagen til, at man ikke kan ramme 0 på et år, kan være mange forskellige faktorer f.eks. hastigheden af service, tilgang af kunder og afgang af kunder. Omkostningstyperne der indgår er: Omkostninger til underleverandør i form af eftersyn, udkald, samt interne udgifter til fakturering af kunderne, systemudvikling mv.

Omkostninger til reservedele går videre til kunden på gasregningen. Reservedele bliver behandlet anderledes end eftersyn og udkald. HMN havde ingen avance på reservedele. Hver kunde bærer egne omkostninger for så vidt angår reservedele, og de samlet andre omkostninger fordeles på alle kunder.

Hvis der blev ændret på interne omkostninger, så skulle det indgå i omkostningsbasen for serviceordningen. Hvis omkostningerne steg, så ville prisen for serviceordningen også stige, og det ville ske ved den kommende prisregulering. Jo flere kunder der var med til at betale de interne omkostninger, jo billigere var det for kunden på længere sigt. Hvis der skete ændringer i kundesammensætningen, så ville det give ændringer i deres indtjening på den korte bane, som vil skulle udlignes de efterfølgende år. Omkostningsbasen inkluderede tillæg til hovedeftersyn og udkald, der jo var en indkøbsomkostning til betaling af underleverandører.

Servicepartnere havde ikke indsigt i HMNs omkostningsbase. De kunne se HMNs abonnementspriser online. De kunne ikke se antallet af kunder, som HMN havde en serviceordning med. HMN havde ikke et mål om at nå et givet antal nye kunder pr. år og lavede ikke intensiv markedsføring. HMN havde et ønske om, at kunderne havde en serviceordning, men det var ikke afgørende, hvor mange der var. HMN både mistede og fik kunder i serviceordningen. Det var nogenlunde stabilt.

Det var serviceafdelingen, der satte prisen for serviceordningen. ■■■ ved

ikke helt, hvordan det foregik. Det var serviceafdelingen, der delte priserne ud på antal år for et service. [REDACTED].

Foreholdt e-mail af 11. april 2014 fra [REDACTED] om HMN Naturgas I/S' samlede udspil til en modernisering af serviceordningen (ekstrakten side 815, 3. afsnit) hvoraf fremgår, *"Det er fortsat vores opfattelse, at der ikke skal tillægges avance til reservedele til serviceordningen, når de aktuelle prisstrukturer for reservedele på engros- og kedelmarkedet lægges til grund. Bortfaldet af den nuværende avancemodell omlægges til af en forhøjelse af betalingen for hovedeftersyn og en forhøjelse af betalingen for udkald."*, forklarede [REDACTED] at de skulle have en aftale. Hvis de skar muligheden for avance væk på et parameter, så blev de nødt til at kompensere delvist på et andet parameter. Det var to sider af samme sag. Ved fuldt bortfald af avance til reservedele, så var det en sats, og hvis det var en mindre avance, så vil det være en anden sats. Det var to sider af samme sag.

Foreholdt samme bilag hvoraf fremgår, *"Vi vil ikke på forhånd afvise en indfasning af en ny afregningsmodel, hvor reservedelsavancen i det førstkommande år fastsættes til ca. [REDACTED] % mod en tilsvarende reduktion i ovennævnte tillæg til betalingen for hovedeftersyn og udkald, såfremt dette kan lette omlægningen."*, forklarede [REDACTED] at de havde mærket en betydelig modstand fra deres modpart i sagen. Servicepartnerne kørte med en pæn del reservedele i deres servicevogne, så de var i stand til at udskifte det, der var nødvendigt på kundebesøg, men det betød også, at det var omkostningstungt for servicepartnerne, der måtte binde en del kapital i et reservedelslager. Nogle af reservedelene var der også en stor kassationsprocent på, da de ikke måtte bruges efter en vis dato. Det gjorde det også omkostningstungt for visse vvs-firmaer at have reservedelslager. Derfor åbnede HMN en katteløse.

Det var [REDACTED] forventning, at de ikke ville komme ned på [REDACTED] %. Det vigtigste var at få accepteret præmissen om at begrænse forbruget af reservedele. De skulle have fjernet incitamentet til at skifte reservedele.

Foreholdt samme bilag hvoraf fremgår, *"For forbrugerne vil mindre udgifter til reservedele mod en forhøjelse af abonnementsbetaling give forventning om mere stabil udgift fra år til."*, forklarede [REDACTED] at det var HMNs politik at have en 0 avance. Ændringen indebar, at kunderne ville opleve en lavere pris på reservedel, men måtte se en stigning i serviceprisen. HMN skulle ikke tjene eller tabe på aftalen. Det skulle hvile i sig selv.

Foreholdt e-mail af 29. april 2014 fra [REDACTED] om ny principaftale (ekstrakten side 872) forklarede [REDACTED] at deltagerne på mødet var [REDACTED] og [REDACTED] fra HMN, og fra servicepartnerne deltog [REDACTED]. [REDACTED] husker ikke, at der var andre til stede.

Foreholdt samme bilag (ekstrakten side 873) hvoraf fremgår, ”1. Omlægning af afregningsmodel

a. Reservedelsavancen reduceres til maksimalt ■ % i tillæg til engrosprisen for alle prisgrupper. De eksisterende prisgrupper udgår.

b. ■ i reservedelsavancen ■ af følgende tillæg:

i. Hovedeftersyn: ■ kr. pr. hovedeftersyn

ii. Udkald: ■ kr. årligt”, forklarede ■ at ■ gerne ville så tæt på ■ % som muligt, men det var en forhandling. Beregningen af hovedeftersynet var en balance beregning. Det var forbundne kar. Hvis der kom mere på den ene, skulle der mindre på den anden for at gøre udgiftstrykket neutralt.

Foreholdt samme bilag, hvoraf fremgår, ”6. Gennemslag i HMN's prissætning over for kunderne

a. Omlægning af afregningsmodellen reflekteres i HMN's priser på serviceabonnemeter.”, forklarede ■ at ”Omlægning af afregningsmodellen” betyder, at de flyttede noget af avancen fra reservedele over til betaling af eftersyn og udkald, hvilket er det, der fremgår af pkt. 1.

”Reflekteres” betyder, at omkostningerne indgår i deres omkostningsbase, hvorefter priserne til kunderne fastsættes. ”Reflekteres” kan erstattes af ”indgår i”. HMNs ”priser på serviceabonnemeter” omfatter efter ■ opfattelse det hele i serviceaftalen med kunderne – hovedeftersyn, udkald og forbrug af reservedele. Det var udtryk for hvile i sig selv princippet. HMN satte selv sine priser på serviceabonnementet, og reservedele blev direkte viderefaktureret til kunden. Hver kunde betalte for egne reservedele. HMNs priser ville have været de samme, uanset om pkt. 6 havde stået i aftalen eller ej.

Foreholdt e-mail af 22. april 2014 fra ■ med svar til ■ (ekstrakten side 846) hvoraf fremgår, ”Derudover har vi følgende forudsætninger. 1. HMN's forbrugerpriser stiger på linie med kompensationsbeløbet. Dette er for at sikre at vi også kan hæve egne abonnementspriser”, forklarede ■ at pkt. 6 i principaftalen ikke er det samme, som det der står i første sætning under pkt. 1. Servicepartnerne skulle ikke bestemme HMNs prissætning. HMN satte selv prisen overfor sin kunder. Den fastsatte pris til kunderne for serviceeftersyn indeholdt udgifter til servicepartnerne samt interne omkostninger. De talte om pkt. 1 på mødet den 29. april 2014. Efter de var færdige med teksten til principaftale, kom der et ønske om, at pkt. 1 fra mailen af 22. april 2014 skulle ind i aftalen, hvilke HMN sagde klart nej til. Så kom pkt. 6 i stedet for, og det var ■ glad for, fordi det var udtryk for, at den gevinst, som HMN havde skabt til kunderne, skulle indregnes i prisen til kunderne.

Adspurgt af advokat ■ forklarede ■ at HMN havde haft mulighed for at kommentere på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens referat af mødet den 13. maj 2014. ■ var ■ mødedeltager.

Foreholdt Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens mødereferat med HMN

Naturgas I/S' bemærkninger i mark up (ekstrakten side 922) hvoraf fremgår, "HMN oplyste, at forhandlingerne blev afsluttet med en principaftale. HMN udleverede principaftalen (dokument med overskriften "Serviceordningen: Forhandlingsmøde 29. april 2014") og orienterede kort om aftalens indhold.", forklarede [REDACTED] at de under mødet oplyste, hvad principaftalen gik ud på. Kontorchefen for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen konkluderede efterfølgende, at der ikke forelå så mange bekymringer i forhold til principaftalen, udover at HMN havde samlet flere vvs-firmaer til det samme møde, der kunne indebære, at disse vvs-firmaer med hinanden aftalte ting, som man ikke skulle aftale med hinanden. Under selve mødet var der hverken spørgsmål til pkt. 1 eller 6 i principaftalen.

Adspurgt af advokat [REDACTED] og foreholdt e-mail af 29. april 2014 fra [REDACTED] om ny principaftale (ekstrakten side 872) bekræftede [REDACTED] at det var [REDACTED] der havde sendt mailen til [REDACTED]. Mailen blev sendt efter, at de var blevet færdige med at forhandle.

Adspurgt af anklageren forklarede [REDACTED] at HMN selv kunne fastsætte prisen i forhold til pkt. 6 i principaftalen. Det ville ikke være kontraktbrud, hvis HMN ikke satte sine priser op. De var ikke bundet af teksten på det enkelte ord. De var bundet af, at de havde en serviceaftale, som skulle hvile i sig selv. HMN kunne godt have sat en mindre avance på reservedele til sig selv og ikke have skruet op for prisen på hovedeftersyn og udkald, men det gjorde de ikke. Det var ikke deres strategi. Det er korrekt forstået, at HMN ikke var bundet af at skulle sætte en abonnementspris op.
..."

Tiltalte [REDACTED] har til retsbog af 16. marts 2022 forklaret følgende:

"...

Tiltalte [REDACTED] forklarede, at [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED] husker ikke årstallet for fusionen.

Det er korrekt, at man skal have et A-certifikat og autorisation for at kunne arbejde med gasfyr. Hvis man ikke har de relevante godkendelser, kan man ikke servicere gasfyr.

HMN havde en kontrakt med servicepartnere, som også omfattede aftale om avance. Det beløb, som kunderne blev faktureret, indeholdt også HMNs interne udgifter. HMN viderefakturerede reservedele som en nul-løsning. HMN kunne ikke selv vælge, hvilke priser de afregnede reservedele med overfor kunden. HMN afregnede den pris til kunden for reservedele, som HMN betalte til servicepartnere. HMN kunne godt have lagt en avance på reservedele, men det gjorde de ikke.

Foreholdt støttebilag B med priser fra service-nyt i 2012 og 2014 forklarede [redacted] at [redacted] angik, hvad man rent [redacted]. Alt omkring økonomi hørte til i økonomiafdelingen. [redacted] ved ikke, om HMN fastholdt prisen fra 2012 til 2013.

HMN havde et prisindeks, som de regulerede prisen efter hvert år. Reguleringen foregik både i forhold til servicepartnere og forbrugeren. Det var en nul-løsning, hvor tingene skulle gå op.

HMN havde intet med servicepartnernes priser at gøre. Der var [redacted] servicepartnere i HMN. [redacted] mener ikke, at servicepartnere regulerede deres priser efter HMNs priser.

Forevist orientering og status om serviceabonnementsordningen 2013/2014 (ekstrakten side 729) bekræftede [redacted] at [redacted].

Foreholdt samme bilag (ekstrakten side 760) hvoraf fremgår, ”Der ses en tydelig trend mod at alle retter ind mod HMN med priser og model efter hvert års prisforhandlinger, - vi oplever reelt at servicepartnere ringer og spørger hvornår HMN indeksregulerer så deres private kundeportefølje kan trækkes op på niveau.”, forklarede [redacted] at det er et notat, som [redacted] vil betegne som et bekymringsnotat. [redacted] havde mange bekymringer, som [redacted] bragte op til [redacted] [redacted] må have skrevet det, fordi der havde været eksempler på, at nogle servicepartnere havde rettet ind efter HMNs priser. Det er ikke forkert, det som står i notatet.

HMN ønskede ikke generelt at fastholde prisen overfor kunderne. I hele organisationen var der en gennemsyret opfattelse af, at man var ejet af forbrugerne, og man skulle hele tiden tænke på forbrugerne, der skulle have serviceordningen til billigst mulig pris.

Foreholdt referat af forhandlingsmøde den 8. marts 2013 i HMN Naturgas I/S' serviceordningen, øst (ekstrakten side 726) forklarede [redacted] at [redacted] ikke ved, hvem der havde skrevet referatet.

Foreholdt samme bilag (ekstrakten, side 727), hvoraf fremgår, ”HMN ønsker at fastholde de nuværende priser overfor kunderne. Der er ingen

forventninger om, at priserne stiger og der er ingen eksterne aktiviteter som understøtter at priserne skal stige - tværtimod er markedet under pres. ...

██████████.”, forklarede ██████████ at de ønskede at holde prisen i ro, og hvis det var muligt, ville man selvfølgelig forsøge at få prisen så billig som muligt. HMN ønskede at varetage forbrugernes interesse. HMN gik efter bedst mulige og lavest muligt ydelser. ██████████ ved, at HMN prisregulere ██████████.

Foreholdt e-mail af 9. maj 2014 fra ██████████ vedr. ny standardkontrakt (ekstrakten side 882/891) hvoraf fremgår, at der vil være ██████████ på ██████████ %, forklarede ██████████ at det ikke var ██████████ der havde lavet regnestykket. Det var nogle andre i organisationen, men det ser rigtigt ud.

Man kunne se HMNs priser online. Man kunne ikke se reservedelspriserne online. I forhold til reservedelspriserne så etablerede HMN deres egen engrosprisliste for reservedelspriser. ██████████ husker ikke, hvornår de gjorde det.

Abonnementsprisen er en kendt pris. Reservedelsprisen er en ukendt faktor. Forbrugerne havde ikke mulighed for at se HMNs prisliste over reservedele.

Gastech og ██████████ havde deres egne kunder. De var konkurrenter med HMN samtidig med, at de var servicepartnere i HMN.

██████████ har aldrig opfattet, at der var et forhandlingsforløb angående principaftalen, som skildret af anklagemyndigheden. De havde en proces over længere tid, som skulle sikre de bedste priser, og at de slap for, at flere medarbejdere skulle bruge tid på at behandle reklamationer over reservedelspriser.

Det var ██████████ der stod for processen, der ledte frem til indgåelse af principaftalen den 29. april 2014. ██████████ var også involveret, men ██████████ rolle vedrørende principaftalen handlede om ██████████ og ██████████ ikke ██████████

██████████ og ██████████ deltog i forhandlingerne af principaftalen. Måske deltog der også andre fra servicepartnere, men ██████████ husker ikke hvem.

██████████ husker ikke beløbene i HMNs første oplæg til servicepartnere. HMN havde den strategi, at forbrugerne skulle have den rigtige ordning til den rigtige lave pris. HMNs analysearbejde handlede mest om at nedjustere reservedelsforbruget. HMN ønskede, at der ikke var en avance på reservedele, men det var nok urealistisk. HMN var blevet sure og mente, at

reservedelsforbruget var gået for vidt.

Foreholdt e-mail af 11. april 2014 fra [REDACTED] om HMN Naturgas I/S' samlede udspil til en modernisering af serviceordningen (ekstrakten side 815) forklarede [REDACTED] at [REDACTED] ikke var sikker på, at [REDACTED] havde modtaget denne mail. Men det er muligt, at [REDACTED] kan genkende den.

[REDACTED] vil gerne nævne, at i denne periode [REDACTED] i forhold til servicepartnerne. [REDACTED]. Derfor kunne nogle af dokumenterne godt være kørt uden om [REDACTED]. Det var på grund af det analysearbejde, som [REDACTED] havde lavet. Der var derfor en periode, hvor der foregik noget, som [REDACTED] ikke var involveret i. Det var i perioden inden, at principaftalen blev indgået, at [REDACTED] har et "missing link".

[REDACTED] drøftede med [REDACTED], hvad HMNs første oplæg til aftalen skulle være. [REDACTED] var inde over det [REDACTED], og hvad der skulle foregå på [REDACTED]. [REDACTED] havde muligvis bidraget med informationer fra sine besøg hos servicepartnerne, hvor [REDACTED] indsamlede data.

[REDACTED] ved ikke, om [REDACTED] kender det første oplæg til principaftalen, men [REDACTED] er bekendt med den principaftale, der blev indgået.

Forevist e-mail af 22. april 2014 fra [REDACTED] med svar til [REDACTED] (ekstrakten side 844) forklarede [REDACTED] at [REDACTED] ikke er sikker på, at [REDACTED] er bekendt med mailen. Mailen er ikke sendt til [REDACTED] men [REDACTED] kender godt til noget af teksten.

Servicepartnerne kunne ikke stille krav om, at HMN hævdede sine priser. Dette ville HMN ikke gå med til. Det kunne godt være, at [REDACTED] havde skrevet et par linjer om, at servicepartnerne ville rette deres abonnementspriser efter HMNs.

[REDACTED] husker ikke, om [REDACTED] deltog i mødet mellem HMN og servicepartnerne den 29. april 2014.

Forevist e-mail af 29. april 2014 fra [REDACTED] om ny principaftale (ekstrakten side 872) forklarede [REDACTED] at [REDACTED] var bekendt med og kender den endelige principaftale. Nogle af punkterne [REDACTED], det var blandt andet pkt. 4, 2, 5 og 7. Punkt 6 [REDACTED]. [REDACTED] var ikke med til at indgå eller forhandle punkt 6.

[REDACTED] havde sikkert set hele aftalen, inden den blev indgået. [REDACTED] havde kun kigget på de punkter, som lå indenfor [REDACTED] fagområde. [REDACTED] kan kun udtale sig om det, som ligger indenfor [REDACTED] fagområde. [REDACTED] havde været med til nogle møder, hvor alle punkter blev drøftet, men [REDACTED] var ikke interesseret i andre punkter end dem, som lå indenfor [REDACTED] fagområde.

██ ved ikke, om servicepartnerne var interesseret i, at HMN skulle hæve sine priser overfor kunderne.

██ havde intet kendskab til konkurrenceloven, da principaftalen blev indgået. HMN havde en intern jurist, som █ gik ud fra var involveret i aftalen.

Foreholdt brev af 23. december 2014 om omlægning af økonomien i HMN Naturgasservice (ekstrakten side 913/915) hvoraf fremgår, ”*For at HMN's serviceordning kan fungere konkurrenceretligt må vilkår og priser fastsættes af HMN, - gerne efter undersøgelser og sonderinger hos servicepartnere eller i markedet i øvrigt. ... HMN Naturgas I/S må og kan på ingen måde tage stilling til hvordan hver enkelt servicepartner driver eller prissætter deres egen private serviceordning. Dette ville kunne opfattes som forhandling og aftalte priser, hvilket HMN Naturgas I/S, naturligvis ikke ønsker at være en del af.*”, forklarede █ at det var █ der havde skrevet brevet. Det var formentlig svar på en reklamation. █ var sandsynligvis blevet meget klogere på dette tidspunkt, som ligger efter datoen for indgåelsen af principaftalen. Det var ikke et kendskab, som █ havde, da principaftalen blev indgået i april 2014.

Det er korrekt, at HMN rettede sine priser den 1. maj 2014. HMN havde prisændringer hvert år den 1. maj.

Foreholdt e-mail af 9. maj 2014 fra █ vedr. ny standardkontrakt (ekstrakten side 882/893) hvoraf fremgår, ”*I vedhæftede dokument "principaftale med henvisninger", anvises hvor de enkelte punkter er udmøntet i kontrakten.*” ... og ”*Priser er tilrettet pr. 1. maj 2014*”, forklarede █ at █ ikke husker, om det var █ der i principaftalen skrev ”*Priser er tilrettet pr. 1. maj 2014*”.

HMN havde ingen betænkeligheder ved at indgå principaftalen med servicepartnere, hvoraf nogle også var deres konkurrenter. I øvrigt var der 3.000 vvs-installatører i samfundet, der var deres konkurrenter, som kunne snuppe deres kunder. Det kunne godt være, at █ overfor █ nævnte noget om en bekymring i forhold til samarbejde og konkurrenter i en og samme pakke. Men █ mener ikke, at det har været et problem. De havde en intern jurist, som de spurgte til råds. Juristen gav et klart svar og mente ikke, at der var nogle problemer.

Foreholdt referat/aktioner fra strategimøde serviceordning/gasmester tirsdag den 18. februar 2014. (ekstrakten, side 791) forklarede █ at █ kontaktede juristen, da det ikke var indenfor █ kompetencer. █ ved ikke, om deres interne jurist så principaftalen, inden den blev underskrevet. Juristen var en del af processen.

Foreholdt samme bilag (ekstrakten side 792) hvoraf fremgår, ”*16. Eventu-*

elt. Kontakt til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. [REDACTED] har undersøgt, vurderet og konkluderet at den ny kontrakt ikke behøver godkendelse via Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen argumenteret i følgende: Den ny kontrakt og tekstning er indenfor rammerne af det tidligere godkendte materiale fremsendt i 2010. Der ændres ikke i servicebetingelser overfor forbrugerne afledt af kontrakten. Det er fortsat tilladt at servicepartnere oppebærer en privat kundeportefølje. Der er ingen eksklusivt aftaler, - alle som efterlever kvalitetskrav, etc. kan blive servicepartnere, - dette er en mere fleksibel ordning end tidligere. Forbrugerne har fortsat en meget kort opsigelsesvarsel (8 dage) og der afregnes pr. opsigelsesdag. Opsigelsesvarsel for servicepartnere ændres ikke, det er ganske kort og ændres ikke i forhold til tidligere. Markedsandelen er ikke dominerende i forhold til styrelsens informationer jf. svarskrift og godkendelse af 2010. Hele modellen bliver mere fleksibel og kvaliteten skærpes til fordel for kunderne.”, forklarede [REDACTED] at [REDACTED] var deres jurist. [REDACTED] har gjort, som [REDACTED] skulle, altså kontaktede deres jurist. [REDACTED] husker ikke hvornår, men seneste den 20. februar 2014. [REDACTED] ved ikke, om juristen så principaftalen kort før, at den blev indgået.

Der var mange parter på markedet, som servicerede gasfyr. HMN var en af de større på markedet. HMN havde ca. [REDACTED] servicekunder i 2014.

Foreholdt vedhæftet power point til e-mail af 11. april 2014 fra [REDACTED] om HMN Naturgas I/S' samlede udspil til en modernisering af serviceordningen (ekstrakten side 815/822) hvoraf fremgår, at HMN samlet set har [REDACTED] kunder i perioden 1. maj 2012 til 30. april 2013, forklarede [REDACTED] at det passede meget godt. Der var ca. [REDACTED] kunder i vest og ca. [REDACTED] i øst. [REDACTED] husker, at [REDACTED] i går i sagsakterne så, at HMN havde en markedsandel på omkring [REDACTED] %.

Foreholdt orientering og status om serviceabonnementsordningen 2013/2014 (ekstrakten side 746) hvoraf fremgår, ”Aftalte avancer i samarbejdsaktiviteter hvor man er tæt på at være markedsdominerende kan skabe utilsigtet stor opmærksomhed fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, og HMN ønsker at befinde sig på passende afstand af potentielle klagesager.”, bekræftede [REDACTED] at det var [REDACTED] der havde skrevet det. Det var en information i [REDACTED] bekymringsnotat om, at hvis nogen var markedsdominerende, så kunne det skabe utilsigtet opmærksomhed. Det skulle ikke forstås på den måde, at HMN var tæt på at være markedsdominerende.

Foreholdt samme bilag (ekstrakten side 760) hvoraf fremgår, ”Indirekte, - og sikkert fordi HMN er meget tæt på at være markedsdominerende, sætter HMN trenden omkring indhold i servicebetingelserne, prisniveau, avancemodet, etc. på hele det danske gasmarked.”, bekræftede [REDACTED] at det var [REDACTED] der havde skrevet det. [REDACTED] forsøgte bare at bringe nogle bekymringer og informationer videre i systemet. HMN var efter [REDACTED] opfattelse ikke dominerende på det danske gasmarked. [REDACTED] skrev notatet for at

komme af med nogle bekymringer. Det var derfor, at [redacted] skrev notatet til [redacted]. Det var hverken et beslutningsnotat eller lignende. Det var en proces, hvor [redacted] indsamlede data og informationer. Det var ikke noget, som kunne dokumenteres. [redacted] forsøgte at videregive data til [redacted].

Foreholdt Konkurrencerådets afgørelse af 30. november 2014 (ekstrakten side 1103) hvoraf fremgår, at HMNs markedsandel er [redacted] % på gasfyrs-service i HMNs distributionsområde, og at HMNs markedsandel på gasfyrs-service i Danmark er [redacted] %, forklarede [redacted] ikke at have bemærkninger hertil. [redacted] har heller ikke bemærkninger til, at HMN, Gattech og [redacted] ifølge tabellen har en samlet markedsandel på [redacted] % på gasfyrs-service i HMNs distributionsområde, eller til at HMN, Gattech og [redacted] ifølge tabellen har en samlet markedsandel i Danmark på [redacted] %. [redacted] ved ikke, hvem der har produceret tallene. [redacted] kan ikke kommentere på, om [redacted] er enig i tallene.

Adspurgt af forsvareren advokat [redacted] og foreholdt e-mail af 29. april 2014 fra [redacted] om ny principaftale (ekstrakten side 873) forklarede [redacted] at [redacted] deltog i mødet den 29. april 2014. Punkterne i principaftalen var delt op mellem [redacted] og [redacted] på følgende måde:

Punkt 1 om [redacted] stod [redacted] for.
 Punkt 2 om [redacted] stod de begge for. Punkt 3 om [redacted] i aftaleperioden var ikke [redacted] punkt. Punkt 4 om [redacted] var [redacted] punkt. Det er [redacted] fagområde. Punkt 5 om [redacted] var [redacted] punkt. [redacted] gruppe lavede analysearbejdet.
 Punkt 6 om [redacted] var ikke [redacted] punkt. Punkt 7 om [redacted] var [redacted] punkt, da det handlede om erfaring og kvalitetssikring. De regulerede forholdene for serviceparterne, så alle havde mulighed for at komme ind. Der var dog nogle minimumskrav. Punkt 8 om mulighed for at "medhandle" HMN-servicekunder ved forretningsoverdragelse var et fælles punkt. Men normalt var det [redacted] punkt. Punkt 9b om udmøntning i en ny kontrakt ville naturligt høre til i [redacted]. Men der kunne være noget [redacted] i punktet, og så ville det hører til under [redacted].

I forløbet før principaftalen var det [redacted] opgave at [redacted]. [redacted] besøgte rigtig mange servicepartnere for at [redacted], herunder om de var villige til at nedsætte avancen på reservedelene. [redacted] brugte [redacted] i forhold til HMNs forbrugere til fordel for forbrugerne. [redacted].

Adspurgt af advokat [redacted] forklarede [redacted] at [redacted] ikke ved, hvad

begrebet 'det relevante marked' betyder. [redacted] ved ikke, hvordan man opgør et marked rent konkurrenceretligt. Når [redacted] bruger ordet markedsdominerende, så er det, fordi [redacted] mener, at man er stor og styrende på marked. [redacted] kender ikke noget til konkurrenceretlige udtryk vedrørende opdeling af et marked.

Adspurgt af anklageren forklarede [redacted] at [redacted] ikke ved, om aftalen fra 1. maj 2014 løb indtil 2017, hvor serviceaftalen blev solgt.
..."

Tiltalte [redacted] har til retsbog af 16. marts 2022 forklaret følgende:

” ...

Tiltalte [redacted] forklarede, at [redacted]

[redacted]

Gastech servicerede gasfyrskunder i hele Danmark. De solgte også udstyr til vvs-installatører i hele Danmark, og så havde de en industriforretning, hvor de solgte procesudstyr både i Danmark og udlandet. De havde også abonnementsordninger for gaskunder.

Foreholdt Konkurrencerådets afgørelse af 30. november 2016 (ekstrakten side 1098) hvoraf fremgår, ”I den for sagen relevante periode, som er efteråret 2013/foråret 2014, var [redacted]

[redacted] ”
forklarede [redacted] at det er korrekt. [redacted]

Foreholdt samme bilag (ekstrakten side 1098) hvoraf fremgår, [redacted]

[redacted]

[REDACTED]

Foreholdt samme bilag (ekstrakten side 1098) hvoraf fremgår, ”I efteråret 2013/foråret 2014, var [REDACTED]

[REDACTED] ”, forklarede [REDACTED] at det er korrekt. [REDACTED]

Det er korrekt, at man som vvs-er skal have et A-certifikat og et kvalitets-sikringssystem for at kunne servicere gasfyr. Gastech havde et kvalitets-sikringssystem. Gastech var servicepartner hos HMN. Der var en aftale om maksimale priser i abonnementsaftalen, inden man indgik principaftalen.

Når Gastech skriftede en reservedel hos en kunde, så sendte de regningen til HMN, hvorefter de fik refunderet prisen for reservedelen. Gastech havde ingen indflydelse på, hvilken pris HMN opkrævede deres kunder for reservedelen. Gastech var underleverandør til HMN.

HMN havde en abonnementsordning. Det samme havde Gastech. [REDACTED] har hørt, at HMNs priser for abonnementsordningen var offentlige. HMN var en stor samarbejdspartner for Gastech. [REDACTED] så dem ikke som konkurrenter. [REDACTED] så dem som en samarbejdspartner. Gastech og HMN leverede begge abonnementsordninger til deres kunder angående service af gasfyr. Men der var forskel i deres abonnementsvilkår.

Gastech var ikke interesseret i andres priser for abonnementsordninger. Det var ikke [REDACTED] der fastsatte priserne i Gastech. Gastech lavede en kalkulation en gang om året, hvor de justerede deres priser. Der var ingen sammenhæng mellem, hvordan HMN regulerede deres priser, og hvordan Gastech regulerede deres. [REDACTED] kiggede ikke på, hvad andre satte deres priser til. [REDACTED] kiggede kun på, hvordan det så ud for Gastechs egne kunder. Så længe kunderne var tilfredse, så var det godt. [REDACTED] bekendt kiggede ingen i Gastech på, hvad de andre i branchen tog for tilsvarende ydelser. Gastechs priser fremgik af nettet. Reservedelspriserne kunne man ikke se online. Kunderne kunne ved forespørgsel få oplyst reservedelspriserne. Når montøren var på besøg hos kunden, kunne montøren oplyse, hvad en reservedel kostede. Kunden kunne ikke af egen drift slå det op. De har [REDACTED] reservedele på lager, og en kunden ville ikke have en chance for at vide, hvilke reservedel kunden skulle se efter.

[REDACTED] har arbejdet sammen med [REDACTED] i mange år, da [REDACTED] kom med for at forklare tallene. [REDACTED] så [REDACTED] og [REDACTED] som ligeværdige i forhandlings-

forløbet. [redacted] var den [redacted] og [redacted] var den [redacted]

I mange år havde det været sådan, at de havde en koordineringsgruppe med HMN, hvor de diskuterede teknik og løsninger. [redacted] og [redacted] var medlem af denne arbejdsgruppe som repræsentanter for servicepartnerne. [redacted] og [redacted] var ligeværdige parter i forhandlingerne. [redacted] var [redacted], og [redacted] havde en [redacted] forhandlingerne.

Foreholdt internt e-mail af 11. april 2014 fra [redacted] om HMN Naturgas I/S' samlede udspil til en modernisering af serviceordningen (ekstrakten side 815) hvoraf fremgår, *"Omlægningen baseres på reservedelsforbruget til hovedeftersyn og udkald realiseret i HMN's jyske område i perioden maj 2012 til april 2013. Det vil indebære en [redacted] af betalingen for hovedeftersyn med [redacted] kr. og for udkaldsdækning med [redacted] kr. ... Vi vil ikke på forhånd afvise en indfasning af en ny afregningsmodel, hvor reservedelsavancen i det førstkommende år fastsættes til ca. [redacted] % mod en tilsvarende reduktion i ovennævnte tillæg til betalingen for hovedeftersyn og udkald, såfremt dette kan lette omlægningen."*, forklarede [redacted] at mailen var sendt til [redacted] og [redacted]. Det var HMNs første ensidigt udspil til en ny aftale.

Foreholdt e-mail af 14. april 2014 fra [redacted] om HMN Naturgas I/S' samlede udspil til en modernisering af serviceordningen (ekstrakten side 832) hvoraf fremgår, *"Grunden til at vi minimum vil have [redacted] % avance på [redacted] Samtidig vil en reduktion i reservedelsavancen betyde at vi på de kunder vi selv har er nødt til at hæve abonnements prisen med [redacted] kr., da det bliver vanskeligt at fastholde de hidtidige reservedels priser på disse kunder- det bliver svært. Dermed er det her med til at gøre vores egne forretninger ikke rentable."*, forklarede [redacted] at HMN leverede gas til [redacted] kunder. Hvis HMN sendte en meddelelse ud om, at de havde sænket deres reservedelsavance, så havde Gastech en klar forventning om ikke at kunne fastholde deres gamle avance. Det vil sige, at Gastechs produkt var en kombination af en serviceydelse og en reservedelsydelse, et samlet hele, og hvis Gastech fik fjernet en væsentlig del af deres avance på reservedele, så måtte de finde pengene et andet stede. Gastech så derfor udspillet fra HMN som et angreb på deres forretning. Gastech anså det som vanskeligt at fastholde reservedelsprisen, hvis HMNs forslag kom igennem. Det ville have en negativ effekt for Gastech. Hvis HMN sænkede deres abonnementspris voldsomt, så ville det også have betydet billigere udbydere. Så længe [redacted] havde en vækst i antallet af kunder, så mente [redacted] at [redacted] prissætning var fornuftigt. Derfor kiggede [redacted] ikke på HMNs priser.

Foreholdt samme bilag (ekstrakten side 832), hvoraf fremgår, *"Fra [redacted] side finder vi oplægget aldeles uacceptabelt."*, forklarede [redacted] at de syntes, at oplægget var uacceptabelt, fordi HMN var en meget stor

kunde for mange af servicepartnerne. Omlægningen, som HMN lagde op til, var uacceptabel, fordi det var en samlet omlægning, som servicepartnerne ikke havde forudset på baggrund af de forhandlinger, der havde været de foregående år. Derfor blev servicepartnerne utrygge ved ændringen. ■■■ var ikke bekymret for Gastech. Gastech skulle nok klare sig uanset hvad.

Tiltalte blev foreholdt e-mail af 16. april 2014 fra ■■■■■■■■■■ med svar til ■■■■■■■■■■ (ekstrakten side 842) hvoraf fremgår, ”Vi vil dog gerne være imødekomne i forhold til HMN og som alternativ til at holde de aftaler der er indgået har vi nedenstående forslag.

...”

Tiltalte forklarede hertil, at det var deres udspil, som reaktion på HMNs udkast.

Tiltalte blev foreholdt samme bilag (ekstrakten side 843) hvoraf fremgår, ”Derudover har vi følgende forudsætninger.

1. HMN's forbrugerpriser stiger på linie med kompensationsbeløbet. Dette er for at sikre at vi også kan hæve egne abonnementspriser
2. ■■■■■■■■■■ er den fremtidige reference- måtte der på et tidspunkt komme et serløst alternativ kan vi tale om andre muligheder, men udgangspunktet er ■■■■■■■■■■
3. Paragraf 5.8 i den eksisterende kontrakt består.
4. For at komme ind i serviceordningen skal man i vest have minimum ■■■■■■■■■■ kunder og i øst ■■■■■■■■■■ Det er i orden at man samtidig er gasmester.

For nærværende opfatter vi os som servicepartnere-vi vil også gerne behandles som sådanne. Skal vi være loyale kunne det være rart at det var gengældt.

5. Den manglende avance for ændring fra kvælstof kompenseres med kr.

██████ pr HE

6. Derudover er der den normale pristalsregulering”.

Tiltalte forklarede hertil, at der i pkt. 1 ikke er lagt en forudsætning ind. ███████ bekræftede blot, hvad HMN havde skrevet i det oprindelige oplæg af 11. april 2014, hvor HMN skrev, at de ville omlægge serviceordningen og reducere avancen på reservedele mod en compensation på abonnement. HMN havde direkte skrevet, at kunderne ville være mere tilfredse med at betale lidt mere i abonnement mod en reduceret reservedelspris. ███████, så ███████ bekræftede egentlig bare det, som der stod i det oprindelige oplæg. Det er sådan, at ███████ læser det.

Med sætningen i pkt. 1 ”Derudover har vi følgende forudsætninger” mente ███████ at vi var servicepartnere. ███████ læser ”forudsætning” som en bekræftelse af det oplæg, som der var kommet fra HMN.

”Forudsætning” skal ikke læses som krav, men refererer til oplægget fra HMN af 11. april 2014. ███████, derfor skrev ███████ ned, hvad HMN havde skrevet i deres oplæg af 11. april 2014.

Med sætningen i pkt. 1 ”HMN's forbrugerpriser stiger” mente ███████ at forbrugerpriser er den samlet pris – både abonnements- og reservedelspriser. Af tabellen fra servicepartnere fremgår en lavere stigning på kompensationsbeløbet. ███████ kan ikke svare på, hvorfor de skrev noget om HMNs forbrugerpriser.

Med sætningen ”Dette er for at sikre at vi også kan hæve egne abonnementspriser” mente ███████ at hvis man sænkede prisen et sted, så skulle man tjene pengene et andet sted. Det var det, som HMN havde lagt til grund i aftalen, og det var det, som de forventede ville ske i dette koncept. Forbrugerpriser omfatter service med udskiftning af reservedele og abonnementspriser. Det hang sammen i en helhed.

██████ tror, at de holdt et møde med HMN den 29. april 2014. De aftalte, hvad reservedelsavancen måtte være maksimalt, og hvad kompensationsprisen skulle være. ███████ husker ikke præcist, hvem der deltog i mødet ud over ███████.

Foreholdt e-mail af 29. april 2014 fra ███████ om ny principaftale (ekstrakten side 874) hvoraf fremgår, ”6. Gennemslag i HMN's prissætning over for kunderne

a. Omlægning af afregningsmodellen reflekteres i HMN's priser på serviceabonnementer.”, forklarede ███████ at punkt 6 skal læse op imod pkt. 1a

og 1b. Pkt. 1a var en ændring af reservedelsavancen, og 1b var en kompensation for den ændrede reservedelsavance. Det var et samlet hele. HMN ville, at der skulle komme nogle billigere priser til gavn for kunderne.

Angående punkt 6 *"Omlægning af afregningsmodellen reflekteres i HMN's priser på serviceabonnementer."* forklarede [REDACTED] at der i serviceaftalen strengt taget ikke behøvede at stå noget om, hvordan HMN afregnede med egne kunder. Det er 8 år siden, og [REDACTED] kan ikke svare på, hvorfor formuleringen er taget med i aftalen. [REDACTED] læser punktet anderledes end anklageren.

Foreholdt e-mail af 22. april 2014 fra [REDACTED] med svar til [REDACTED] (ekstrakten side 844/846) hvoraf fremgår, *"Derudover har vi følgende forudsætninger.*

1. *HMN's forbrugerpriser stiger på linie med kompensationsbeløbet. Dette er for at sikre at vi også kan hæve egne abonnementspriser*
2. *[REDACTED] er den fremtidige reference- måtte der på et tidspunkt komme et seriøst alternativ, kan vi tale om andre muligheder, men udgangspunktet er [REDACTED]*
3. *Paragraf 5.8 i den eksisterende kontrakt består.*
4. *For at komme ind i serviceordningen skal man i vest have minimum [REDACTED] kunder og i øst [REDACTED] Det er i orden at man samtidig er gasmester. For nærværende opfatter vi os som servicepartnere -vi vil også gerne behandles som sådanne. Skal vi være loyale, kunne det være rart at det var gengældt.*
5. *Den manglende avance for ændring fra kvælstof kompenseres med kr. [REDACTED] pr. HE*
6. *Derudover er der den normale pristalsregulering", forklarede [REDACTED] at punkterne var en tilbagemelding til HMN i forhold til, hvad der var ved at ske.*

Principaftalen af 29. april 2014 var en ramme for, hvordan den nye kontakt kom til at se ud. Servicepartnere accepterede HMNs oplæg. Gastech var indstillet på at overholde rammen. Gastech reducerede som konsekvens af aftalen sin reservedelspriser med det samme.

Forevist e-mail af 29. april 2014 fra [REDACTED] om ny principaftale (ekstrakten side 872) bekræftede [REDACTED] at det var [REDACTED] der var modtager af mailen. Principaftalen blev lavet på baggrund af tidligere møder, der udmøntede sig i principaftalen. HMN kom med et oplæg om omlægning af serviceordningen. De indgik i en dialog om oplægget, som udmøntede sig i principaftalen.

[REDACTED] ved ikke, om HMN rettede deres abonnementspriser. [REDACTED] fik en mail om nye priser i HMN i juni måned. Gastech hævede sine priser den 1. maj 2014, hvilket er det tidspunkt, som de altid justerer priser på. Som [REDACTED]

husker det, fremgik det af mailen fra HMN, at de havde hævet deres priser med ca. ■ % og sænket deres reservedelspriser. HMN hævede priserne på grund af den omlægning, som de selv havde ønsket.

Foreholdt e-mail af 29. april 2014 fra ■ vedr. ny principaftale (ekstrakten side 875) hvoraf fremgår, ”Hermed oplægget der i dag er aftalt med HMN. Jeg mener det ligger indenfor det vi har aftalt med servicevirksomhederne i øst og vest. Det helt væsentlige er at prisstigningen overfor servicepartnere i abonnement og udkald vil blive afspejlet i kundepriserne. Det betyder at vi vil kunne hæve ■ uden at blive for dyre i forhold til HMN.”, forklarede ■ at mailen er sendt til den lille arbejdsgruppe, der var i øst og vest. Det skal ses i forlængelse af den dialog, der havde været mellem servicepartnere, om man kunne leve med reduktion af reservedelsavancen, som til gengæld måtte medføre en prisstigning i abonnementet. Anden sætning skal forstås i sammenhæng med, at servicepartnere i øst og vest forinden principaftalens indgåelse havde drøftet, om man kunne leve med ændring af en kontrakt, som allerede var indgået. I tredje sætning er det HMNs kundepriser, der henvises til. Fjerde sætning skal ses i sammenhæng med mail af 14. eller 16. april 2014, hvor de skrev, at hvis HMN omlagde deres ordning på den måde, som HMN havde lagt op til, så kom servicepartnere til at reducere deres reservedelspriser. Den gang i vvs-branchen var der ikke mange, som kunne holde til, at man fjernede avancen på reservedele, så fjernede man også en væsentlig del af deres forretning. ■ kiggede på priserne som en helhed, altså både abonnementspris og reservedelspris. Der var nok nogle servicepartnere, der ville mene, at den sidste sætning var udtryk for, at HMNs abonnementspriser havde betydning for, hvor meget servicepartnere kunne kræve overfor egne kunder uden at miste kunder.

■ var ikke bange for prissætningen. Gatstech havde ikke fulgt de prisændringer, som HMN havde anmeldt, de havde udelukkende sænket deres reservedelspriser og haft en meget marginal stigning på deres abonnementer.

■ Hvad de forskellige firmaer så gjorde, var op til dem selv. ■ hævede ikke priserne i Gastech. Servicebranchen ville være i oprør, hvis avancen på reservedele forsvandt.

Gastech fik ingen konkurrenceretlig bistand i forløbet. Det var ■ opfattelse, at HMN havde dialog med konkurrencemyndighederne og ville indgå en lovlig aftale. Den oprindelig kontrakt var blevet godkendt af Konkurrencestyrelsen. ■ var overbevist om, at HMN, der var den professionelle part, havde styr på tingene.

I forhold til markedsandele ved ■ hvor mange gasinstallationer, der var i Danmark. Derved kan ■ regne ud, hvilke markedsandel Gastech havde. Gastech var blandt de større på markedet.

Foreholdt Gastech-Energy A/S' høringsvar (ekstrakten side 1032) hvoraf fremgår, ”GE's omsætning på markedet for gasfyrsservice (kr.)

██████████, GE's antal serviceaftaler ██████████. Antal husstande i alt i Danmark med gasfyr ██████████”, forklarede ██████████ at i de ██████████ kunder indgår ca. ██████████ kunder, som Gastech havde for HMN som underleverandør. De skal derfor fratrækkes.

Foreholdt orientering og status om serviceabonnementsordningen 2013/2014 (ekstrakten side 760) hvoraf fremgår, ”vores servicepartnere som måske har ██████████ private servicekunder.”, forklarede ██████████ at ██████████ ikke kendte til dette tal. ██████████ vidste ██████████ ikke, hvor mange kunder servicepartnere havde i alt. ██████████

Foreholdt Konkurrencerådets afgørelse af 30. november 2016 (ekstrakten side 1103) forklarede ██████████ at Gastech havde ca. ██████████ kunder i egne ordninger. Det kan ved ██████████ beregning ikke give mere end ca. ██████████ % i markedsandel i Danmark, og det fremgår af tabellen, at markedsandelen i Danmark er ██████████ %. ██████████ kan ikke få tallene i tabellen til at passe, hvilket de også tidligere har gjort indsigelser mod. ██████████ kan ikke få nogle af tallene vedrørende Gastech til at passe.

Advokat ██████████ dokumenterer Gastech-Energy A/S' høringsvar (ekstrakten side 1032-1033) med indsigelse vedrørende tabellen.

Adspurgt af advokat ██████████ forklarede ██████████ at hovedeftersyn, fri tilkald og reservedele, var de tre elementer, der indgik i serviceaftalen. ██████████ elementerne som en helhed, som bidrog til forretningen. Det var HMNs initiativ at omlægge serviceaftalen.

Det var HMNs udsagn, at der blev skiftet flere reservedele på Sjælland end i Jylland. Efter ██████████ opfattelse, så var der nok nogle servicepartnere, som var lidt hurtigere til at skifte en reservedel end andre. Gastech var ikke en af dem. ██████████ var lidt forarget over det. ██████████ synes, at man skal opføre sig ordentligt. Det har ██████████ altid selv stået til mål for.

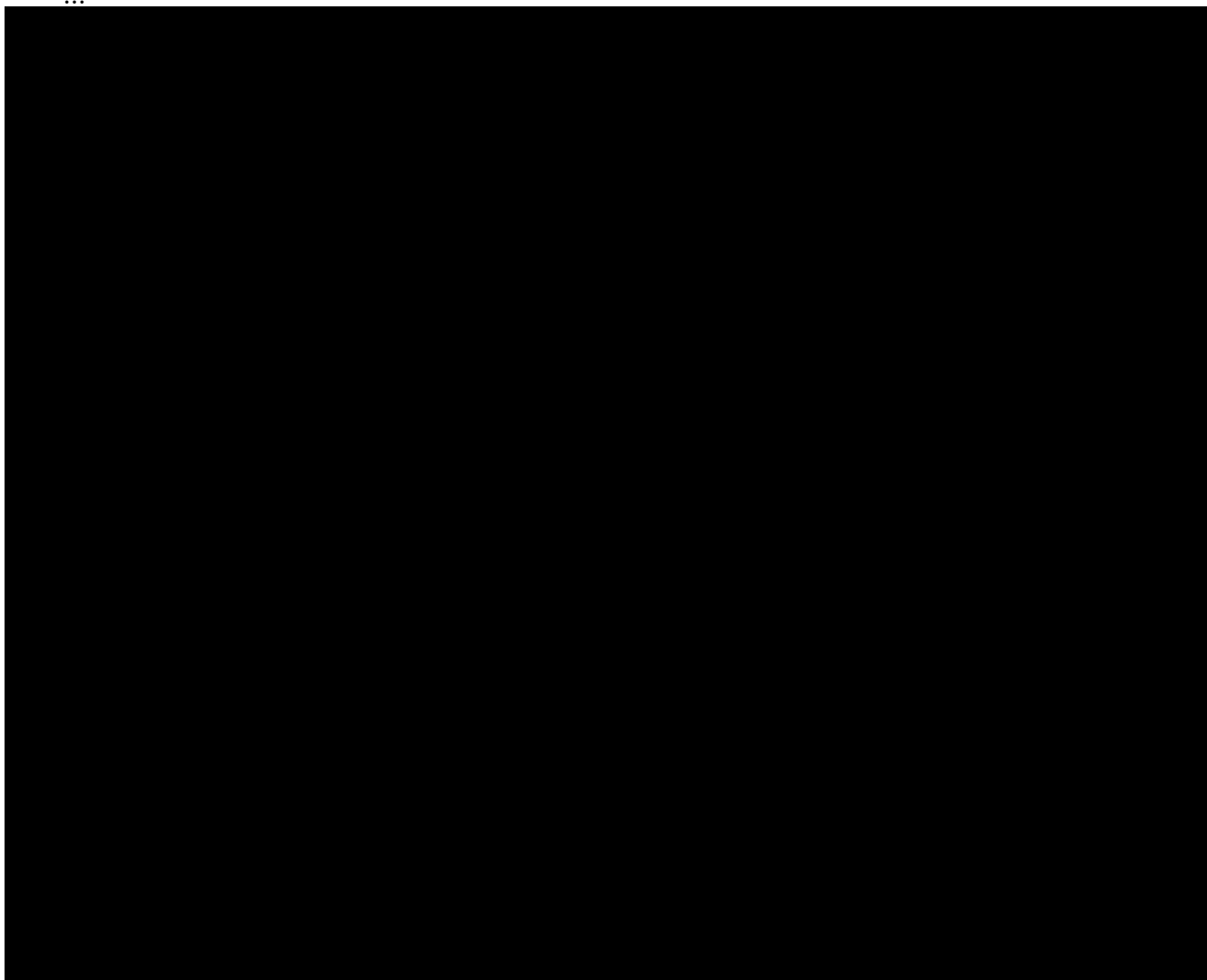
Foreholdt Konkurrencerådets afgørelse af 30. november 2016 (ekstrakten side 1097 og side 1143 (pkt. 222)) hvoraf fremgår, ”4.1.3 Konklusion vedrørende markedsafgrænsning

222. På baggrund af ovenstående er det Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering, at der kan afgrænses følgende relevante marked, der er berørt af den adfærd, som sagen omhandler: Markedet for gasfyrsservice i et område svarende til HMN's distributionsområde.”, forklarede ██████████ at ██████████ ikke ved, hvordan man afgrænser et marked i konkurrenceretlig forstand. Det er ██████████ opfattelse, at der var sket en liberalisering af gasmarkedet, så alle kunne sælge gas, hvor de ville. ██████████ mener derfor, at

markedsafgrænsningen er forkert i dette bilag. Det vil derfor som minimum være hele Danmark.

Tiltalte blev foreholdt Konkurrencerådets afgørelse af 30. november (ekstrakten side 1103) hvoraf fremgår:

” ...

...”

Tiltalte forklarede hertil, at [redacted] ville beregne markedet ud fra det samlede antal kunder i det danske marked kontra Gastechs egne kunder. Det ville så vise, hvor stor Gastechs markedsandel var. Det fremgår, at det samlede antal gaskunder i hele landet er [redacted], hvilket nok skal passe. Gastech havde ca. [redacted] kunder. Hvis man beregner Gastechs markedsan-

del i Danmark indirekte, altså inklusiv dem Gastech havde som underleverandør for HMN, så får [REDACTED] det til en markedsandel på ca. [REDACTED] %, og er det Gastechs kunder alene, så får [REDACTED] det til ca. [REDACTED] %.

Foreholdt e-mail af 11. april 2014 fra [REDACTED] om HMN Naturgas I/S' samlede udspil til en modernisering af serviceordningen (ekstrakten side 815) forklarede [REDACTED] at de centrale dele er, at HMN havde en ambition om at komme reservedelsmisbruget til livs. Den samlede pris for kunden skulle ned, hvilket den kom.

Foreholdt e-mail af 14. april 2014 fra [REDACTED] om HMN Naturgas I/S' samlede udspil til en modernisering af serviceordningen (ekstrakten side 832) bekræftede [REDACTED] at det var [REDACTED] der havde sendt mailen. Det centrale i mailen er, at de ser en sammenhæng mellem abonnement og reservedele. HMNs ambition om at nedsætte reservedele frem for at hæve abonnementet kom kunderne til gavn.

Foreholdt e-mail af 22. april 2014 fra [REDACTED] med svar til [REDACTED] (ekstrakten side 846) hvoraf fremgår, ”*Derudover har vi følgende forudsætninger.*

1. *HMN's forbrugerpriser stiger på linie med kompensationsbeløbet. Dette er for at sikre at vi også kan hæve egne abonnementspriser*
2. [REDACTED] *er den fremtidige reference- måtte der på et tidspunkt komme et seriøst alternativ, kan vi tale om andre muligheder, men udgangspunktet er [REDACTED]*
3. *Paragraf 5.8 i den eksisterende kontrakt består.*
4. *For at komme ind i serviceordningen skal man i vest have minimum [REDACTED] kunder og i øst [REDACTED] Det er i orden at man samtidig er gasmester. For nærværende opfatter vi os som servicepartnere -vi vil også gerne behandles som sådanne. Skal vi være loyale, kunne det være rart at det var gengældt.*
5. *Den manglende avance for ændring fra kvælstof kompenseres med kr. [REDACTED] pr. HE*
6. *Derudover er der den normale pristalsregulering”, forklarede [REDACTED] at det er [REDACTED] der har skrevet det. Det centrale i oplægget er, at de bekræfter oplægget fra HMN og ridser op, hvad HMN selv har sagt. Det førte til en samlet reduceret priser for kunderne. Det understreger, at aftalen skal ses som en samlet enhed.*

Foreholdt e-mail af 16. april 2014 fra [REDACTED] om svar til [REDACTED] (ekstrakten side 841-843) bekræftede [REDACTED] at det var [REDACTED] der havde sendt mailen. Den vedhæftede fil bekræftede, at de havde et oplæg, som handlede om at reducere reservedelsavancen.

Foreholdt bilag til e-mail af 23. april 2014 fra [REDACTED] vedr. orientering til servicepartnere i øst (ekstrakten side 850) hvoraf fremgår, ”*Derudover har vi følgende forudsætninger.*

1. HMN's forbrugerpriser stiger på linie med kompensationsbeløbet. Dette er for at sikre at vi også kan hæve egne abonnementspriser
2. [REDACTED] er den fremtidige reference- måtte der på et tidspunkt komme et seriøst alternativ, kan vi tale om andre muligheder, men udgangspunktet er [REDACTED]
3. Paragraf 5.8 i den eksisterende kontrakt består.
4. For at komme ind i serviceordningen skal man i vest have minimum [REDACTED] kunder og i øst [REDACTED]. Det er i orden at man samtidig er gasmester. For nærværende opfatter vi os som servicepartnere-vi vil også gerne behandles som sådanne. Skal vi være loyale, kunne det være rart at det var gengældt.
5. Den manglende avance for ændring fra kvælstof kompenseres med kr. [REDACTED] pr. HE
6. Derudover er der den normale pristalsregulering", bekræftede [REDACTED] at det var [REDACTED] der havde skrevet det. Da [REDACTED] skrev "forudsætninger" mente [REDACTED] at [REDACTED] blot opridsede, hvad HMN havde skrevet i deres oplæg. I dag vil [REDACTED] nok have brugt et andet ord.

Foreholdt e-mail af 29. april 2014 fra [REDACTED] om tekst vedr. prisstigning på serviceaftale (ekstrakten side 869) hvoraf fremgår, "Prisen på en serviceaftale hos HMN Naturgas er pr. 1. maj 2014 [REDACTED] med lige under [REDACTED]%. Bag denne [REDACTED] gemmer sig dog en [REDACTED] nyhed for vores servicekunder; reservedelene bliver billigere.

Vi er i øjeblikket i dialog med vores servicepartnere, med henblik på at vores kunder får mindre omkostninger på reservedele på deres gasfyr. Denne besparelse går direkte til vores kunder, da HMN ingen fortjeneste har på reservedelene.

Skulle forhandlingerne mod forventning ikke falde på plads, ruller vi [REDACTED] delvist tilbage - [REDACTED] vil i givet fald blive ca. [REDACTED]%, da vores servicepartnere naturligvis skal have den normale [REDACTED] indenfor branchen som i år er på [REDACTED] %.

Med til historien hører at HMN i 2013 valgte at fastholdte servicepriserne fra 2012 på trods af, at vi skulle afregne vores servicepartnere en højere pris for deres arbejde.", forklarede [REDACTED] at mailen ikke er en, [REDACTED] har modtaget. Det fremgår, at som HMN har sagt hele tiden, så vil deres serviceaftaler stige lidt. Til gengæld så vil de reducere prisen på reservedelene. De anfører, at de er i gang med en dialog med partnerne, og hvis de ikke når i mål, så vil de nøjes med pristalsregulering og rulle alt andet tilbage.

Foreholdt e-mail af 29. april 2014 fra [REDACTED] om ny principaftale (ekstrakten side 872) forklarede [REDACTED] at HMN skrev principaftalen. De havde i længere tid haft en diskussion om omlægning af serviceaftalen, og derfor blev principaftalen skrevet. Det var nogle rammer, som man skulle arbejde videre i. Principaftalen kan man sammenligne med en hensigtserklæring. Punkt 1 og 6 i principaftalen handlede om, at de skulle have en lavere maksimalavance på reservedel og i stedet have en kompensation på

eftersyn og udkald som modydelse for den lavere avance. Det hele hang ligesom sammen. De tre elementer i serviceaftalen skulle ses som en helhed.

Foreholdt e-mail 29. april 2014 fra [REDACTED] vedr. ny principaftale (ekstrakten side 875) bekræftede [REDACTED] at [REDACTED] havde skrevet mailen. Som servicepartnere havde de en forventning om, at det ville påvirke prisen for reservedele. Gruppen vidste godt, at avancen på reservedele skulle falde. Det var derfor indforstået, hvordan mailen skulle forstås. Mailen kunne misforstås af udefra kommende.

Foreholdt e-mail af 30. april 2014 fra [REDACTED] (bilag 20-02-04-1) hvoraf fremgår, ”Til alle servicepartnere på Sjælland, Efter lange og intense forhandlinger med HMN har vi nu indgået en for alle parter tilfredsstillende aftale.

Nedenfor er hovedelementerne

1. Omlægning af afregningsmodel

a. Reservedelsavancen [REDACTED] til maksimalt [REDACTED] % i tillæg til engrosprisen for alle prisgrupper. De eksisterende prisgrupper udgår.

b. [REDACTED] i reservedelsavancen [REDACTED] af følgende tillæg:

i. Hovedeftersyn: [REDACTED] kr. pr hovedeftersyn

ii. Udkald [REDACTED] kr. årligt

2. Aftaleperiode

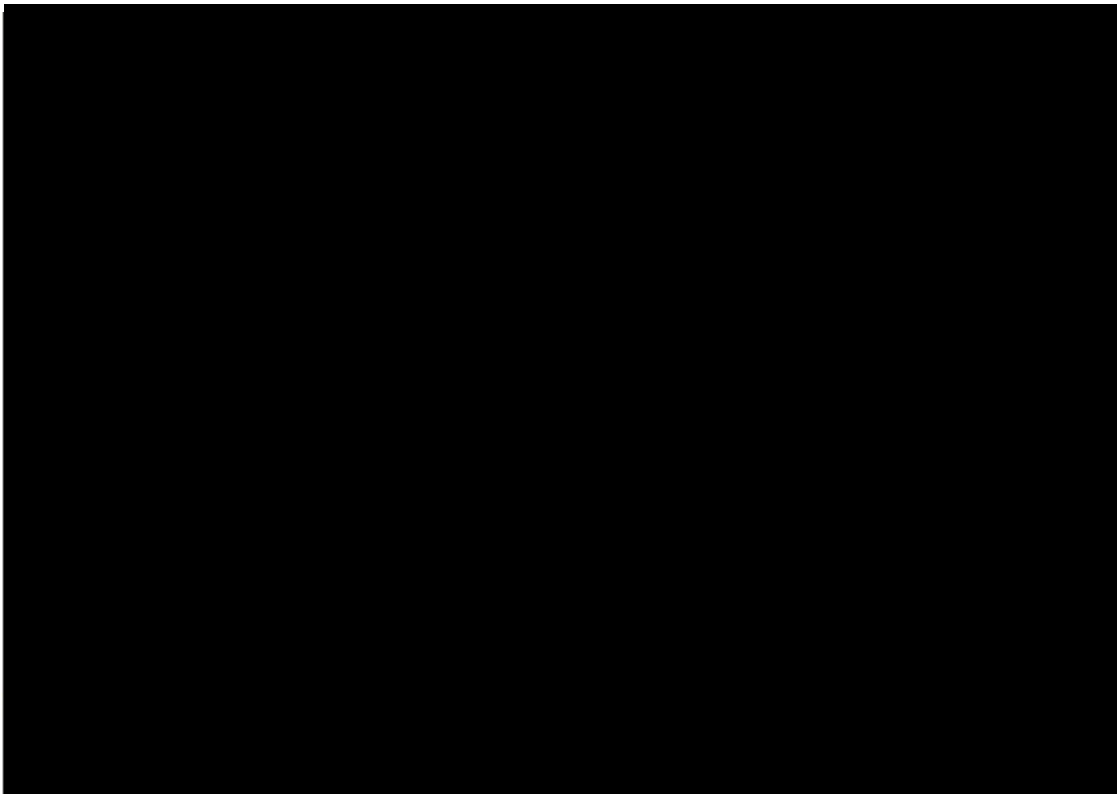
a. Der indgås en 2-årig aftale

3. Prisregulering i aftaleperioden

a. Priserne på hovedeftersyn og udkald reguleres fra 2013-priser til 2014-priser på grundlag af den hidtil gældende kontrakt pkt. 6.7 svarende til [REDACTED] %. Hertil lægges kompensationsbeløbene nævnt i ovenstående pkt. 1.b ([REDACTED] kr. henholdsvis [REDACTED] kr.)” forklarede [REDACTED] at mailen er sendt til alle servicepartnere på Sjælland. [REDACTED] fokuserede på, hvad aftalen gik ud på.

Tiltalte blev foreholdt skema angående udvikling i omsætning pr. aftale incl. reservedel – abonnementsform sammenligning med HMN, samt samlet omsætning baseret på kundetal i 2013 for Gastechs egne kunder (bilag 20-02-01-5) hvoraf fremgår:

”...

...”

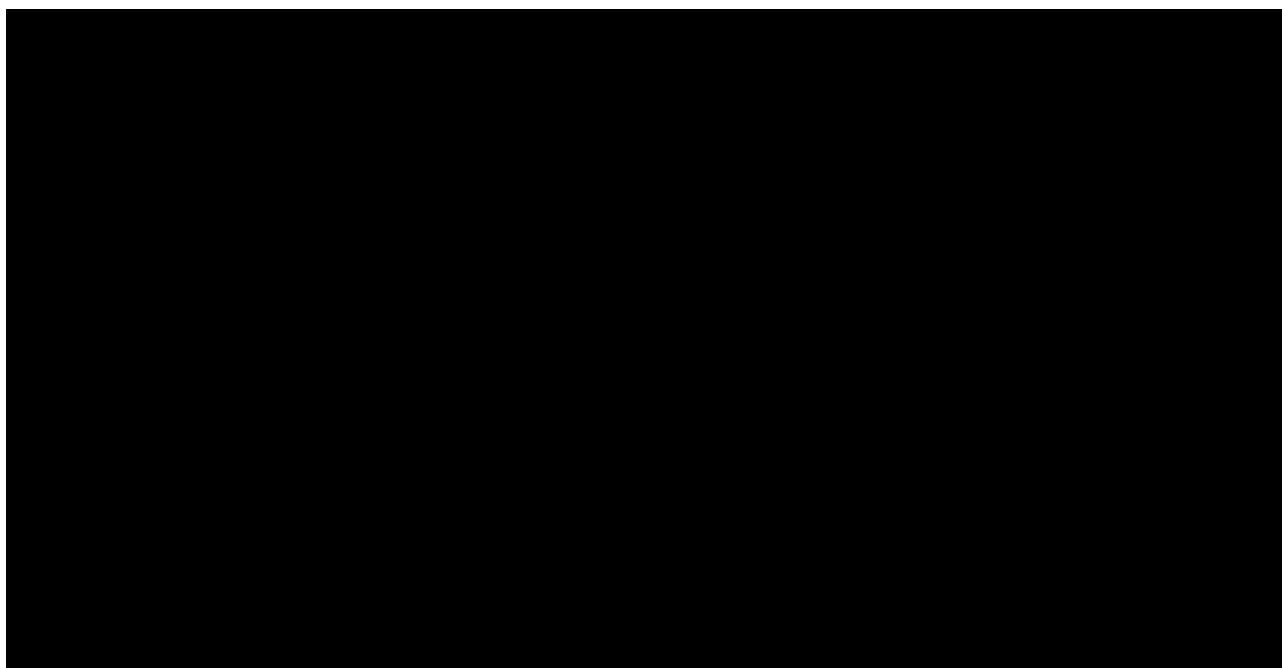
Tiltalte forklarede hertil, at det er udarbejdet for at dokumentere, hvordan Gastech agerede i forhold til den ændring, der var i HMNs serviceordning. Gastech reducerede deres reservedelspriser. I skemaet har de set på omsætningen pr. kunde fra 2012/2013 før omlægningen, og så hvilken omsætning der var i de følgende år. Det har de regnet på i forhold til alle de kunder, der havde en sammenlignelig serviceordning med HMN, hvilket der var [redacted] kunder, der havde. De har set på, hvad den samlede pris på service og reservedele var for disse kunder. I og med at reservedelsavancen blev [redacted] i perioden, og Gastech ikke havde haft nogen særlig regulering af deres abonnementspriser, så mandede det ud i, at kunderne samlet set fik en [redacted] på [redacted] kr. over perioden eller ca. [redacted] kr. om året. Hvis de havde lavet beregning på baggrund af det faktiske kundeantal, så havde [redacted] været større, men de har valgt at tage en fast reference og sige, at i 2012/2013, der havde Gastech [redacted] kunder. Bilaget er udarbejdet af Gastechs revisor.

Foreholdt uafhængig revisors erklæring om faktiske resultater for Gastech af 10. marts 2022 (bilag 20-02-01-01) hvoraf fremgår, ”Vi har efter aftale udført de arbejdshandlinger, som er angivet nedenfor vedrørende afregningspriser aftaler med service og reservedele til boligservice for regnskabsårene 2012/13, 2013/14, 2014/15 og 2015/16.” forklarede [redacted] at beregningerne var lavet på baggrund af Gastechs finansbogholderi, som revisor havde trukket tal fra.

Skemaet i bilag 20-02-01-05 er et residual af bilag 6 og 7, hvor Gastech har forsøgt at synliggøre, hvilken konsekvenser omlægningen havde for Gastech. De [redacted] deres reservedelsavance og havde en [redacted] serviceabonnementet. Gastech kiggede på, hvad andre i branchen gjorde i forhold til deres prissætning.

Foreholdt samme bilag (bilag 20-02-01-05) forklarede [redacted] at de ca. [redacted] kr. er omsætning pr. servicekunde (reservedel og abonnement inklusiv), der er sammenlignelige med HMNs i egen ordning. Revisor har så været inde og se på, hvad prisen havde været pr. aftale, hvis der ikke var blevet lagt om. Det er det, der giver den anførte [redacted] for Gastechs egne kunder på ca. [redacted] kr. Denne [redacted] kom oveni HMNs kunders [redacted] på [redacted] kr.

Tiltalte blev foreholdt oversigt over reservedele før og efter omlægning af afregningsmodellen (bilag 20-02-01-06), hvoraf fremgår:

...”

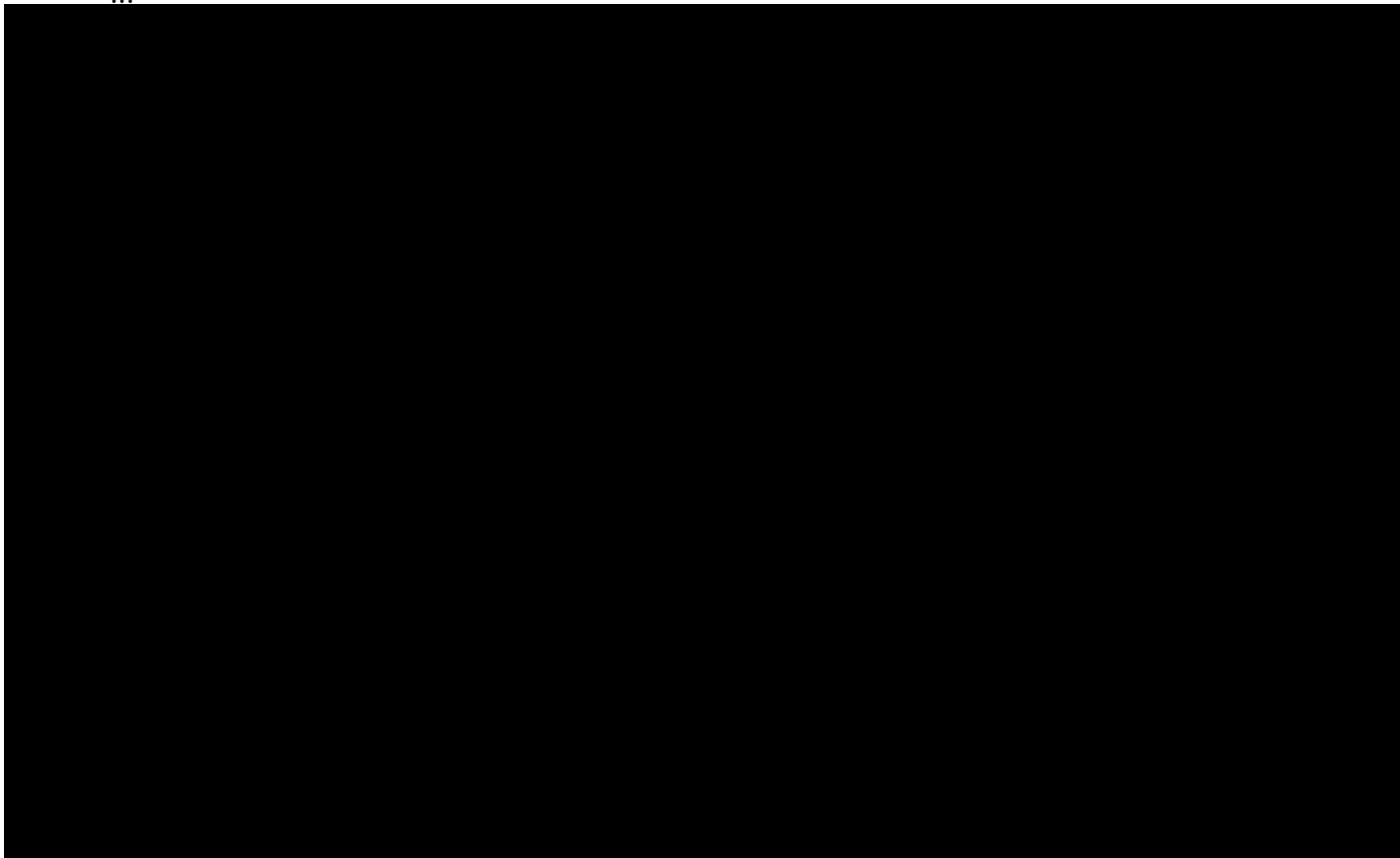
Tiltalte forklarede hertil, at kontrakten med HMN anførte nogle maksimale avancer i prisgrupper. På de [redacted] var en [redacted], på de [redacted] en [redacted] og på de [redacted] var der [redacted]. Efter omlægningen [redacted] HMN gennemsnitligt [redacted] % avance samlet set. Gastech valgte at [redacted] deres egne avancer på reservedele i alle prisgrupper, således at der var [redacted] på de [redacted] reservedele, men de [redacted] på de [redacted] reservedele til samme prisniveau som HMN. Kolonnen yderst til højre er udtryk for avancen pålagt i forhold til indkøbspris. Det fremgår, at den blev [redacted] efter omlægningen.

De havde egen nedsætning på reservedele i forhold til de andre servicepartnere.

Foreholdt Gastech-Energy A/S' indlæg til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen af 2. maj 2016 (ekstrakten side 985) hvoraf fremgår, "GE did [redacted] its subscription prices slightly (between [redacted] and [redacted] pct. depending on the length of the contract) as per 1 May 2014, but this change was not introduced as a consequence of the amendment of the pricing model.", forklarede [redacted] at de ændrede deres priser den 1. maj hvert år. De kiggede selvfølgelig på deres serviceordning og ændrede prisen ud fra økonomien. De fulgte ikke efter HMN, men så på deres egne forhold.

Tiltalte blev foreholdt oversigt over abonnementspriser til kunder i egen serviceordning fra 2002-2015 (bilag 20-02-01-07), hvoraf fremgår:

"...

..."

Tiltalte forklarede hertil, at det var øst og vest priser. De valgte at have landspriser for at have ens priser over det hele, da det var nemt for kunderne at sammenligne på grund af internettet. De havde tre år på Sjælland,

hvor de ikke ændrede deres priser. I den periode kom vest med op.

■ forstår ikke, at ■ er tiltalt i en straffesag, da ■ har været med til at nedsætte priserne hos Gastech med store besparelser for forbrugerne. ■ har medvirket konstruktivt til at være med til at gøre op med et misbrug i HMN. ■ har ikke interesseret sig for andres prissætning. Gastechs kunder skulle nok sige til, hvis prisen var forkert. Hvis kunderne ikke klagede over prisen, så var det udtryk for, at Gastech lå, hvor de skulle prismæssigt.

Adspurgt af advokat ■ og foreholdt HMN service-nyt (ekstrakten side 906) forklarede ■ at service-nyt kom ud til alle servicepartnere. ■ ved ikke, om det også kom ud til kunderne. ■ af reservedele var fuld gennemsigtig, og af service-nyt fremgår blandt andet, *"Ny reservedelsprisliste og nye priser for afregning af ydelser gældende for 1. maj 2014"*. Det fremgår også, hvad prisændringen vil betyde for kunderne.

På benzinmarkedet reguleres priserne hele tiden. I gasmarkedet bliver priserne reguleret en gang om året. HMN var kunde hos Gastech, og Gastech fik afregning fra HMN. HMN var en af Gastech største kunder og fik storkunderabat. ■ er i dag blevet opmærksom på, at HMN har en hvile i sig selv politik. ■ havde ikke behov for at holde øje med priserne hos HMN.

Foreholdt HMN Naturgas I/S' brev "Klage over HMN Naturgas I/S (ekstrakten side 935) hvoraf fremgår, *"2.2 HMN er ikke aktiv på markedet for servicering af gasfyr, og derfor er HMN afhængig af underleverandører for at kunne servicere de gaskunder, der tilmelder sig HMN's Serviceordning. Dette er baggrunden for, at HMN har indgået aftaler med VVS-firmaer om levering af serviceydelser til HMN's gaskunder."*, forklarede ■ at ■ mødte sine vvs-konkurrenter ude på markedet. HMN var ■ kunde. HMN kunne ikke selvstændigt lave et eftersyn. ■ anså derfor ikke HMN for en konkurrent.

Adspurgt af advokat ■ forklarede ■ at det ikke er ved alle besøg, at der bliver skiftet reservedele i et fyr. Nogle pakninger kan genbruges andre kan ikke.

Adspurgt af advokat ■, forklarede ■ at for ■ kunne HMN lige så godt være et stort boligselskab eller en anden større kunde hos Gastech.

Adspurgt af advokat ■, forklarede ■ at ■ havde delt alt kommunikation med ■ under processen frem til principaftalen. ■ havde ikke modtaget nogle indsigelser fra ■. Tiltalte var nok mere pennefører end ■ angående forhandlingstemaer, men

de talte om indholdet. ■■■ husker ikke, om ■■■ deltog i mødet den 29. april 2014.

Adspurgt af advokat ■■■, forklarede ■■■ at der var en dagsorden fra et møde i februar med HMN, hvor der var et punkt omkring kontakt til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. I oplæg til aftalen af 11. maj 2014 fremgik det også, at HMN skulle til samtale med Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Det tolkede ■■■ derhen, at den endelige kontrakt, der kom i oktober var afklaret med Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.”

Tiltalte ■■■ har til retsbog af 22. marts 2022 forklaret følgende:

”...

Tiltalte ■■■ forklarede, at ■■■

■■■

■■■

Det er korrekt, at man skal have et A-certifikat for at lave service på et gasfyr. Firmaet skal endvidere have et kvalitetssikringsprogram. ■■■ opfyldte disse to krav. ■■■ var servicepartner under HMN-ordningen, men de havde også egne servicekunder.

■■■ var ikke så meget inde i, hvordan det foregik, når de fakturerede for reservedele under HMN ordningen. ■■■ kan godt huske, at der var en indeksregulering på serviceordningen fra HMN hvert år.

I ■■■ havde ■■■ ikke noget med priserne at gøre. Det var ■■■ der ■■■, som tog sig af det sammen med en revisor, som de havde. ■■■ kan dog ikke afvise, om ■■■ havde spurgt ■■■ til råds om noget. ■■■ ved ikke, om ■■■ kiggede priser på HMNs hjemmeside og derefter tilrettede deres egne priser.

■ vil ikke mene, at ■ var konkurrenter til HMN. De udbød samme ydelse som HMN, men der var nogle differencer. ■ kunne for eksempel tilbyde vagtordning uden for de tidsrammer, som HMN havde, derved fik kunderne mere i ■ abonnement end i HMNs.

■ abonnementspriser kunne man se på deres hjemmeside. ■ vil tro, at man kunne se HMNs abonnementspriser på nettet. ■ mener ikke, at man kunne se ■ reservedelspriser på nettet.

■ havde ■, og ■ havde den økonomiske rolle under forhandlinger i 2014 om principaftalen. ■ husker ikke, at ■ selv var med i forhandlingerne. ■ deltog på nogle af møderne, i hvert fald i optakten. De havde mange snakke inden den endelige aftale. ■ husker ikke alle de mails, som blev sendt. Formentlig er det fordi, at mange mails ikke er sendt til ■ men til ■ hovedmail. Under forhandlingerne blev servicepartnernes økonomiske forhold varetaget af ■

Foreholdt e-mail af 11. april 2014 fra ■ om HMN Naturgas I/S' samlede udspil til en modernisering af serviceordningen (ekstrakten side 815) hvoraf fremgår, "Kære ■", forklarede ■ at ■ ikke ved, hvem ■ er. ■ er sikker på, hvem ■ er. ■ mener ikke, at ■ tidligere har set mailen. ■ husker ikke, om ■ har set mailen før retsmøderne i sagen. ■ kan godt huske, at der var snak om indholdet i mailen. Der var snak om, at kunderne havde klaget over for høje reservedelspriser. Det var HMN, der havde fået klagerne. ■ husker ikke, hvordan udspillet blev modtaget af ■

Foreholdt e-mail af 14. april 2014 fra ■ om HMN Naturgas I/S' samlede udspil til en modernisering af serviceordningen (ekstrakten side 832) hvoraf fremgår, ■ *side finder vi oplægget aldeles uacceptabelt.*", forklarede ■ at ■ ikke kan huske, at ■ fandt oplægget aldeles uacceptabelt. ■ husker ikke mailen.

Foreholdt e-mail fra ■ om svar til ■ (ekstrakten side 841) "*Hej ■, Her er mit forslag til svar med afsæt i de drøftelser vi havde i går og samtaler med ■ i vest. Lad os tales ved i dag.*

Med venlig hilsen

■", forklarede ■ at mailen ikke er sendt til ■ direkte mailadresse. Mailen er sendt til firmaets hovedmail. ■ er ikke sikker på, at ■ har set mailen. ■ var med i forhandlingsudvalget fra vest.

Foreholdt samme bilag (ekstrakten side 842) hvoraf fremgår

"...

	HE			Udkald		
	HMN		■	HMN		■
Kompensati onsbeløb	■		■	■		■
Avance på ■	■		■ %	■		■ %

...”

forklarede ■ at ■ ikke husker tabellen. Tallene havde ■ formentlig nikked til, men ■ har aldrig haft forstand på, hvordan man udregner sådanne tal.

Foreholdt samme bilag (ekstrakten side 842) hvoraf fremgår,
”Servicepartenerne melder samstemmende tilbage at det udspil der er kommet ikke er interessant.”, forklarede ■ at det husker ■ ikke. Det siger ■ ikke noget.

Foreholdt samme bilag (ekstrakten side 843) hvoraf fremgår, ”Derudover har vi følgende forudsætninger.

1. HMN's forbrugerpriser stiger på linie med kompensationsbeløbet. Dette er for at sikre at vi også kan hæve egne abonnementspriser
2. ■ er den fremtidige reference- måtte der på et tidspunkt komme et seriøst alternativ kan vi tale om andre muligheder, men udgangspunktet er ■
3. Paragraf 5.8 i den eksisterende kontrakt består.
4. For at komme ind i serviceordningen skal man i vest have minimum ■ kunder og i øst ■ Det er i orden at man samtidig er gasmester. For nærværende opfatter vi os som servicepartnere-vi vil også gerne behandles som sådanne. Skal vi være loyale kunne det være rart at det var gengældt.
5. Den manglende avance for ændring fra kvælstof kompenseres med kr. ■ pr HE
6. Derudover er der den normale pristalsregulering”, forklarede ■ at ■ ikke kan huske forudsætningerne. ■ har måske set dem før. ■ husker det ikke. ■ har svært ved at tro, at de havde haft noget med forbrugerpriser at gøre.

■ husker ikke, at ■ deltog i et møde den 29. april 2014.

Foreholdt e-mail af 29. april 2014 fra ■ om ny principaftale (ekstrakten side 872/873) forklarede ■ at ■ ikke husker, om ■ har set principaftalen før. Det har ■ formentligt, men det var ikke ■ fo-

kusområde. ■■■ kan godt huske, at reservedelspriserne blev sat ned. Sådan som ■■■ husker det, så var det sådan, at det beløb, som blev sat ned på reservedelene, blev forhøjet på udkald og eftersyn. ■■■ havde mere fokus på, at de fik mere tid til at lave et ordentligt hovedeftersyn. Sådan som ■■■ forstod det, så fik de mindre for reservedelene, men mere for hovedeftersynet, så de ting skulle gå lige op. I ■■■ optik er serviceabonnement og prisen for service det samme.

Foreholdt samme bilag (ekstrakten side 874) hvoraf fremgår, ”6. Gennemslag i HM N's prissætning over for kunderne

a. *Omlægning af afregningsmodellen reflekteres i HM N's priser på serviceabonnementer.*”, forklarede ■■■ at ■■■ ikke husker punktet, og hvad der menes med det.

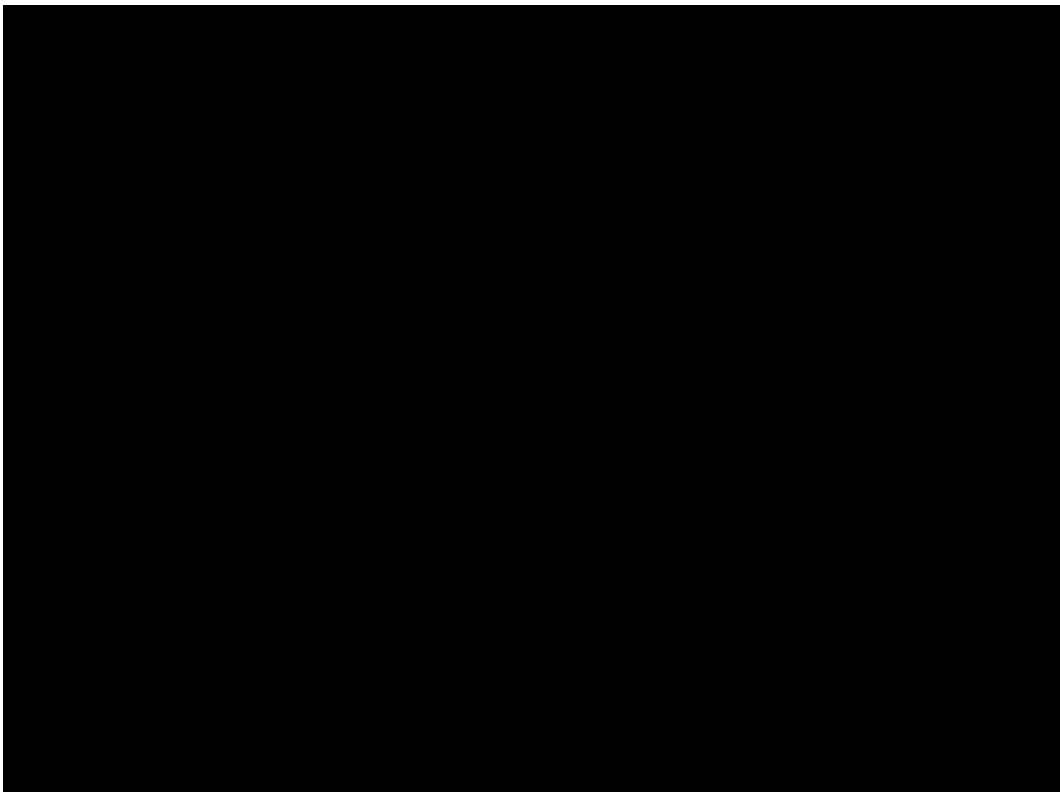
Foreholdt e-mail af 29. april 2014 fra ■■■ vedr. ny principaftale (ekstrakten side 875) hvoraf fremgår, ”Hermed oplægget der i dag er aftalt med HMN. Jeg mener det ligger indenfor det vi har aftalt med servicevirksomhederne i øst og vest. Det helt væsentlige er at prisstigningen overfor servicepartnerne i abonnement og udkald vil blive afspejlet i kundepriserne. Det betyder at vi vil kunne hæve vores egne abonnementer uden at blive for dyre i forhold til HMN.”, forklarede ■■■ at ■■■ ikke husker mailen. ■■■ husker ikke indholdet, og at det havde været drøftet. ■■■ ved ikke, om det havde betydning for deres egne abonnementer, hvad HMN tog for deres abonnementer.

Principaftalen ved ■■■ ikke, hvor længe virkede. ■■■ ved ikke, om der blev snakket om indhentelse af konkurrenceretligbistand. ■■■ havde ikke hørt noget om konkurrenceret i 2014 og havde ikke selv et kendskab til konkurrenceloven.

Foreholdt e-mail af 21. februar 2013 fra ■■■ vedr. priser til privatkunder (ekstrakten, side 725) hvoraf fremgår, ”Hej ■■■ Der er ikke aftalte priser med HMN i forhold til jeres privatkunder, det vil være ulovligt i forhold til konkurrencestyrelsen.”, forklarede ■■■ at ■■■ ikke husker mailen. Det er bare en oplysning til ■■■ fra ■■■. Det er derfor rigtigt, at ■■■ i 2013 blev oplyst, at det var ulovligt at aftale priser som gengivet.

Foreholdt Konkurrencerådets afgørelse af 30. november 2016 (ekstrakten side 1103) hvoraf fremgår,

”...

...”

forklarede [redacted] at [redacted] ikke havde nogen viden om, hvordan markedet var delt op, og hvem det havde hvilke andele. Der var snak om, at HMN, Gastech og [redacted] var store. Det var ikke noget, som var interessant for [redacted] [redacted] havde samlet set ca. [redacted] kunder. De havde ca. [redacted] egne kunder, resten var kunder, som de servicerede for HMN.

Adspurgt af advokat [redacted] forklarede [redacted] at [redacted] og [redacted] er det samme firma. Først hed det [redacted] og senere [redacted]

[redacted] Det var

på baggrund af en licitation i HMN, der dengang hed HMG. [redacted] og tiltalte skrev en prækvalifikation, hvor de [redacted] tilbudsprisen med [redacted] %, da [redacted] bare ville ind i serviceordningen i HMN. De blev i første omgang afvist for at være useriøse. [redacted] ringede til den daværende teknisk ansvarlig hos HMN, [redacted] og oplyste, at de på ingen måder var useriøse. [redacted] kom i snak med [redacted] og det endte med, at de kom ind i serviceordningen. [redacted]

[redacted] behandlede man også andre ting end underleverandøraftaler med HMN. Hvis der var tekniske udfordringer, så var [redacted] talerør til deres medlemmer. Der var masser af tekniske spørgsmål i branchegruppen, som [redacted] tog sig af.

Det var ikke [redacted] opfattelse, at [redacted] kunne indgå aftaler med HMN på vegne af [redacted]. Ved forhandlingerne var [redacted] bidrag [redacted]. For eksempel omkring [redacted] [redacted] drøftede ikke priser med HMN. Hverken hvilke priser, som HMN skulle tage fra deres kunder, eller hvilke priser [redacted] skulle tage fra deres kunder. [redacted] har ikke drøftet med [redacted] [redacted] hvilke priser HMN skulle tage i forhold til HMNs kunder. Det har aldrig været [redacted] intention at gøre noget ved HMNs priser i forhold til HMNs kunder.

[redacted] deltog ikke i mødet den 29. april 2014.

Foreholdt e-mail af 7. februar 2013 fra [redacted] vedr. opfølgning på workshop om serviceabonnementsordning (ekstrakten side 718) og e-mail af 3. december 2013 fra [redacted] om møde om HMN-serviceordningen (ekstrakten side 773) begge mails sendt til [redacted], forklarede [redacted] at det er [redacted] direkte mail.

Foreholdt e-mail af 29. april 2014 fra [redacted] vedr. ny principaftale (ekstrakten side 875) hvoraf fremgår, at mailen er sendt til [redacted], forklarede [redacted] at det var deres hovedmail. Det var ikke en mail, [redacted] fik, når den blev sendt til hovedmailen. [redacted] husker ikke, om der var nogen, der videresendte mailen til [redacted] ...”

Vidnet [redacted] har til retsbog af 22. marts 2022 forklaret følgende:

”...

Vidnet forklarede, at [redacted]

Servicepartnerne havde en styregruppe, som [redacted] var med i. De var [redacted] installatører i styregruppen. De talte om, hvordan HMN serviceordningen

skulle kører i vest. De [redacted] andre i styregruppen var [redacted] og [redacted]. [redacted] kender ikke noget til servicepartnernes styregruppe i øst, da [redacted] ikke havde noget med dem at gøre. [redacted] havde måske lidt kommunikation med øst omkring HMN. [redacted] talte vist med [redacted], som var talsmand for gruppen fra øst. [redacted] husker ikke pt. andre. Navnet [redacted] siger [redacted] ikke noget. [redacted] har aldrig mødt [redacted]

Vedrørende omlægningen af serviceordningen, så ville HMN have reserveredelsesforbruget ned. [redacted] husker ikke det første udkast fra HMN.

Foreholdt e-mail af 11. april 2014 fra [redacted] om HMN Naturgas I/S' samlede udspil til en modernisering af serviceordningen (ekstrakten side 815), forklarede [redacted] at [redacted] ikke i dag husker mailen. [redacted] husker ikke, om det var HMNs første udspil. Mailen siger [redacted] ikke noget.

[redacted] husker ikke, hvad servicepartnerne krævede af HMN. De var ikke tilfredse med det udspil, som HMN kom med, da deres forretninger blev dårligere. [redacted] husker ikke, hvad de havde af krav, for at deres forretning ikke skulle blive dårligere.

Foreholdt e-mail af 16. april 2014 fra [redacted] om svar til [redacted] (ekstrakten side 841/842-843) hvoraf fremgår, "Hej [redacted]

Sidste år havde vi et meget knudret forhandlingsforløb og efter den farce meldte [redacted] til bage på mail:

'HMN ønsker, at forhandlinger for i år (2013) betragtes som enestående og ekstraordinære, og forventer, at vi fremover (startende i 2014) tager udgangspunkt i og efterlever de aftalte kontraktforhold'.

Det havde vi forventet at HMN stadig kunne huske- og det er også vores naive forventning med denne venlige påmindelse. Et partnerskab er trods alt blandt andet at man kan regne med de aftaler og tilbagemeldinger man får.

Vi vil dog gerne være imødekomne i forhold til HMN og som alternativ til at holde de aftaler der er indgået har vi nedenstående forslag.

	HE			Udkald		
	HMN		[redacted]	HMN		[redacted]
Kompensationsbeløb	[redacted]		[redacted]	[redacted]		[redacted]
Avance på [redacted]	[redacted]		[redacted] %	[redacted]		[redacted] %

...”

forklarede [redacted] at [redacted] godt kan huske, at [redacted] havde set mailen før. [redacted] husker ikke, om de havde andre forudsætninger for at indgå en aftale med HMN.

Foreholdt samme bilag hvoraf fremgår, ”*Derudover har vi følgende forudsætninger.*” forklarede [redacted] at [redacted] forstår ordet ’forudsætningerne’ som nogle betingelser. Det kunne godt være krav, man havde i tankerne.

Foreholdt samme bilag hvoraf fremgår, ”*1. HMN’s forbrugerpriser stiger på linie med kompensationsbeløbet*” forklarede [redacted] at [redacted] forstår det sådan, at kompensationen blev lagt på HMNs abonnementspris til forbrugeren.

Foreholdt samme bilag hvoraf fremgår ”*Dette er for at sikre at vi også kan hæve egne abonnementspriser*” forklarede [redacted] at nogle af [redacted] kollegaer havde serviceordninger sideløbende med HMNs serviceordning. De ville ensrette priserne med HMNs priser. Det var det, som de drøftede i april 2014.

Foreholdt e-mail af 22. april 2014 fra [redacted] med svar til [redacted] (ekstrakten side 844), forklarede [redacted] at det er korrekt, at [redacted] er cc. på mailen.

Foreholdt samme bilag (ekstrakten side 846) bekræftede [redacted] at det er [redacted] navn, som står under ”Forhandlingsudvalg vest”. [redacted] var involveret i udspillet til HMN.

[redacted] husker ikke, om der blev afholdt et møde med HMN den 29. april 2014. [redacted] husker ikke, hvad aftalen blev.

Foreholdt e-mail fra [redacted] om ny principaftale (ekstrakten side 872) forklarede [redacted] at [redacted] ikke husker, om [redacted] har set principaftalen. Det er mange år siden.

Foreholdt samme bilag (ekstrakten side 873) hvoraf fremgår, ”*Serviceordningen: Forhandlingsmøde 29. april 2014. Der aftales følgende principper:*” forklarede [redacted] at [redacted] forstod det som en ny afregningsaftale.

Foreholdt samme bilag (ekstrakten side 873) hvoraf fremgår, ”*1. Omlægning af afregningsmodel*

- a. *Reservedelsavancen [redacted] til maksimalt [redacted] % i tillæg til engrosprisen for alle prisgrupper. De eksisterende prisgrupper udgår.*
- b. [redacted] i reservedelsavancen [redacted] af følgende tillæg:
 - i. *Hovedeftersyn: [redacted] kr. pr. hovedeftersyn*
 - ii. *Udkald: [redacted] kr. årligt*” forklarede [redacted] at [redacted] ikke husker, om det var

det, som der blev aftalt.

Foreholdt samme bilag (ekstrakten side 874) hvoraf fremgår, ”6. *Gennemslag i HM N's prissætning over for kunderne*

a. *Omlægning af afregningsmodellen reflekteres i HM N's priser på serviceabonnementer.*” forklarede [REDACTED] at [REDACTED] ikke husker dette punkt. [REDACTED] husker ikke principaftalen. [REDACTED] mener, at de fik en ny kontrakt efter alle forhandlingerne var overstået. Det var den aftale, som de efterfølgende arbejdede ud fra. [REDACTED] forstår punkt 6 som om, at abonnementsprisen ville stige overfor forbrugerne. Abonnementsprisen skulle stige for at kompensere for avancen på reservedele.

Abonnementsprisen skulle stige, fordi serviceparterne ikke kunne tjene så meget på reservedele mere. Derfor blev abonnementsprisen hævet. Det blev også nævnt, at andre servicepartnere kunne hæve deres egne abonnementspriser.

[REDACTED] kender ikke baggrunden for, at servicepartnere ønskede at hæve deres egne priser. [REDACTED] kan forestille sig, at det var for at få prisen ensartet. [REDACTED] ved ikke, om det var for ikke at tabe kunder til HMN.

Foreholdt e-mail af 29. april 2014 fra [REDACTED] vedr. ny principaftale (ekstrakten side 875) forklarede [REDACTED] at [REDACTED] ikke husker mailen. Det er korrekt, at [REDACTED] er cc. på mailen.

Foreholdt samme bilag (ekstrakten side 875) hvoraf fremgår, ”*Det helt væsentlige er at prisstigningen overfor servicepartnere i abonnement og udkald vil blive afspejlet i kundepriserne. Det betyder at vi vil kunne hæve vores egne abonnementer uden at blive for dyre i forhold til HMN.*” forklarede [REDACTED] at [REDACTED] opfatter det således, at de firmaer, som var servicepartnere i HMN, kunne sætte prisen ens med HMN.

Det blev ikke drøftet, om der var noget lovmæssigt til hindrer for aftalen. Der blev [REDACTED] bekendt heller ikke indhentet advokatbistand.

I vest var [REDACTED] den største på markedet. [REDACTED] kender ikke til øst markedet. [REDACTED] var store. De havde mange kunder. [REDACTED] ved ikke, hvem der var størst på markedet. Både [REDACTED] og [REDACTED] havde mange kunder.

Adspurgt af advokat [REDACTED], forklarede [REDACTED] at [REDACTED] ikke husker, om [REDACTED] deltog på mødet den 29. april 2014. [REDACTED] havde ikke deltaget, hvis mødet blev afholdt i [REDACTED] da [REDACTED] aldrig har været [REDACTED].

Adspurgt af advokat [REDACTED] forklarede [REDACTED] at der var en sammenhæng mellem, hvad de måtte tage for reservedele kontra serviceordningen.

Foreholdt [redacted] og [redacted] høringssvar af 9. september 2016 (ekstrakten side 1047) forklarede [redacted] at [redacted] ikke havde nogen serviceforretning ved siden af. [redacted] kunne sagtens have udført service for egne kunder, men det havde [redacted] bevidst fravalgt. ...”

Vidnet [redacted] har til retsbog af 22. marts 2022 forklaret følgende:

”...

Vidnet forklarede, at [redacted] havde været [redacted]

Vidnet deltog aktivt i møderne med det, som [redacted] kunne bidrag med. [redacted]

[redacted] deltog også i møderne. [redacted]

Der var ikke noget formelt hierarki ved forhandlingerne med HMN. [redacted] og [redacted] deltog på lige fod. Alle bidrog med, hvad de kunne og med den erfaring, som de hver især havde.

Når servicefirmaerne udførte eftersyn, så kunne de vælge at fakturerer kunden via HMN. I de fleste tilfælde var det HMN, der fakturerede overfor kunderne. [redacted] blandede sig ikke i, hvordan HMN afregnede overfor deres kunder vedrørende reservedele. Det eneste [redacted] var interesseret i, var den pris, som HMN betalte servicepartnerne.

Der var en indeksregulering af priserne, der startede i 90'erne. Man indgik aftalen for at undgå, at man skulle forhandle prisen hvert år. HMNs priser var [redacted] uvedkomne.

[redacted] husker ikke, hvad HMN gjorde angående priser i 2013. [redacted] ved ikke, hvad HMN ønskede fremadrettede vedrørende deres kundepriser. HMN havde en del fokus på reservedelsforbruget, da der blev skrevet meget om det i pressen.

HMN havde ikke et så hårdt udspil, fordi afregning for et serviceabonnement blev reguleret efter prisindekset. Forhandlingerne i 2014 handlede om avancesatser på reservedele. [redacted] var med til forhandlingerne. Fra serviceparterne deltog [redacted] og [redacted].

Foreholdt e-mail af 11. april 2014 fra [redacted] om HMN Naturgas I/S' samlede udspil til en modernisering af serviceordningen

(ekstrakten side 815) hvoraf fremgår, ”Det er fortsat vores opfattelse, at der ikke skal tillægges avance til reservedele til serviceordningen, når de aktuelle prisstrukturer for reservedele på engros- og kedelmarkedet lægges til grund. Bortfaldet af den nuværende avancemodel omlægges til af en forhøjelse af betalingen for hovedeftersyn og en forhøjelse af betalingen for udkald.

Omlægningen baseres på reservedelsforbruget til hovedeftersyn og udkald realiseret i HMN's jyske område i perioden maj 2012 til april 2013. Det vil indebære en [redacted] af betalingen for hovedeftersyn med [redacted] kr. og for udkaldsdækning med [redacted] kr.”, forklarede [redacted] at [redacted] ikke husker tallene. [redacted] husker, at HMN ville ændre avancen på reservedele og [redacted] abonnementsprisen for kunderne. [redacted] husker ikke, om de sagde ja eller nej til prisen. I princippet gik de ind for det, som HMN ville have, da HMN ville lave reservedelsavancen om til et engangsbeløb, som blev lagt oveni kundens abonnementspris. Servicepartnerne regnede på udspillet fra HMN for at få afklaret, om servicepartnerne fik den samme avance som tidligere.

Udspillet blev godt modtaget fra servicepartnerne.

Foreholdt e-mail af 14. april 2014 fra [redacted] om HMN Naturgas I/S' samlede udspil til en modernisering af serviceordningen (ekstrakten side 832) hvoraf fremgår, ”Med henvisning til vores samtale i dag i relation til HMN servicekontrakt. Fra [redacted] side finder vi oplægget aldeles uacceptabelt.”, forklarede [redacted] at hvis det var det første udspil, så var det uacceptabelt. [redacted] husker ikke beløbene. De var ikke enige i det første udspil. [redacted] troede, at det tidligere bilag var det sidste udspil, det var derfor [redacted] forklarede, at det blev godt modtaget. De var ikke tilfredse med det første udspil. De indgik derfor en forhandling. Bilaget er deres udspil til HMN.

Som vidnet husker det, så var idéen, at man skulle have en fast lav avance, og så skulle man kompensere ved at lægge et ekstra beløb oveni abonnementsprisen.

Foreholdt samme bilag (ekstrakten side 832) hvoraf fremgår, ”Samtidig vil en reduktion i reservedels avancen betyde at vi på de kunder vi selv har er nødt til at hæve abonnements prisen med [redacted] kr, da det bliver vanskeligt at fastholde de hidtidige reservedels priser på disse kunder- det bliver svært. Dermed er det her med til at gøre vores egne forretninger ikke rentable.”, forklarede [redacted] at [redacted] ikke husker beløbet, men hvis man skulle kunne tilbyde en fast lav avance på reservedele, så skulle man hente pengene ind på noget andet. Det kunne man kun gøre ved at hæve abonnementsprisen overfor egne kunder. Hvis man skulle køre samme lave avance på reservedele som HMN, så måtte man også hæve abonnementsprisen overfor egen kunder. Servicepartnerne kunne selv vælge, om de ville fortsætte deres sædvanlige avancestaser eller bruge de [redacted] % og så

få dækningen ind ved at hæve abonnementsprisen. [REDACTED] ved ikke, om det ville give nogle konkurrencemæssige problemer, hvis man valgte en anden løsning end HMN. [REDACTED] husker ikke, at de talte om noget konkurrencemæssigt. Udgangspunktet var, at man stadig skulle have den samme forretning, selvom HMN ændrede på deres priser.

Foreholdt e-mail af 22. april 2014 fra [REDACTED] med svar til [REDACTED] (ekstrakten side 845) hvoraf fremgår, ”Servicepartnerne melder samstemmende tilbage at det udspil, der er kommet, ikke er interessant. ... Sidste år havde vi et meget knudret forhandlingsforløb og efter dette meldte [REDACTED] til bage på mail: ”HMN ønsker, at forhandlinger for i år (2013) betragtes som enestående og ekstraordinære, og forventer, at vi fremover (startende i 2014) tager udgangspunkt i og efterlever de aftalte kontraktforhold”. ...

	HE			Udkald		
	HMN		[REDACTED]	HMN		[REDACTED]
Kompensationsbeløb	[REDACTED]		[REDACTED]	[REDACTED]		[REDACTED]
Avance på [REDACTED]	[REDACTED]		[REDACTED] %	[REDACTED]		[REDACTED] %

...”

forklarede [REDACTED] at [REDACTED] ikke husker tabellen. [REDACTED] husker ikke, at der var nogle yderligere forudsætninger fra [REDACTED]

Foreholdt samme bilag, hvoraf fremgår, ”Derudover har vi følgende forudsætninger.

1. HMN's forbrugerpriser stiger på linie med kompensationsbeløbet. Dette er for at sikre at vi også kan hæve egne abonnementspriser”, forklarede [REDACTED] at [REDACTED] godt kan huske, at HMNs forbrugerpriser skulle stige. Hvad der skete hos [REDACTED] medlemmer var deres sag. [REDACTED] mener, at de drøftede punkt 1, og at de forudsatte, at hvis HMN ville hæve deres forbrugerpriser, så vidste forbrugerne dette. Det enkelte servicefirma kunne så selv beslutte, om de ville hæve deres priser eller ej. Det var ikke noget [REDACTED] blandede sig i.

HMN fyldte meget på markedet, og derfor ville deres priser selvfølgelig være interessante for de firmaer, som selv havde serviceordninger. Alle vidste, hvad HMNs priser var. Det var ikke hemmelige priser. [REDACTED] samlede flere gange priser ind for deres servicepartnere.

Hvis det var synligt overfor kunderne, at HMN hævdede deres priser, så

ville der være en anden konkurrence overfor kunderne.

Det var ikke en del af forhandlingerne, at HMN skulle hæve deres forbrugerpriser. Som ■■■ læser ”Derudover har vi følgende forudsætninger. 1. HMN's forbrugerpriser stiger på linie med kompensationsbeløbet.”, så konstaterede de blot, at HMN ville hæve deres priser.

Den sidste del af sætningen, ”Dette er for at sikre at vi også kan hæve egne abonnementspriser”, forstår ■■■ således, at hvis HMN kompenserede lavere avancer på reservedele på abonnementspriser, så vil servicepartnerne i forhold til egne kunder også blive presset på reservedelsavancerne og skulle have mulighed for at hæve abonnementsprisen.

■■■ kan godt huske, at ■■■ deltog i møder, hvor de sad og regnede på, hvor meget det betød, at HMN ville have reservedelsforbruget ned. I stedet for avancen på reservedele, så skulle man have et fast beløb.

Foreholdt e-mail 29. april 2014 fra ■■■ om ny principaftale (ekstrakten side 873) hvoraf fremgår, ”Der aftales følgende principper”, forklarede ■■■ at principaftalen var grundlaget for servicepartnerne i HMN. Det var op til det enkelte firma, om man ville være servicepartner hos HMN. HMN var bundet til at give deres underleverandører de priser, som der stod i aftalen. ■■■ ved ikke, om HMN sendte principaftalen ud til deres servicepartnere.

Foreholdt samme bilag, hvoraf fremgår, ”6. Gennemslag i HM N's pris-sætning over for kunderne

a. Omlægning af afregningsmodellen reflekteres i HM N's priser på serviceabonnementer.”, forklarede ■■■ at det er HMNs kundepriser, der er tale om. Man omlægger avancen til et kompensationsbeløb, således at HMNs kunder opkræves et fast beløb hvert år. Det var meningen, at kunderne skulle betale det, som avancen på reservedele blev sat ned. Servicepartnerne skulle ikke blande sig i HMNs prissætning overfor egne kunder. Formuleringen i pkt. 6 var blot et udtryk for, hvordan det ville blive administreret.

Foreholdt e-mail af 29. april 2014 fra ■■■ vedr. ny principaftale (ekstrakten side 875) hvoraf fremgår, ”Hermed oplægget der i dag er aftalt med HMN. Jeg mener det ligger indenfor det vi har aftalt med servicevirksomhederne i øst og vest. Det helt væsentlige er at prisstigningen overfor servicepartnerne i abonnement og udkald vil blive afspejlet i kundepriserne. Det betyder at vi vil kunne hæve vores egne abonnementer uden at blive for dyre i forhold til HMN.”, forklarede ■■■ at det er det samme, som ■■■ talte om før. Servicefirmaerne blev nødt til at regulere deres avancesatser på reservedele. De fik en mulighed for at hæve deres abonnementspriser overfor deres egne kunder. Det er klart, at når HMN hævede deres abonnementspriser, så blev HMN dyrere end ser-

vicepartnernes pris overfor egne kunder. Det hænger sammen med kompensationen på den tabte avance på reservedele. Servicepartnerne blev nødt til at nedsætte deres avancer, hvis HMN nedsatte deres. Hvis HMN hævede sine abonnementspriser, så havde servicepartnerne også mulighed for at hæve deres priser. [redacted] ved ikke, hvor længe aftalen løb.

[redacted] havde ingen konkurrenceeksperter til at se på aftalen. [redacted] regnede med, at HMN sendte aftalegrundlaget ind til Konkurrencestyrelsen, og fik det godkendt der. Det talte de om. Det står også anført i flere referater. Efter de var blevet enige om en aftale, så skulle HMN sende den endelige aftale til Konkurrencestyrelsen til godkendelse, inden aftalen blev sendt ud. Det fik [redacted] også at vide var sket. [redacted] blev meget overrasket, da Konkurrencestyrelsen pludselig sagde noget andet. [redacted] har ikke set tilbagemeldingen fra Konkurrencestyrelsen til HMN på skrift. De aftalte på deres møder med HMN, at HMN skulle kontakte Konkurrencestyrelsen, hvilket står nævnt i mødereferater fra HMN. [redacted] kan huske at have læst det i et referat. Det havde været sådan de sidste 15 år, at det var HMN, der sørgede for at kontakte Konkurrencestyrelsen.

HMN var blandt de største aktører på markedet. [redacted] vil mene, at HMN havde [redacted] % af markedet. [redacted] [redacted] % var delt ud på andre serviceleverandører. Gastech var også store på markedet.

Adspurgt af advokat [redacted] forklarede [redacted] at [redacted] ikke husker, om [redacted] deltog i mødet den 29. april 2014. [redacted] vil tro, at [redacted] havde fået principaftalen, om ikke andet så havde [redacted] fået den fra [redacted].

Adspurgt af advokat [redacted], forklarede [redacted] at de i [redacted] forhandlede med HMN om nogle principper. Det var så op til de enkelte firmaer, om de vil indgå en aftale med HMN ud fra de principper. Aftalen blev sendt fra HMN direkte ud til servicefirmaerne. [redacted] anbefalede deres medlemmer at indgå aftalen, men det var deres egen beslutning. [redacted] skrev ikke under på aftalen på vegne af deres medlemmer. Det var [redacted] opfattelse, at servicepartnerne skulle kompenseres krone for krone for det, som blev tabt på avancen på reservedele. [redacted] havde fokus på slutresultatet. [redacted] var tilfredse, hvis det gav det samme resultat, som man havde fået hidtil.

...”

Vidnet [redacted] har til retsbog af 22. marts 2022 forklaret følgende:

”...

Vidnet forklarede, at [redacted]

Det er korrekt, at HMN i 2013 fastholdt prisen overfor deres kunder. Der blev dog indeksreguleret overfor servicepartnerne, som der gjorde hvert år. HMNs præmis var, at de ikke måtte tjene penge på serviceordningen. [redacted] lavede derfor en beregning hvert år, efter de havde hævet priserne overfor servicepartnerne, for at finde ud af, hvad kundepriserne skulle være.

Foreholdt referat af forhandlingsmøde den 8. marts 2013 i HMN Naturgas I/S' serviceordningen, øst (ekstrakten side 726/727) hvoraf fremgår, *"HMN ønsker at fastholde de nuværende priser overfor kunderne. Der er ingen forventninger om, at priserne stiger og der er ingen eksterne aktiviteter som understøtter at priserne skal stige - tværtimod er markedet under pres. [redacted] [redacted]."*, forklarede [redacted] at [redacted] havde været inde og beregne på indeksprisen. [redacted] kunne se, at de kunne holde kundepriserne i ro selv med indeksreguleringen overfor servicepartnerne.

[redacted] har ikke noget kendskab til, hvordan servicepartneren fastsatte priserne overfor egne abonnenter. [redacted] har kun talt med servicepartnerne om den pris, som HMN skulle betale til dem.

Prisaftalen i 2014 blev forhandlet af [redacted] og [redacted]. [redacted] ved ikke, om de havde fordelt ansvaret mellem sig. Fra servicepartnerne deltog [redacted] samt et forhandlingsudvalg fra vest. Fra [redacted] deltog [redacted], [redacted] og [redacted].

HMN havde et ønske om at ændre på reservedelspriser. De ønskede, at servicepartnerne ikke skulle tjene så meget på reservedele, men skulle have en højere pris for deres faste arbejde, så der ikke var incitament til udskiftning af reservedele.

Foreholdt e-mail af 11. april 2014 fra [redacted] om HMN Naturgas I/S' samlede udspil til en modernisering af serviceordningen (ekstrakten side 815) hvoraf fremgår, *"Bortfaldet af den nuværende avanceret model omlægges til af en forhøjelse af betalingen for hovedeftersyn og en forhøjelse af betalingen for udkald.* *Omlægningen baseres på reservedelsforbruget til hovedeftersyn og udkald realiseret i HM N's jyske område i perioden maj 2012 til april 2013. Det vil indebære en [redacted] af betalingen for hovedeftersyn med [redacted] kr. og for udkaldsdækning med [redacted] kr."*, forklarede [redacted] at [redacted] ikke husker tallene.

[redacted] husker ikke servicepartnernes modsvar.

Foreholdt e-mail af 22. april 2014 fra [redacted] med svar til

██████████ (ekstrakten side 844/845) hvoraf fremgår,

” ...

	HE			Udkald		
	HMN		██████████	HMN		██████████
Kompensationsbeløb	██████████		██████████	██████████		██████████
Avance på ██████████	██████████		██████████ %	██████████		██████████ %

...”

forklarede ██████████ at ██████████ ikke husker at have set tabellen før. ██████████ husker ikke, om servicepartnerne ville have andre forudsætninger.

Foreholdt samme bilag hvoraf fremgår, ”Derudover har vi følgende forudsætninger.

1. HMN's forbrugerpriser stiger på linie med kompensationsbeløbet. Dette er for at sikre at vi også kan hæve egne abonnementspriser”, forklarede ██████████ at det har ██████████ aldrig hørt om.

██████████ deltog ikke i nogle forhandlingsmøder i 2014. ██████████ mener, at ██████████ efterfølgende har læst principaftalen. ██████████ vil tro, at HMN var bundet af aftalen.

Foreholdt e-mail af 29. april 2014 fra ██████████ om ny principaftale (ekstrakten side 872/873) hvoraf fremgår, ”1. Omlægning af afregningsmodel

a. Reservedelsavancen ██████████ til maksimalt ██████████ % i tillæg til engrosprisen for alle prisgrupper. De eksisterende prisgrupper udgår.

b. ██████████ i reservedelsavancen ██████████ af følgende tillæg:

i. Hovedeftersyn: ██████████ kr. pr. hovedeftersyn

ii. Udkald: ██████████ kr. årligt

...

6. Gennemslag i HM N's prissætning over for kunderne

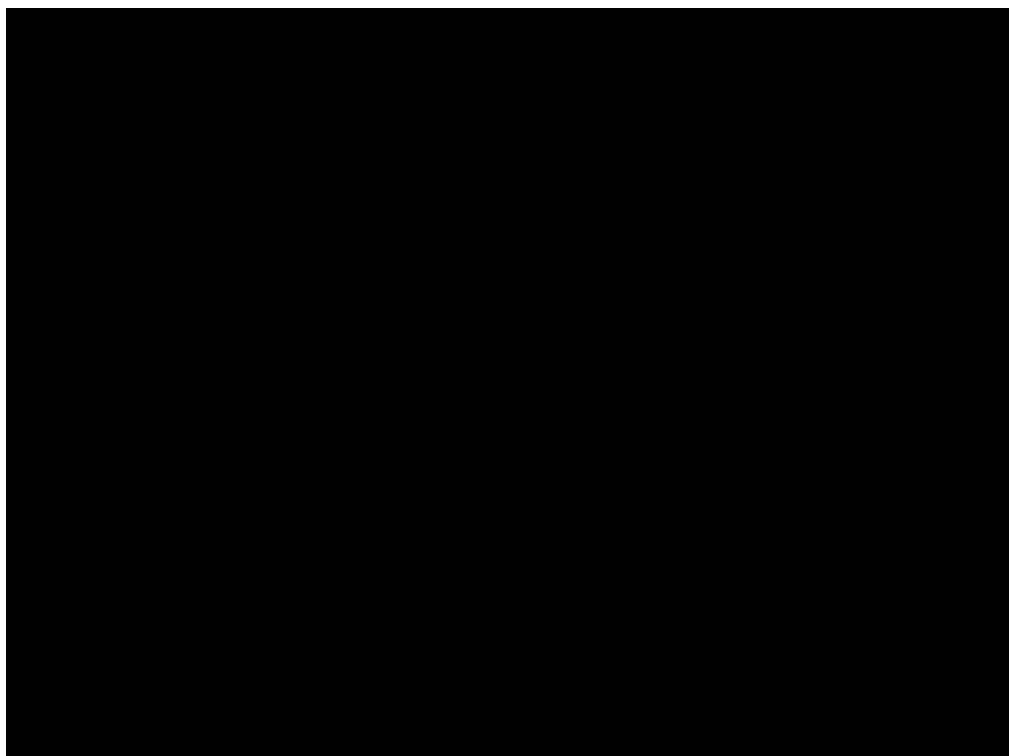
a. Omlægning af afregningsmodellen reflekteres i HM N's priser på serviceabonnemeter.”, forklarede ██████████ at ██████████ ikke havde læst punkt 6 før.

Punktet siger ██████████ ikke noget. ██████████ er i tvivl, om ██████████ har læst hele aftalen, eller om ██████████ blot har fået det, som ██████████ skulle bruge. Punkt 6 ved ██████████ ikke, hvordan skal forstås. ██████████ har aldrig talt om kundepriser på møder. ██████████ ved ikke, om der blev indhentet konkurrenceretlig bistand vedrørende aftalen.

I 2014 var de største på markedet med serviceordning ██████████ og ██████████, og derudover var der også nogle store ██████████ udbydere. ██████████

var større end [redacted] [redacted] ved [redacted] ikke, hvor lå henne. [redacted] var en af de største privat. [redacted] ved ikke, hvor store de var i forhold til [redacted] vil tro, at [redacted] var de største i deres eget distributionsområde. [redacted] var formentlig de største private udbydere af serviceordninger i [redacted].

Foreholdt Konkurrencerådets afgørelse af 30. november 2016 (ekstrakten side 1103) hvoraf fremgår,
”..

...”

forklarede [redacted] at [redacted] ikke havde nogle bemærkninger til de anførte procentangivelser i HMNs område ej heller i Danmark. [redacted] syntes, at det lyder af meget, at HMN skulle have [redacted] % af markedet for gasfyrsservice i HMNs distributionsområde. [redacted] mener, at [redacted] ved sin ansættelse blev oplyst, at markedet var opdelt således, at HMN havde [redacted], [redacted] havde andre serviceudbydere og [redacted] havde ingen serviceaftaler.

...”

Sagens oplysninger

Den 11. april 2014 sendte [redacted], en mail til repræsentanter for servicepartnerne (ekstrakten side 815), hvoraf fremgår:

”...

Kære [redacted] og [redacted]

Som aftalt får I hermed vores samlede udspil til en modernisering af serviceordningen. Bemærk venligst, at vi i den forbindelse har udarbejdet et udkast til tillæg ift. tidligere aftaler (et nyt bilag 5) omhandlende overdragelse af kunder.

Vedlagte powerpoint præsentation indeholder udover tabeller, som I i et vist omfang tidligere har været præsenteret for, også nogle tekstmæssige forklaringer til tabellerne. Vær også opmærksom på, at de reservedelsavancer, der omlægges, er baseret på [redacted] og [redacted] gas-dele. Avancer på vvs-dele, timeløn mv, der er uden for serviceordningen, indgår dermed ikke i omlægningen af afregningsmodellen.

Det er fortsat vores opfattelse, at der ikke skal tillægges avance til reservedele til serviceordningen, når de aktuelle prisstrukturer for reservedele på engros- og kedelmarkedet lægges til grund. Bortfaldet af den nuværende avancemodel omlægges til en forhøjelse af betalingen for hovedeftersyn og en forhøjelse af betalingen for udkald. Omlægningen baseres på reservedelsforbruget til hovedeftersyn og udkald realiseret i HMN's jyske område i perioden maj 2012 til april 2013. Det vil indebære en forhøjelse af betalingen for hovedeftersyn med [redacted] kr. og for udkaldsdækning med [redacted] kr.

Lavere afhængighed af indtjening fra reservedele mod en forhøjelse af betaling for hovedeftersyn og udkald vil være med til at sikre en mere stabil omsætning i servicefirmaer i et marked, hvor der er stigende pres på reservedelsomkostninger (både pris og forbrugt mængde).

For forbrugerne vil mindre udgifter til reservedele mod en forhøjelse af abonnementsbetaling give forventning om mere stabil udgift fra år til. Dette vil være med til at opretholde loyaliteten overfor såvel gas som gasser-vice.

Vi vil ikke på forhånd afvise en indfasning af en ny afregningsmodel, hvor reservedelsavancen i det førstkommende år fastsættes til ca. [redacted] % mod en tilsvarende [redacted] i ovennævnte tillæg til betalingen for hovedeftersyn og udkast, såfremt dette kan lette omlægningen.

I er naturligvis velkommen til at kontakte mig, hvis I har spørgsmål eller kommentarer til det fremsendte.

...”

[redacted] sendte den 14. april 2014 en mail til en servicepartner, [redacted] (ekstrakten side 832), hvor-

af fremgår:

”...

Med henvisning til vores samtale i dag i relation til HMN servicekontrakt.

Fra [redacted] side finder vi oplægget aldeles uacceptabelt.

Det mindste vi vil kunne acceptere er en løsning hvor vi får [redacted] % avance på [redacted] samt en [redacted] i kompensationsbeløbet på [redacted] % samt efterfølgende [redacted] % i pristalsregulering jf. kontrakten.

Grunden til at vi minimum vil have [redacted] % avance på [redacted] er at det er umuligt at håndtere reservedele på baggrund af [redacted]. Servicefirmaerne har mellem [redacted] og [redacted] % i rabat på [redacted] med et gennemsnit på [redacted] %. I den avance skal vi afholde omkostninger til finansiering af lager, garanti (en del reservedele har vi så længe at leverandør garantien er udløbet når vi sælger reservedelen), kassation mm. Det betyder at vi har en reel avance på mellem [redacted] og [redacted] % - det er ikke acceptabelt.

Samtidig vil en reduktion i reservedels avancen betyde at vi på de kunder vi selv har er nødt til at hæve abonnements prisen med [redacted] kr, da det bliver vanskeligt at fastholde de hidtidige reservedels priser på disse kunder – det bliver svært. Dermed er det her med til at gøre vores egne forretninger ikke rentable.

Det kan heller ikke accepteres at [redacted] som reference er en midlertidig reference – dermed er der åbent op for at vi overhovedet ikke har styr på den fremtidige økonomi.

Vi finder oplægget [redacted] – vi har været til ”forhandlingsmøder” 4 gange.

[redacted]

Det ligner rene mafia metoder. Problemet omkring reservedelsforbrug – eller rettere for højt forbrug skal vel ikke ødelægge hele ordningen – det er et problem de må løse der hvor der er et overforbrug.

...”

[redacted] sendte den 16. april 2014 en mail til [redacted] og [redacted] med et udkast til svar til HMN Naturgas I/S (ekstrakten side 841), hvoraf fremgår:

” ...

Hej [redacted] & [redacted]

Her er mit forslag til svar med afsæt i de drøftelser vi havde i går og samtaler med [redacted] i vest.

Lad os tales ved i dag.

...”

[redacted] sendte den 22. april 2014 servicepartnernes tilbagemelding til [redacted] (ekstrakten side 844), hvoraf fremgår:

” ...

Hej [redacted]

Vi har nu haft møde med servicevirksomhederne på Sjælland, samtidig har vi fået tilbagemelding fra Jyderne. Jeres materiale er blevet præsenteret øst og vest og tilbagemeldingen er enslydende. Vi har vanskeligt ved at se at det er et oplæg der er fremkommet af en forhandling- men det er det vel egentlig heller ikke. Vi har nu holdt en række møder og HMN [redacted] er de fleste af de ting, vi har diskuteret i kontrakten, ud over økonomi også fastholdt.

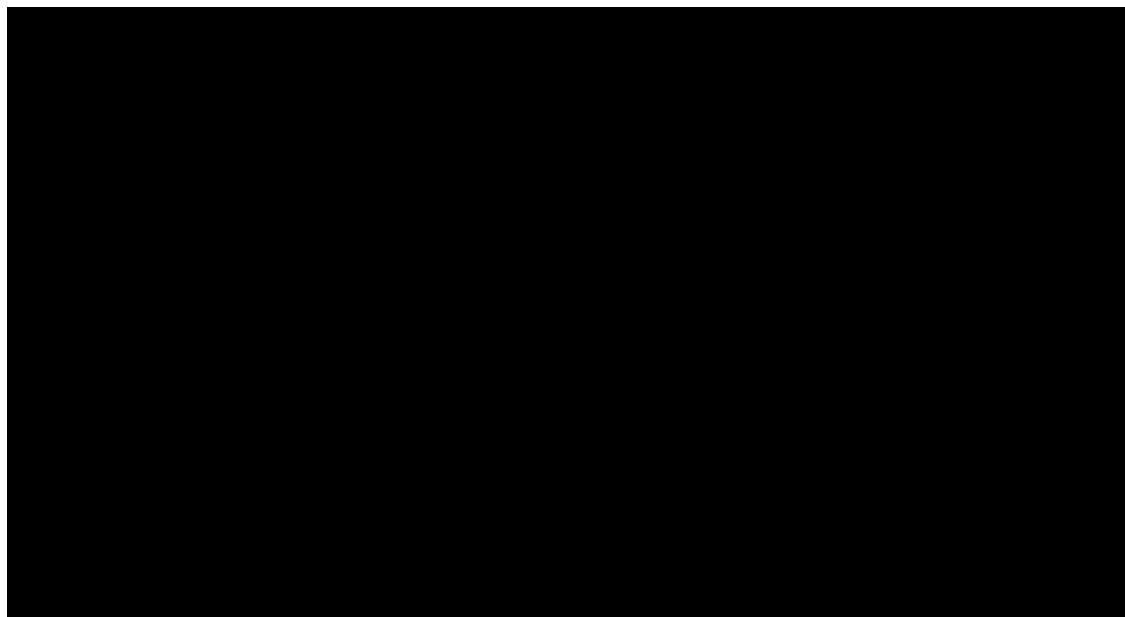
Servicepartnerne melder samstemmende tilbage at det udspil, der er kommet, ikke er interessant. Servicepartnerne har selv [redacted] i egne ordninger end der er i HMN ordning, og udspillet fra HMN vil have ødelæggende indvirkning herpå. Ønsker man partnerskab skal man huske at der er to parter ellers burde man måske rette kontrakten og ikke længere kalde det servicepartnere, men i stedet serviceentreprenør.

Sidste år havde vi et meget knudret forhandlingsforløb og efter den farce meldte [redacted] tilbage på mail:

"HMN ønsker, at forhandlinger for i år (2013) betragtes som enestående og ekstraordinære, og forventer, at vi fremover (startende i 2014) tager udgangspunkt i og efterlever de aftalte kontraktforhold".

Det havde vi forventet at HMN stadig kunne huske- og det er også vores naive forventning med denne venlige påmindelse. Et partnerskab er trods alt blandt andet at man kan regne med de aftaler og tilbagemeldinger man får.

Vi vil dog gerne være imødekommende i forhold til HMN og som alternativ til at holde de aftaler, der er indgået, har vi nedenstående forslag.

Derudover har vi følgende forudsætninger.

1. HMN's forbrugerpriser stiger på linie med kompensationsbeløbet. Dette er for at sikre at vi også kan hæve egne abonnementspriser
2. [REDACTED] er den fremtidige reference – måtte der på et tidspunkt komme et seriøst alternativ, kan vi tale om andre muligheder, men udgangspunktet er [REDACTED]
3. Paragraf 5.8 i den eksisterende kontrakt består.
4. For at komme ind i serviceordningen skal man i vest have minimum [REDACTED] kunder og i øst [REDACTED]. Det er i orden at man samtidig er gasmester. For nærværende opfatter vi os som servicepartnere – vi vil også gerne behandles som sådanne. Skal vi være loyale, kunne det være rart at det var gengældt.
5. Den manglende avance for ændring fra kvælstof kompenseres med kr. [REDACTED] pr. HE
6. Derudover er der den normale pristalsregulering

Med venlig hilsen

Forhandlingsudvalg vest [REDACTED]
[REDACTED]

...”

Den 24. april 2014 sendte [REDACTED] en mail til servicepartnere, som er medlem af [REDACTED] (ekstrakten side 851), hvoraf fremgår:

”Kære gasservicefirmaer i HMN-ordningen

Vedlagt deltagerliste fra mødet d. 15. april. Der var et enkelt [REDACTED] [REDACTED] som ikke er med i HMN-ordningen, der havde hørt om mødet og mødte op.

Som det fremgår af anden mailkorrespondance, sendt fra [REDACTED], blev beslutningen på mødet om at afvise HMN's udspil og lægge op til mindst en "[REDACTED]%/[REDACTED]%", efter koordinering med HMN-vest firmaerne sendt til HMN i tirsdags.

...

De deltagende firmaer på mødet havde tilsammen over [REDACTED] private kunder, dvs. en [REDACTED] portefølje end HMNordeningen. Så konsekvenserne af HMN's udspil vil have lige så stor samlet effekt for servicefirmaerne private serviceforretning.

Så snart vi som lovet har fået en tilbagemelding fra HMN, hører I om det. ...”

[REDACTED] sendte en intern mail i HMN den 25. april 2014 (ekstrakten side 853), hvoraf fremgår:

”Kære alle

Vedlagt udkast revideret udspil til servicepartnerne. Jeg har aftalt et nyt forhandlingsmøde hos HMN i Søborg på tirsdag d. 29. april kl. 15.00, hvor forhandlingsdelegationerne fra både vest og øst deltager.

Udspillet følges nedenstående udkast til følgeskrivelse:

Vedlagt HMN Naturgas' forslag til en kompromisløsning af vores tidligere oplæg fremsendt den 11. april 2014 og [REDACTED] / [REDACTED] [REDACTED] forslag af 22. april 2014. I forhold til vores oplæg fra den 11. april 2014 fremgår vores ændringer fra s. 8 og frem.

Med hensyn til øvrige forudsætninger nævnt i brevet af 22. april 2014:

ad. 1 Forhøjelse af betalingen for hovedeftersyn og udkald reflekteres i HMN Naturgas' abonnementspris

...

ad. 6 Model for pristalsregulering af betaling for hovedeftersyn og udkald skal fastlægges

Såfremt I har kommentarer, hører jeg det gerne. Send helst kommentarerne til min mailadresse [REDACTED], da direkte tilbagesvar på denne mail går i afdelingspostkassen [REDACTED] hvor jeg har problemer med adgangen -og de bliver jo heller synlige på min telefon fra denne postkasse. ...”

Den 29. april 2014 sendte [REDACTED] en mail til [REDACTED] med vedhæftet principaftale (ekstrakten side 872), hvoraf fremgår:

”...

Serviceordningen: Forhandlingsmøde 29. april 2014.

Der aftales følgende principper:

1. Omlægning af afregningsmodel

a. Reservedelsavancen reduceres til maksimalt [REDACTED] % i tillæg til engrosprisen for alle prisgrupper. De eksisterende prisgrupper udgår.

b. [REDACTED] i reservedelsavancen [REDACTED] af følgende tillæg:

i. Hovedeftersyn: [REDACTED] kr. pr. hovedeftersyn

ii. Udkald: [REDACTED] kr. årligt

2. Aftaleperiode

a. Der indgås en 2-årig aftale

3. Prisregulering i aftaleperioden

a. Priserne på hovedeftersyn og udkald reguleres fra 2013-priser til 2014-priser på grundlag af den hidtil gældende Kontrakt pkt. 6.7 svarende til [REDACTED] % (skal tjekkes). Hertil lægges kompensationsbeløbene nævnt i ovenstående pkt. 1.b ([REDACTED] kr. henholdsvis [REDACTED] kr.)

b. Fremtidig årlig prisregulering: Baseres på et index, der afspejler lønudviklingen inden for området (skal defineres).

4. Kvælstof / trykluft

a. Kvælstof bruges fremover alene i de kedeltyper, hvor dette foreskrives af den pågældende kedelleverandør. Alene i dette omfang honoreres i henhold til Kontrakten med tilhørende bilag.

5. Engrosprisliste og priskontrol af denne

a. Parterne vurderer (overvåger og analyser) løbende referencepriser for reservedele på engrosmarkedet. Nuværende engrospriser er referencepriser. Konstateres der alternativer i markedet, inddrages disse i vurderingen af en markedsmæssig engrospris.

6. Gennemslag i HMN's prissætning over for kunderne

a. Omlægning af afregningsmodellen reflekteres i HMN's priser på serviceabonnementer.

7. Kriterier for at blive servicepartner

a. Servicepartnere skal leve op til kravene i Kontrakten med tilhørende bilag. Tilsvarende gælder for nye servicepartnere. For at blive ny servicepartner skal den nye servicepartner have mindst [REDACTED] gasservicekunder.

8. Servicepartners mulighed for at ”medhandle” HMN-servicekunder ved

forretningsoverdragelse a. Såfremt en servicepartner ikke er i dialog med HMN om iværksættelse af korrigerende handlinger i forhold til kvalitetsparametrene i HMN's serviceordning, kan servicepartneren "medhandle" HMN-servicekontrakter i forbindelse med forretningsoverdragelse.

9. Andet

- a. Aftalen træder i kraft og har virkning fra 1. maj 2014.
 - b. Ovenstående principper udmøntes i en ny kontrakt snarest.
- ..."

Samme dag videresendte [redacted] principaftalen til bl.a. [redacted] [redacted] og [redacted] (ekstrakten side 875) og anførte:

"...

Hermed oplægget der i dag er aftalt med HMN. Jeg mener det ligger indenfor det vi har aftalt med servicevirksomhederne i øst og vest. Det helt væsentlige er at prisstigningen overfor servicepartnerne i abonnement og udkald vil blive afspejlet i kundepriserne. Det betyder at vi vil kunne hæve vores egne abonnementer uden at blive for dyre i forhold til HMN.

Jeg ser frem til at høre fra jer.

..."

Konkurrence og Forbrugerstyrelsen modtog den 19. marts 2014 en henvendelse fra [redacted] og [redacted] (ekstrakten side 1061), hvor det oplyses, at alle vvs-firmaer lovpligtigt skal oplyse HMN om kunder, hvor der installeres gasfyr, hvilket gav anledning til bekymring for, at HMN brugte disse oplysninger til at hverve egne kunder. Desuden anføres bekymring for en prisaf tale mellem HMN og deres servicepartnere.

HMNs [redacted] fremsendte med mail af 9. maj 2014 til [redacted] forslag til ny kontrakt med tilhørende bilag (ekstrakten side 882). Af mailen fremgår:

"...

I vedhæftede dokument "principaftale med henvisninger", anvises hvor de enkelte punkter er udmøntet i kontrakten.

Hvis du har mulighed for at kommentere materialet i starten af næste uge vil det være meget positivt, og vi vil efterfølgende sende nye kontrakter til servicepartnerne sidst på ugen.

HMN er indkaldt til møde i Forbruger- og Konkurrencestyrelsen til på tirsdag, og vi skal derfor forbeholde os retten, pligten og mulighederne for at inddrage eventuelle krav/ændringer/ideer fremsat af styrelsen til vedhæftede materiale.

..."

HMN var den 13. maj 2014 til møde i Konkurrence og Forbrugerstyrelsen på foranledning af henvendelsen fra [REDACTED] og [REDACTED]. På mødet deltog [REDACTED], [REDACTED] og advokat [REDACTED] fra HMN og fra Konkurrence og Forbrugerstyrelsen deltog [REDACTED] og [REDACTED]. Det fremgår af mødereferatet, at mødets formål var at få en forståelse for HMNs serviceaftaler på gasfyrseftersyn – både HMNs serviceaftale med slutkunden og HMNs standardaftale med servicepartnerne. Under mødet oplyste HMN, at forhandlingerne med servicepartnerne blev afsluttet med en principaftale, som blev udleveret. Af referatet fremgår, at principaftalens indhold blev drøftet, og at styrelsen ville overveje sagen og derefter vende tilbage til HMN.

Konkurrence og Forbrugerstyrelsen afholdt den 9. marts 2016 statusmøde med [REDACTED]. I mødereferatet (ekstrakten side 970) er anført, at ”sagen befinder sig p.t. meget tidligt i forløbet af en administrativ sag.” Det fremgår endvidere:

”...

Det fremgår af MOB'en, at styrelsens foreløbige hypotese er, at [REDACTED] på mandat fra de af HMN Naturgas I/S' servicepartnere, der er [REDACTED] sammen med HMN Naturgas I/S og en række øvrige servicepartnere har deltaget i koordinering af priser.

MGR uddybede, at styrelsens foreløbige hypotese på nuværende tidspunkt består i, dels

- (i) at servicepartnerne [REDACTED] sammen med HMN har koordineret, hvad HMN's slutbrugerpriser for servicering af naturgasfyr bør være, dels
- (ii) at servicepartnerne [REDACTED] sammen med HMN har koordineret, hvad servicepartnernes slutbrugerpriser for servicering af naturgasfyr bør være

Overordnet set er det styrelsens foreløbige hypotese, at materialet i sagen viser, at koordineringen har fundet sted i forbindelse med forhandlingerne i slutningen af 2013 og foråret 2014 om den nye standardkontrakt mellem HMN Naturgas og HMN' s servicepartnere.

...”

Af resumé fra Konkurrencerådet afgørelse af 30. november 2016 (ekstrakten side 1090) fremgår:

”...

1. RESUMÉ

1. Denne sag drejer sig om, at konkurrerende udbydere af service på naturgasfyr (serviceudbydere), nemlig HMN Naturgas I/S (HMN), Gastech-Energi A/S (Gastech) og [REDACTED] sammen med [REDACTED] har indgået en aftale og/eller samordnet praksis om koordinering af serviceudbydernes abonne-

mentspriser for service på naturgasfyr til slutbrugere.

2. HMN, Gastech og [REDACTED] tilbyder ejere af naturgasfyr (slutbrugere/servicekunder) abonnementsordninger for service på naturgasfyr. Abonnementsordningerne indebærer, at servicetjek af naturgasfyret, et såkaldt hovedeftersyn, udføres med faste intervaller, fx 1-, 2- eller 3-årige intervaller. Inkluderet i disse abonnementsordninger er typisk muligheden for at tilkalde en reparatør i tilfælde af akutte behov herfor.

3. HMN har ikke ansatte til at udføre service på HMN's slutbrugeres naturgasfyr og anvender derfor underleverandører til udførelsen af selve servicen på naturgasfyrene. Underleverandørerne – som af HMN betegnes *servicepartnere* – er selvstændige vsvirksomheder, der ligesom HMN tilbyder service på naturgasfyr og i den forbindelse har selvstændige kundeforhold med slutbrugere. HMN og virksomhedens servicepartnere (underleverandører) er derfor i direkte konkurrence om slutbrugere for så vidt angår service på naturgasfyr.

4. [REDACTED] er, [REDACTED], [REDACTED] leverandør- og servicevirksomheder inden for udstyrs- og servicemarkedet for olie-, gas- og biobrændselsbaserede energianlæg, samt varmepumper og solceller. En række af [REDACTED] er servicepartnere i HMN's serviceordning, herunder Gastech og [REDACTED]

5. Sagen blev indledt på baggrund af en klage over en formodet ulovlig prisaftale mellem HMN og virksomhedens servicepartnere. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen foretog i maj 2015 kontrolundersøgelse hos sagens parter.

6. Det relevante marked i sagen kan afgrænses til markedet for gasfyrsservice i et område svarende til HMN's distributionsområde, som dækker hovedstadsområdet (øst) og Nord- og Midtjylland (vest). Styrelsen har dog ikke foretaget en endelig afgrænsning af produktmarkedet og af det geografiske marked, da det i denne sag ikke er nødvendigt for sagens udfald. Den endelige afgrænsning af såvel produktmarkedet som det geografiske marked er derfor holdt åben.

7. Den i sagen omhandlende aftale og/eller samordnede praksis påvirker ikke samhandelen mærkbart mellem medlemsstaterne. Sagen er derfor alene behandlet efter konkurrenceloven.

8. Sagens materiale viser, at HMN, [REDACTED] Gastech og [REDACTED] i efteråret 2013/foråret 2014, forhandlede om indholdet af en ny standardunderleverandørkontrakt til reguleringen af *det vertikale forhold* mellem HMN og den enkelte servicepartner. Parterne forhandlede blandt andet om en ny afregningsmodel for HMN's betaling af servicepartnere. [REDACTED] Gastech og [REDACTED] forhandlede på vegne af HMN's servicepartnere i ho-

vedstadsområdet. Forhandlingerne berører dog også HMN's servicepartnere i Nord- og Midtjylland, da HMN anvender den samme underleverandørkontrakt herunder den samme afregningsmodel for alle sine servicepartnere.

9. Der er ofte ikke konkurrenceretlige betænkeligheder forbundet med forhandlinger om et indbyrdes vertikalt aftaleforhold. Når hovedleverandøren og underleverandørerne tillige er i indbyrdes konkurrence, for så vidt angår slutbrugerne, kan sådanne forhandlinger imidlertid udnyttes til at begrænse konkurrencen ved at aftale og koordinere forhold på det horisontale niveau af betydning for slutbrugerne.

10. Det er styrelsens vurdering, at HMN, [redacted] Gastech og [redacted] i strid med forbuddet i konkurrencelovens § 6, har indgået en aftale og/eller samordnet praksis om koordinering af abonnementspriser for service på naturgasfyldte til slutbrugere.

11. Sagens materiale viser, at [redacted] Gastech og [redacted] i forbindelse med forhandlingerne, blandt andet den 22. april 2014, sendte et fælles brev til HMN om, at servicepartnere ikke kunne acceptere HMN's forhandlingsudspil til omlægningen af afregningsmodellen. Af brevet fremgår det, at forhandlingerne ikke kun vedrørte afregningsprisen (vedrørende HMN's og servicepartnernes vertikale forhold), men også forhold af betydning for serviceudbydernes slutbrugerpriser på serviceabonnementer (hvor parterne er indbyrdes konkurrenter, det vil sige et horisontalt forhold):

"Derudover har vi følgende forudsætninger.

1. HMN's forbrugerpriser stiger på linie med kompensationsbeløbet. Dette er for at sikre at vi også kan hæve egne abonnementspriser".

12. Sagens materiale viser videre, at HMN, [redacted] Gastech og [redacted] efterfølgende, den 29. april 2014, indgik en principaftale, som grundlag for den nye standardunderleverandørkontrakt gældende for det vertikale forhold mellem HMN og den enkelte servicepartner. Principaftalen indeholder dog også et vilkår vedrørende HMN's prissætning overfor HMN's slutbrugere:

"6. Gennemslag i HMN's prissætning over for kunderne

a. Omlægning af afregningsmodellen reflekteres i HMN's priser på serviceabonnementer."

13. Styrelsen vurderer, at HMN, Gastech og [redacted] ved ovenstående forudsætning, i brevet af 22. april 2014 og vilkåret i principaftalen af 29. april 2014, har indgået en aftale og/eller samordnet praksis, der sikrer, at de hver især med en rimelig grad af sikkerhed kunne forudsige, hvordan øvrige konkurrerende serviceudbydere hver især efterfølgende ville tilret-

telægge deres prispolitik.

14. Forhandlingerne om indholdet af en ny standardunderleverandørkontrakt og udmøntningen i principaftalen af 29. april 2014 formindskede således, på dette punkt, usikkerheden med hensyn til konkurrenters forventelige adfærd og førte til konkurrencebetingelser, der ikke svarer til de normale markedsbetingelser.

15. Det er derfor styrelsens vurdering, at aftalen og/eller den samordnede praksis er egnet til at mindske priskonkurrencen mellem serviceudbydere, det vil sige HMN, Gastech og [REDACTED] og begrænser disse serviceudbyderes incitamenter til selvstændigt at fastsætte deres prispolitik. Dermed sættes de normale markedsvilkår ud af kraft, og koordineringen vil sandsynligvis medføre højere priser til skade for slutbrugerne.

16. Dette vurderes at være tilfældet uanset, at serviceudbydere ved aftalen og/eller den samordnede praksis ikke har koordineret en *specifik* pris. Alene det forhold, at der er koordineret en *stigning* eller muligheden for en stigning af serviceudbydernes abonnementspriser for service på naturgasfyrtil slutbrugere, er tilstrækkeligt for at anse aftalen og/eller den samordnede praksis for at mindske konkurrencen, idet denne har ændret de involverede virksomheders incitamenter til at konkurrere indbyrdes.

17. For at vurdere, om en aftale og/eller samordnet praksis i sig selv er tilstrækkelig skadelig for konkurrencen til at kunne anses for at have et konkurrencebegrænsende formål, skal der, ifølge Domstolens faste retspraksis, tages hensyn til (i) aftalens og/eller den samordnede praksis *indhold*, (ii) de *målsætninger*, der søges gennemført med aftalen og/eller den samordnede praksis og (iii) den *økonomiske og retlige sammenhæng*, hvori aftalen og/eller den samordnede praksis indgår.

18. Aftaler mellem konkurrenter om direkte eller indirekte at fastsætte priser og andre forretningsbetingelser er direkte omfattet af konkurrencelovens § 6, stk. 1, og der gælder en formodning for, at sådanne aftaler er alvorligt konkurrencebegrænsende aftaler, der har til formål at begrænse konkurrencen.

19. Det er på den baggrund styrelsens vurdering, at aftalen og/eller den samordnede praksis om, at omlægningen af afregningsmodellen mellem HMN og servicepartnere skal have "*gennemslag i*" "*reflekteres i*" HMN's slutbrugerpriser på serviceabonnementer med henblik på at sikre, at servicepartnere også kan hæve deres egne abonnementspriser ud fra sit *indhold* i sig selv, er tilstrækkelig skadelig for konkurrencen til at have et konkurrencebegrænsende formål, idet aftalen og/eller den samordnede praksis indebærer en horisontal koordinering af serviceudbydernes prispolitik.

20. Da det samlede materiale i sagen viser, at aftalen og/eller den samordnede praksis har til formål at sikre, at servicepartnerne har mulighed for at kunne *hæve* deres egne slutbrugerpriser på serviceabonnementer, og at en forudsætning herfor er, at HMN *hæver* sine slutbrugerpriser på serviceabonnementer, er det styrelsens vurdering, at *målsætningen* med aftalen og/eller den samordnede praksis er at mindske priskonkurrencen mellem serviceudbydere i *det horisontale forhold* med henblik på at undgå at ødelægge særligt servicepartneres indtjeningsgrundlag i forbindelse med deres individuelle og selvstændige kundeforhold. Dette understøtter, at aftalen og/eller den samordnede praksis har til formål at begrænse konkurrencen.

21. Styrelsen vurderer herudover, at der ikke er særlige karakteristika ved markedet, som kan rejse tvivl om, hvorvidt der foreligger en begrænsning, der har til formål at begrænse konkurrencen, og at den *økonomiske og retlige sammenhæng* derfor bekræfter og understøtter, at aftalens og/eller den samordnede praksis' indhold og målsætninger udgør en begrænsning, der har til formål at begrænse konkurrencen.

22. Styrelsen vurderer videre, at aftalen og/eller den samordnede praksis ikke er omfattet af en gruppefritagelse, og at parterne ikke har godtgjort, at aftalen og/eller den samordnede praksis skulle opfylde betingelserne for en individuel fritagelse i konkurrencelovens § 8, stk. 1.

23. Samlet er det derfor styrelsens vurdering, at HMN, [REDACTED] Gastech og [REDACTED] i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 1, jf. stk. 3, har indgået en aftale og/eller samordnet praksis om koordinering af abonnementspriser for service på naturgasfyr til slutbrugere, der har til formål at begrænse konkurrencen mærkbart, jf. konkurrencelovens § 6.
..."

Af Konkurrencerådets samlet konklusion (ekstrakten side 1203) fremgår:

"...

På baggrund af ovenstående er det Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering, at:

- det relevante marked kan afgrænses til gasfyrsservice i et område svarende til HMN's distributionsområde. Styrelsen har dog i denne sag ikke foretaget en endelig afgrænsning af det relevante marked, da det i denne sag ikke er nødvendigt for vurderingen af sagen.
- HMN's, [REDACTED], Gastechs og [REDACTED] adfærd ikke kan påvirke samhandelen mellem medlemsstater mærkbart,
- HMN, [REDACTED] Gastech og [REDACTED] opfylder virksomhedsbegrebet,
- der foreligger en aftale og/eller samordnet praksis mellem HMN, [REDACTED]

██████ Gastech og ██████ om koordinering af abonnementspriser for service af naturgasfyr til slutbrugere,

- aftalen og/eller den samordnede praksis har til formål at begrænse konkurrencen på markedet for gasfyrsservice,
 - aftalen og/eller den samordnede praksis, om koordinering af abonnementspriser for service af naturgasfyr til slutbrugere, udgør en mærkbar konkurrencebegrænsning i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 1, jf. stk. 3.
 - aftalen og/eller den samordnede praksis ikke opfylder betingelserne for en individuel fritagelse efter konkurrencelovens § 8, stk. 1, og
 - det er nødvendigt at udstede påbud til parterne for at bringe overtrædelsen til ophør, jf. konkurrencelovens § 6, stk. 4, 1. pkt., jf. § 16, stk. 1.
- ..."

Konkurrenceankenævnet stadfæstede den 13. juli 2017 Konkurrencerådets afgørelse. HMN indbragte sagen for Sø- og Handelsretten, der den 12. juni 2019 frifandt Konkurrencerådet. Sagen blev anket til landsretten, der den 12. marts 2021 stadfæstede Sø- og Handelsrettens dom. Af landsrettens begrundelse og resultat (ekstrakten side 1349) fremgår:

”...

Sagen angår også for landsretten en prøvelse af Konkurrenceankenævnets kendelse af 13. juli 2017 om stadfæstelse af Konkurrencerådets afgørelse af 30. november 2016 om, at HMN, Gastech, ██████ og ██████ havde indgået en aftale om koordinering af abonnementspriser for service af naturgasfyr i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 1, jf. stk. 3.

Landsrettens prøvelse af Konkurrenceankenævnets kendelse og Konkurrencerådets underliggende afgørelse omfatter fuldt ud det faktuelle grundlag og retsanvendelsen, mens tilsidesættelse af vurderinger, der i det væsentlige bygger på et konkurrencemæssigt skøn, forudsætter et sikkert grundlag, jf. Højesterets domme gengivet i UfR 2020.524 og UfR 2014.2663.

For landsretten er spørgsmålet navnlig, om konkurrencemyndighederne og Sø og Handelsretten har anvendt konkurrencelovens § 6 urigtigt ved at fastslå, at den pågældende aftale havde til formål at begrænse konkurrencen.

HMN har herom gjort gældende, at det følger af EU-Domstolens seneste domme i sag C-228/18, Budapest Bank, og C-307/18, Generics, at der for

at fastslå, at en aftale som den foreliggende har et konkurrencebegrænsende formål, skal foretages en nærmere undersøgelse af virkningen af den samlede aftale. Den åbenbare forbrugergavnige virkning af principaftalen, som medførte en besparelse for HMN's kunder på [REDACTED] kr. årligt, indebærer således, at man ikke uden en sådan nærmere undersøgelse kan kvalificere aftalen som en "til formål"-aftale. HMN har i den forbindelse tillige anført, at prisaftalens pkt. 6 sammenholdt med pkt. 1 og de øvrige oplysninger i sagen må forstås sådan, at parterne ikke blot aftalte, at HMN skulle sætte prisen på serviceabonnementet op, men også at der var en fælles forståelse om, at HMN og servicepartnere ville nedsætte slutbrugerprisen på reservedele, så den afspejlede reduktionen i reservedelsavancen i det vertikale forhold, som var reguleret i aftalens pkt. 1. Konkurrencerådet kunne også derfor ikke bortse fra den samlet set forbrugergavnige virkning af det, som blev aftalt. Hvis Konkurrencerådet havde foretaget en undersøgelse som krævet i Budapest Bank- og Generics-dommene, ville den eneste mulige konklusion være, at aftalen ikke havde til formål at begrænse konkurrencen med den virkning, at et indgreb ville forudsætte, at der ved en langt mere omfattende "til følge"-undersøgelse blev påvist konkurrencebe grænsende virkninger af aftalen. Konkurrencerådets afgørelse skal derfor ophæves.

HMN har subsidiært anført, at der burde have været meddelt individuel fritagelse efter konkurrencelovens § 8, stk. 1.

Faktuelle oplysninger

Det følger af pkt. 1 i principaftalen af 29. april 2014, at der blev aftalt en omlægning af afregningsmodellen i forholdet mellem HMN og HMN's servicepartnere, således at reservedelsavancen blev reduceret til maksimalt [REDACTED] % i tillæg til engrosprisen for alle reservedelspriser, og at [REDACTED] af reservedelsavancen skulle [REDACTED] af tillæg for hovedeftersyn på [REDACTED] kr. pr. eftersyn og tillæg for ud kald på [REDACTED] kr. årligt. Af pkt. 6 fremgår: "Gennemslag i HMN's prissætning over for kunderne a. Omlægning af afregningsmodellen reflekteres i HMN's priser på serviceabonnementer."

Det er for landsretten ubestridt, at der ved principaftalens pkt. 1 blev indgået en aftale mellem HMN, Gastech, [REDACTED] og [REDACTED] om den fremtidige afregningsmodel i det vertikale forhold mellem HMN og HMN's servicepartnere, og at principaftalens pkt. 6 regulerer et horisontalt forhold mellem HMN og servicepartnere. For landsretten har HMN således ikke bestridt, at HMN og servicepartnere var konkurrenter på det i afgørelsen fastlagte marked for service på gasfyr.

Efter indholdet af dokumentet "principaftale med henvisninger", som var bilag til HMN's mail af 9. maj 2014 til [REDACTED] og Gastech, HMN's nyhedsbrev af juni 2014 til servicepartnere og den orientering HMN's kunder modtog, som er gengivet i den interne HMN-mail af 29. april 2014, lægger landsretten til grund, at principaftalens pkt. 6 blev gennemført ved,

at HMN's priser blev tilrettet pr. 1. maj 2014, således at abonnementsprisen for serviceaftalen [redacted] med knap [redacted]%. Parterne er så vidt ses også enige herom.

Landsretten lægger i overensstemmelse med Konkurrenceankenævnets afgørelse endvidere til grund, at HMN's kunder samlet set opnåede en besparelse på ca. [redacted] kr. årligt som følge af de prisændringer, HMN foretog efter indgåelsen af principaftalen.

Konkurrencerådets afgørelse

Afsnit 4.3.3 i rådsafgørelsen af 30. november 2016 indeholder Konkurrencerådets vurdering af, om principaftalens pkt. 6 indebærer, at der er indgået en aftale, som har til formål at begrænse konkurrencen som anført i konkurrencelovens § 6, stk. 1.

Det fremgår heraf, at Konkurrencerådet, efter indledningsvis at have fastslået at der er tale om en aftale mellem konkurrenter, gengav de kriterier, der efter EUDomstolens faste praksis gælder for vurderingen af, om en aftale har et konkurrencebegrænsende formål (pkt. 366-374). I pkt. 376-392 fastslog rådet med nærmere henvisning til Kommissionens retningslinjer for horisontale aftaler og en række domme afsagt af EU-Domstolen, at horisontale aftaler om priskoordinering generelt set anses for at have til formål at begrænse konkurrencen. Rådet foretog herefter i pkt. 393-489 en konkret vurdering af den indgåede aftale, hvorunder der blev set på aftalens indhold, dens formål, den retlige og økonomiske kontekst hvori den indgik, herunder karakteristika ved markedet og den samlede omlægning af HMN's serviceordning.

Det fremgår i den forbindelse af afgørelsens pkt. 435-438, at Konkurrencerådet om [redacted] og [redacted] argument om, at prisen for serviceeftersyn (abonnement) og reservedele hænger uløseligt sammen, anførte, at det for forbrugeren, som vælger udbyder, alene er serviceabonnementsprisen, som er transparent, mens den samlede "slutbrugerpris" (abonnement og udgift til reservedele) ikke kendes. Abonnementsprisen er følgelig et vigtigt konkurrenceparameter, og enhver serviceudbyder skal derfor selvstændigt fastsætte sin pris herfor. Det fremgår videre af pkt. 460, at rådet anså det for dokumenteret, at parterne havde koordineret slutbrugerpriser på serviceabonnenter, mens der ikke var fundet dokumentation for, at de havde koordineret slutbrugerpriser på reservedele.

I pkt. 451-472 tog Konkurrencerådet stilling til [redacted] Gastech og HMN's synspunkt om, at pkt. 6 i principaftalen skulle ses i sammenhæng med den samlede omlægning af HMN's serviceordning og de fordele, omlægningen medførte for forbrugerne. Rådet anførte herom i pkt. 461, at det relevante spørgsmål var, om ydelsens art og markedets karakteristika kunne begrunde, at principaftalens pkt. 6 er nødvendig for at sikre servicepartnernes indtjeningsgrundlag – særligt i forbindelse med deres selv-

stændige kundeforhold. I pkt. 465 afviste rådet, at der er tale om et marked med særlige karakteristika (et tosidet marked), og rådet anførte i pkt. 467-468, at selv hvis man alene anså aftalens pkt. 6 vertikalt – hvilket der ifølge rådet ikke var grundlag for – måtte bestemmelsen i pkt. 6 anses for en bindende videresalgspris, som (også) var egnet til at begrænse konkurrencen, jf. konkurrencelovens § 6, stk. 2, nr. 7, jf. stk. 1. I pkt. 469-472 tog Konkurrencerådet specifikt stilling til HMN's argument om, at omlægningen af serviceordningen samlet set havde ført til en besparelse for HMN's kunder. Rådet afviste dette synspunkt og begrundede det med, at én af aftalens parternes subjektive hensigt ikke har betydning ved vurderingen af, om en aftale har et konkurrencebegrænsende formål, at vilkåret måtte antages at have fordrejet den normale priskonkurrence på markedet, og at priserne i øvrigt meget muligt kunne have været lavere uden vilkåret.

Vedrørende [redacted] og HMN's synspunkt om, at principaftalens pkt. 6 ikke havde haft nogen betydning, da underleverandørerne ikke vidste, hvordan HMN nærmere ville gennemføre det aftalte, og da HMN's priser under alle omstændigheder var transparente, bemærkede Konkurrencerådet i pkt. 475-476, at det må have formodningen imod sig, at parterne havde behov for at aftale et vilkår som pkt. 6, hvis det ikke havde konkurrencemæssig betydning for dem – hvilket blev understøttet af den bekymring, som servicepartnerne forud for aftalen havde udtrykt for virkningen af den ændrede afregningsmodel. Rådet anførte desuden i pkt. 477-478, at det under alle omstændigheder er tilstrækkeligt, at parternes incitament til at konkurrere indbyrdes var blevet formindsket, og at der i øvrigt ikke kræves bevis for en konkurrenceskadelig virkning, hvis det fastslås, at aftalen har et konkurrencebegrænsende formål. Konkurrencerådet gjorde i tilslutning hertil i pkt. 479 opmærksom på, at den lavere samlede slutbrugerpris for HMN's kunder efter omlægningen kunne indrages ved en vurdering om fritagelse efter konkurrencelovens § 8, stk. 1. Rådet påpegede endvidere i pkt. 480-483, at den ændrede prisstruktur, efter det som HMN selv havde anført over for Konkurrentestyrelsen, var begrundet i et kunstigt højt forbrug af reservedele (i Østdanmark).

Endelig afviste Konkurrencerådet i pkt. 484-489 HMN og Gastechs argument om, at rådet skulle have undersøgt kontrafaktiske scenarier. Rådet henviste til, at der efter rådets vurdering var tale om en "til formål"-aftale, hvor der ikke er pligt til at foretage en sådan undersøgelse, og henviste til Rettens dom af 8. september 2016 i sag T-472/13, Lundbeck. Rådet anførte endvidere, at der ikke her var særlige karakteristika ved markedet, som kunne rejse tvivl om, hvorvidt der forelå en "til formål"-begrænsning, eller som gjorde, at konkurrencebegrænsningen var objektivt nødvendig, og at den økonomiske sammenhæng derfor bekræftede og understøttede, at aftalens indhold og målsætninger udgjorde en begrænsning, der havde til formål at begrænse konkurrencen.

Efter i pkt. 490-505 at have konstateret at særlovgivningen og en til HMN tidligere meddelt ikke-indgrebserklæring af 27. april 2010 og to andre indgrebserklæringer meddelt til andre naturgasselskaber ikke var til hinder for indgreb, kommenterede Konkurrencerådet i pkt. 507-509 [REDACTED] og [REDACTED] argument om, at principaftalens pkt. 6 var sammenlignelig med konkurrencebegrænsninger, som Konkurrencestyrelsen havde accepteret i sin afgørelse af 27. august 2003 om DONG's aftaler om gasfyrsservice. Rådet anførte, at DONG-sagen angik vilkår i det vertikale forhold mellem DONG og DONG's underleverandører, og ikke – som i denne sag – afregningspriser mellem DONG og underleverandørerne eller slutbrugerpriser, og derfor var DONG-sagen ikke sammenlignelig.

EU-Domstolens praksis

Efter EU-Domstolens faste retspraksis skal der ved vurderingen efter TEUF, artikel 101, stk. 1, af, om en aftale har et konkurrencebegrænsende formål, tages hensyn til aftalens indhold og formål, samt den økonomiske og retlige sammenhæng, hvori aftalen indgår. Domstolens afgørelser i Budapest Bank- og Generics-sagerne ændrer ikke herved. De to domme ændrer endvidere ikke Domstolens faste praksis, hvorefter der ikke efter TEUF artikel 101, stk. 1, skal foretages en rimelighedsvurdering ("rule of reason") af en (samlet) aftales konkurrencefremmende virkninger over for dens konkurrencebegrænsende virkninger. Dommene ændrer herved heller ikke på, at den omstændighed, at en aftale tillige forfølger lovlige (hoved)formål, ikke medfører, at et element i aftalen, som i sig selv må anses for at have et konkurrencebegrænsende formål, ikke fortsat skal kvalificeres som en "til formål"-aftale. En sådan rimelighedsafvejning af andre lovlige/konkurrencefremmende formål med aftalen skal således efter Domstolens faste praksis foretages inden for rammerne af TEUF artikel 101, stk. 3.

Budapest Bank- og Generics-dommene understreger imidlertid, at en aftale ikke kan kvalificeres som en "til formål"-aftale uden den krævede analyse af, om aftalens indhold, formål og den retlige og økonomiske sammenhæng, hvori den indgår, viser, at aftalen kan henføres til den gruppe af aftaler/aftalevilkår, som efter deres art erfaringsmæssigt anses for konkurrenceskadelige. Budapest Bank-dommen viser tillige, at kvalificeringen af en aftale som tilhørende den gruppe af aftaler, der erfaringsmæssigt er så konkurrenceskadelige, at aftalen uden nærmere undersøgelse af virkningen kan anses for ulovlig, skal foretages med forsigtighed, og at begrebet "konkurrencebegrænsende formål" – som også anført i tidligere domme – skal fortolkes restriktivt. Navnlig Budapest Bankdommen gør det endvidere klart, at hvis den undersøgte aftale ikke åbenbart falder inden for gruppen af erfaringsmæssigt konkurrenceskadelige aftaler, kræves der en mere indgående analyse af den pågældende aftale og den sammenhæng, hvori den indgår, samt dens umiddelbare virkninger, for at fastslå om den – trods indikationer på det modsatte – kan kvalificeres som en "til formål"-aftale.

Landsrettens vurdering

Efter den forudgående korrespondance om forhandlingerne mellem parterne og [REDACTED] forklaring for Sø- og Handelsretten lægger landsretten til grund, at både servicepartnerne og HMN var yderst opmærksomme på, at HMN's ønske om at opnå en avancenedsættelse på reservedele hos servicepartnerne, som skulle slå igennem på HMN's slutbrugerpriser, ville lægge et konkurrencemæssigt pres på servicepartnernes reservedelspriser også i forhold til egne kunder, og at prisnedsættelsen dermed i tillæg til den mistede indtjening i aftaleforholdet med HMN med stor sandsynlighed ville indebære, at servicepartnerne led yderligere indtægtstab.

Principaftalen må på den baggrund og efter oplysningerne i øvrigt ses som resultatet af en forhandling, hvorunder servicepartnerne og HMN ikke blot, jf. principaftalens pkt. 1, opnåede enighed om en løsning, hvor den indtjening, servicepartnerne ville miste på reservedele, skulle kompenseres ved en forøget indtjening på hovedeftersynstillægget og den årlige betaling for udkald, men også om, at HMN, jf. principaftalens pkt. 6, skulle videreføre den forhøjede betaling for hovedeftersyn og udkald til sine kunder ved en forhøjelse af prisen på serviceabonnementer – og dermed give servicepartnerne mulighed for at foretage en tilsvarende prisforhøjelse i forhold til deres kunder.

Efter ordlyden af principaftalens pkt. 6, den forudgående korrespondance mellem HMN, [REDACTED] Gastech og [REDACTED] og de ovenfor nævnte dokumenter om gennemførelsen af aftalen, er der ikke grundlag for at tilside-sætte Konkurrencerådets vurdering i rådsafgørelsens pkt. 460 om, at HMN og de øvrige aftaleparter ikke tillige koordinerede slutbrugerpriser på reservedele.

Der er herefter og efter det, som i øvrigt er oplyst for landsretten, ikke påvist fejl i det faktuelle grundlag for Konkurrencerådets afgørelse.

Vurderingen i rådsafgørelsens afsnit 4.3.3, hvorefter pkt. 6 i principaftalen efter sit indhold, formål og den retlige og økonomiske sammenhæng, hvori bestemmelsen indgår, må antages at have et konkurrencebegrænsende formål, er foretaget i overensstemmelse med de kriterier, der er fastlagt i EU-Domstolens praksis, og Konkurrencerådet har som led heri nøje forholdt sig til de argumenter, HMN og de øvrige parter havde anført om principaftalens gavnlige virkninger.

Landsretten finder Konkurrencerådets vurderinger velunderbyggede og kan i det hele tiltræde disse.

Landsretten finder herved, at principaftalens pkt. 6 efter sit indhold, formål og den sammenhæng, hvori bestemmelsen indgik, som antaget af

Konkurrencerådet, må anses for en horisontal aftale om koordinering af slutbrugerpriser af en art, som efter erfaringen og fast konkurrenceretlig praksis som klart udgangspunkt må anses for konkurrencebegrænsende.

Af de grunde, som Konkurrencerådet har anført i afgørelsen, medfører den omstændighed, at principaftalen – i hvert fald for HMN's vedkommende – også blev indgået med det formål at nedbringe slutbrugerpriserne på reservedele og herunder bringe et kunstigt højt forbrug af reservedele i Østdanmark til ophør, ikke, at den horisontale prisaftale i pkt. 6 ikke kan kvalificeres som en "til formål"-aftale. Det samme gælder den omstændighed, at HMN's kunder – som følge af den prisnedsættelse på reservedele, der følger af principaftalens pkt. 1 – opnåede en samlet besparelse på ca. [redacted] kr.

Der er endvidere ikke grundlag for at antage, at der var en sådan nødvendig indbyrdes sammenhæng mellem den besparelse, HMN's kunder opnåede i kraft af den vertikale aftale i principaftalens pkt. 1 (samt den afledte besparelse servicepartnernes kunder muligt har opnået), og den horisontale prisaftale i pkt. 6, at den horisontale aftale ikke kunne anses for at have et konkurrencebegrænsende formål. At der i tillæg til den vertikale aftale om avanceredsættelse samtidig blev indgået en horisontal aftale med et konkurrencebegrænsende formål skyldtes således alene, at parterne besluttede at afbøde de virkninger, avanceredsættelsen ville have for servicepartnernes kundeforhold.

Der er herefter, og efter det som i øvrigt fremgår i sagen, ikke omstændigheder ved den horisontale prisaftale, der efter den seneste praksis i Budapest Bank- og Generics-dommene tilsiger, at der skulle have været foretaget undersøgelser, som ligger ud over den nøje vurdering, Konkurrencerådet har foretaget i afgørelsens afsnit 4.3.3.

Det vilkår i DONG's aftaler om gasfyrsservice om deling af nye kunder, som Konkurrencestyrelsen ved afgørelse af 27. august 2003 godkendte som en efter styrelsens vurdering øjensynlig nødvendig del af den samlede vertikale regulering af forholdet mellem DONG og underleverandørerne, er ikke sammenligneligt med den her foreliggende aftale om HMN's slutbrugerpriser. Allerede derfor har afgørelsen ikke betydning ved vurderingen af denne sag.

Der er dermed ikke grundlag for at tilsidesætte Konkurrencerådets vurdering om, at pkt. 6 i principaftalen har til formål at begrænse konkurrencen, og at HMN har overtrådt konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 1, jf. stk. 3, ved at indgå aftalen.

Landsretten finder endvidere, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte Konkurrencerådets skønsmæssige afgørelse om ikke at meddele HMN individuel fritagelse efter konkurrencelovens § 8, stk. 1. Landsretten kan

herved i det hele tiltræde Konkurrencerådets begrundelse i afgørelsens pkt. 4.4.

Landsretten stadfæster herefter Sø- og Handelsrettens dom og frifinder som følge heraf Konkurrencerådet for HMN's påstand om tilbagebetaling af sagsomkostninger.

...”

Af sanktionsindstilling vedrørende HMN og Gastech fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen af 3. november 2021 fremgår under pkt. 4.1., 4.2, 6.1 og 6.2 om koncernomsætningen for de to virksomheder følgende:

”...

4.1 HMN Naturgas I/S

SØIK har oplyst, at HMN Naturgas I/S' koncernomsætning i 2015 var [REDACTED] kr. SØIK har i den forbindelse oplyst, at efterfølgende årsrapporter for HMN Naturgas I/S er misvisende, idet servicen af naturgas efterfølgende er frasolgt. SØIK har tilkendegivet, at det derfor bør være koncernomsætningen for 2015, der lægges til grund ved bødeberegningen.

Styrelsen tager SØIK's vurdering til efterretning. Vurderingen af omsætningens betydning overlades herefter til SØIK, idet det dog bemærkes, at det fremgår af forarbejderne, at bøden for (alvorlige og) meget alvorlige overtrædelser skal indebære en væsentlig omkostning for virksomheden.

4.2 Gastech-Energi A/S

SØIK har oplyst, at den globale omsætning for den koncern, som Gastech-Energi indgår i, i 2020 var på [REDACTED] € svarende til ca. [REDACTED] kr.

Efter en samlet vurdering og under henvisning til det i forarbejderne anførte, hvorefter bøden for alvorlige overtrædelser skal indebære en væsentlig omkostning for virksomheden, finder styrelsen, at koncernomsætningen for Gastech-Energi A/S bør bevirke en væsentlig forhøjelse af

...

6.1 HMN Naturgas I/S

Som det fremgår ovenfor, har SØIK vurderet, at det er 2015-koncernomsætningen, der er retvisende for HMN Naturgas I/S. Under forudsætning heraf bør bødens maksimale størrelse i det konkrete tilfælde også vurderes på baggrund heraf. Bøden til HMN Naturgas I/S kan på den baggrund maksimalt udgøre [REDACTED] kr.

6.2 Gastech-Energi A/S

Det følger af omsætningstallene for Gastech-Energi A/S, at gennemsnittet for virksomhedens omsætning for 2018-2020 er [REDACTED] €, svarende til

ca. [REDACTED] kr.4 Bøden til Gastech-Energi A/S kan på den baggrund maksimalt udgøre [REDACTED] kr.
 ...”

Personlige oplysninger

De tiltalte har ikke afgivet forklaring om deres personlige forhold.

Ingen af de tiltalte er tidligere straffet.

Retsgrundlag

Da sigtelsen i sagen er rejst den 28. og 29. august 2018 skal sagen i medfør af § 3, stk. 2, i lov nr. 207 af 15. februar 2021 om ændring af konkurrenceloven og straffeloven behandles efter lov nr. 1385 af 23. december 2012 om ændring af konkurrenceloven og straffeloven (2012-konkurrenceloven), der trådte i kraft den 1. marts 2013.

Indtil den 1. marts 2013 kunne der efter konkurrenceloven alene idømmes bødestraf for overtrædelse af konkurrenceloven. Ved lov nr. 1385 af 23. december 2012 om ændring af konkurrenceloven og straffeloven med ikrafttræden den 1. marts 2013 blev der indsat en bestemmelse i konkurrencelovens § 23, stk. 3, om fængselsstraf blandt andet for visse overtrædelser af forbuddet i konkurrencelovens § 6, stk. 1. Endvidere blev der i samme bestemmelses stk. 5 indsat en bestemmelse om principper for udmåling af bøder efter loven. § 23 blev herefter affattet således:

”§ 23. Medmindre højere straf er forskyldt efter stk. 3 eller efter anden lovgivning, straffes med bøde den, der forsætligt eller groft uagtsomt
 1) overtræder § 6, stk. 1,

...

Stk. 2. ...

Stk. 3. Straffen for den, der i strid med § 6, stk. 1, eller EUF-traktatens artikel 101, stk. 1, jf. § 24, stk. 1, indgår en kartelaftale, jf. 2. pkt., kan stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder, hvis overtrædelsen er forsætlig og af grov beskaffenhed navnlig på grund af overtrædelsens omfang eller de skadevirkninger, den er egnet til at medføre. Ved kartelaftale efter 1. pkt. forstås en aftale, samordnet praksis eller vedtagelse mellem virksomheder i samme omsætningsled om

- 1) priser, avancer el.lign. for salget eller videresalget af varer eller tjenesteydelser,
- 2) begrænsninger af produktion eller salg,
- 3) opdeling af markeder eller kunder eller
- 4) koordinering af bud.

Stk. 4. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Stk. 5. Ved udmåling af bøder efter denne lov skal der tages hensyn til

overtrædelsens grovhed og varighed. Ved udmåling af bøder i forhold til juridiske personer skal der desuden tages hensyn til den juridiske persons omsætning.

Stk. 6. ...

...”

Lovforslag nr. 41 af 26. oktober 2012 om ændring af konkurrenceloven og straffeloven indeholder i de almindelige bemærkninger følgende om baggrunden for indførelse af hjemmel til fængselsstraf:

”...

2.10 Fængselsstraf for indgåelsen af kartelaftaler

En kartelaftale, dvs. en aftale mellem konkurrerende virksomheder om at begrænse den konkurrence, som der ellers skulle være mellem dem om priser, markeder, kunder etc., er en af de groveste overtrædelser af loven og har betydelige økonomiske skadevirkninger for forbrugerne og for andre virksomheder, der ikke deltager i kartellet. De skadelige virkninger kommer bl.a. til udtryk ved overpriser for de involverede varer eller tjenesteydelser, begrænsninger i de udbudte mængder og begrænsninger for produkt- og procesinnovation (jf. også s. 34 i konkurrencelovsudvalgets rapport).

2.10.1 Gældende ret

Efter den gældende lov straffes den, der indgår en kartelaftale, med bøde.

2.10.2 Konkurrencelovsudvalgets overvejelser og anbefalinger

Konkurrencelovsudvalget overvejede, om kartelaktiviteter kunne sammenlignes med andre former for økonomisk kriminalitet. Der var i udvalget enighed om følgende:

”De former for forbrydelser, der anses for at udgøre økonomisk kriminalitet, er de lovovertrædelser, der begås af fysiske personer i virksomhedsregi, og hvor lovovertrædelserne er begået med vinding for øje af fysiske personer inden for i øvrigt lovligt erhverv, og som har betydelige samfundsmæssige konsekvenser. Karteller har disse karakteristika og kan derfor siges at udgøre økonomisk kriminalitet.

[...]

Fælles for den nugældende danske lovgivning vedrørende disse andre former for økonomisk kriminalitet er, at der ved siden af muligheden for bøde også er mulighed for fængselsstraf. Strafmaksimum varierer mellem fire, henholdsvis otte års fængsel alt afhængigt af, hvor alvorlig den konkrete overtrædelse er. Erfaringerne viser, at fængselsstraf i praksis benyttes ved overtrædelser af reglerne på de nævnte områder.

[...]

Skadevirkningerne ved karteller kan være mindst ligeså store som ved disse andre former for økonomisk kriminalitet. Eftersom der alene kan idømmes bødestraf for kartelvirksomhed, kan det konstateres, at strafferammen i kartelsager er væsentligt lavere end ved andre former for økonomisk kriminalitet med sammenlignelige skadevirkninger.” (udvalgsrapporten s. 35).

Bl.a. på denne baggrund fandt et flertal af konkurrencelovsudvalgets medlemmer, at det ikke var logisk eller konsekvent, at der ikke var fængselsstraf i kartelsager, når andre former for økonomisk kriminalitet kunne straffes med fængselsstraf, og at indførelse af fængselsstraf i kartelsager ud fra en samlet vurdering ville kunne bidrage til en styrket håndhævelse af konkurrenceloven.

For at bringe sanktionerne for overtrædelser af konkurrenceloven i form af kartelaktiviteter på niveau med sanktionerne for andre former for økonomisk kriminalitet og for at afskrække virksomheder og personer fra at indgå kartelaftaler anbefalede et flertal af konkurrencelovsudvalgets medlemmer, at der blev indført hjemmel i konkurrenceloven til fængselsstraf. Flertallet anbefalede, at der blev indsat en strafforhøjelsesbestemmelse i konkurrenceloven, hvorefter straffen for den, der forsætligt indgår en kartelaftale, kan stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder, hvis overtrædelser kan karakteriseres som værende af grov beskaffenhed, navnlig på grund af overtrædelsens omfang eller de skadevirkninger, den er egnet til at medføre.

Endvidere anbefalede halvdelen af konkurrencelovsudvalgets medlemmer en strafforhøjelsesbestemmelse i straffeloven, hvorefter straffen kan stige til fængsel indtil 6 år, hvis der foreligger særligt skærpende omstændigheder, navnlig på grund af overtrædelsens betydelige omfang eller skadevirkninger.

2.10.3 Lovforslagets udformning

Lovforslaget er udformet med udgangspunkt i anbefalingerne fra konkurrencelovsudvalget.

...”

I lovforslagets specielle bemærkninger til den foreslåede bestemmelse i konkurrencelovens § 23, stk. 3, er der om fængselsstraf og strafssubjekt nærmere anført følgende:

”...

Med § 23, stk. 3, foreslås det, at straffen for den, der i strid med forbuddet i lovens § 6, stk. 1, eller EUF-traktatens artikel 101, stk. 1, (jf. den gældende § 23, stk. 1, nr. 13) indgår en kartelaftale, kan stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Fængselsstraf kan kun komme på tale, hvis over-

trædelsen er forsætlig og af grov beskaffenhed, hvilket navnlig kan skyldes omfanget af overtrædelsen eller de skadevirkninger, som overtrædelsen er egnet til at medføre.

...

Strafssubjektet efter den foreslåede bestemmelse er den, der indgår en kartelaf tale med virksomheder i samme omsætningsled, dvs. med konkurrenter. Strafssubjektet vil imidlertid også kunne være den, der opfordrer til eller på anden måde medvirker til, at virksomheder i samme omsætningsled indgår en kartelaf tale, f.eks. formanden eller direktøren for en sammenslutning af virksomheder, herunder en brancheforening, jf. de almindelige regler i straffeloven om medvirken.

Udgangspunktet efter Rigsadvokatens meddelelse nr. 5/1999 om valg af ansvarssubjekt i sager om virksomhedsansvar er, at anklagemyndigheden rejser tiltale mod virksomheden, hvis lovovertrædelsen er motiveret af økonomiske grunde, hvis den udviste uagtsomhed fra en ansat ikke er graverende, eller hvis forholdet er begået af virksomhedens underordnede personale (jf. pkt. 2.1. i meddelelsen). Det fremgår imidlertid af Rigsadvokatens meddelelse, at virksomhedsansvaret også kan kombineres med en personlig tiltale mod en fysisk person, hvis ledelsen af selskabet eller en overordnet ansat, herunder direktøren, har handlet forsætligt eller udvist grov uagtsomhed. Er der tale om en underordnet ansat, rejses der kun under særlige omstændigheder tiltale mod denne (jf. pkt. 2.2.1. i Rigsadvokatens meddelelse).

Udover at overtrædelsen af den foreslåede bestemmelse skal være sket forsætligt, er det et krav, at overtrædelsen skal være af grov beskaffenhed.

Navnlig overtrædelsens omfang eller de skadevirkninger, som den er egnet til at medføre, kan indebære, at overtrædelsen må anses for at være af grov beskaffenhed.

Med overtrædelsens "omfang" sigtes såvel til overtrædelsens markeds-mæssige udbredelse som overtrædelsens varighed. Efter bestemmelsens ordlyd er det ikke et krav, at der rent faktisk er indtrådt skadevirkninger; det er tilstrækkeligt, at overtrædelsen er af en sådan karakter, at den kunne medføre skadevirkninger, jf. "er egnet til".

Er overtrædelsen ikke begået med forsæt, eller er overtrædelsen ikke af grov beskaffenhed, er betingelserne for, at straffen kan stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder, ikke opfyldt. Hvis domstolene finder, at en overtrædelse er mindre strafværdig, f.eks. fordi kartellet er af ubetydeligt omfang, eller de mulige skadevirkninger er beskedne, kan dette efter en konkret vurdering medføre, at domstolene idømmer en bøde for overtrædelsen.

Hvis en kartelaftale eller omstændighederne omkring den er af en sådan karakter, at myndighederne finder, at der er tilstrækkeligt grundlag for, at der i forbindelse med en straffesag nedlægges påstand om fængselsstraf, forudsættes det, at sagen behandles i domstolssystemet uden forudgående behandling i Konkurrencerådet.

...”

Om udmåling af bødestraf til virksomheder og fysiske personer er der i de almindelige bemærkninger til lovforslaget blandt andet anført følgende:

”...

2.11.3 Lovforslagets udformning

I overensstemmelse med anbefalingen fra et flertal af konkurrencelovsudvalgets medlemmer foreslås det, at de gældende principper for udmåling af bøder til virksomheder for overtrædelse af loven fastholdes. Det indebærer, at bøder til virksomheder fortsat skal udmåles under hensyntagen til overtrædelsens grovhed, varighed samt virksomhedens omsætning.

Ved den konkrete udmåling skal der som hidtil ved vurderingen af en overtrædelses *grovhed* tages udgangspunkt i et grundbeløb alt efter, om overtrædelsen kan karakteriseres som en mindre alvorlig, en alvorlig eller en meget alvorlig overtrædelse.

I overensstemmelse med anbefalingen fra flertallet af konkurrencelovsudvalgets medlemmer foreslås de hidtidige grundbeløb, som er blevet anvendt ved fastsættelsen af grovheden for en overtrædelse, forhøjet væsentligt.

Som udgangspunkt for den konkrete strafudmåling foreslås det, at grundbeløbet for en mindre alvorlig overtrædelse af konkurrenceloven bør ligge i størrelsesordenen op til 4 mio. kr. Grundbeløbet for en alvorlig overtrædelse af konkurrenceloven bør ligge i størrelsesordenen fra 4 til 20 mio. kr., og grundbeløbet for en meget alvorlig overtrædelse bør ligge i størrelsesordenen fra 20 mio. kr. og opefter. Som noget nyt - og i overensstemmelse med anbefalingen fra et flertal af konkurrencelovsudvalgets medlemmer - foreslås det, at der fremover ved den konkrete bødeudmåling i større omfang skal tages hensyn til en virksomheds omsætning, således at bøden for alvorlige og meget alvorlige overtrædelser indebærer en væsentlig omkostning for virksomheden relativt til dens omsætning. Hensigten er, at bøder for den samme type overtrædelse skal virke økonomisk ensartede for små og store virksomheder.

Ved den konkrete bødeudmåling skal der fortsat også tages hensyn til *varigheden* af en overtrædelse. De gældende retningslinjer, hvorefter der sondres mellem en overtrædelse af kortere varighed (mindre end 1 år), af mellemlang varighed (1-5 år) og af lang varighed (over 5 år), foreslås vi-

dereført. De gældende retningslinjer, hvorefter grundbeløbet for grovheden af en overtrædelse stiger som følge af tillæg for varigheden af overtrædelsen, foreslås ligeledes videreført, jf. pkt. 2.11.1. ovenfor.

Ved fastlæggelsen af en virksomheds *omsætning* forudsættes det, at der som noget nyt tages udgangspunkt i de regler, der gælder for beregningen af omsætningen i den gældende § 7, stk. 1, og den gældende § 12, stk. 1 - jf. bekendtgørelse nr. 808 af 14. august 2009. I konsekvens heraf er det koncernomsætningen, der skal tages hensyn til, og ikke kun - som tidligere - omsætningen i den virksomhed, der har begået overtrædelsen. Som efter de gældende bemærkninger er det som udgangspunkt virksomhedens omsætning fra samtlige de varer og tjenesteydelser, som virksomheden producerer eller distribuerer, der skal tages hensyn til.

Europa-Kommissionen opererer med et bødeloft, idet en bøde maksimalt kan udgøre 10 pct. af virksomhedens koncernomsætning. Der er i Danmark ikke tradition for i lovgivningen at fastsætte maksimum for bøders størrelse. For at sikre ensartethed mellem de danske regler og EU-reglerne bør en virksomhed som udgangspunkt dog ikke pålægges en bøde, der overstiger 10 pct. af virksomhedens samlede årlige koncernomsætning, set som et gennemsnit over de seneste f.eks. 3 år forud for domstidspunktet.

Hvis det er muligt at estimere en opnået eller tilsigtet gevinst ved en overtrædelse af loven, skal det som efter den gældende lov være muligt at konfiskere denne efter reglerne i straffelovens 9. kapitel eller at lade den indgå ved fastsættelsen af bødens størrelse, jf. straffelovens § 51, stk. 3.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

2.12 Forhøjelse af bødeniveauet for fysiske personer

2.12.1 Gældende ret

Den gældende lov indeholder ingen bestemmelser eller retningslinjer for udmålingen af bøder til fysiske personer. Efter hidtidig praksis har domstolene i sager vedrørende alvorlige overtrædelser ikke udmålt en bøde til en person, der har oversteget 25.000 kr. (jf. f.eks. højesteretsdommen optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2010, s. 2980 H).

2.12.2 Konkurrencelovsudvalgets overvejelser og anbefalinger

Et flertal af konkurrencelovsudvalgets medlemmer fandt, at de forhold, som kunne begrunde en forhøjelse af bødeniveauet for virksomheder, også kunne gøres gældende i forhold til en forhøjelse af bødeniveauet for fysiske personers overtrædelser af konkurrenceloven, idet de ville kunne give

fysiske personer en stærkere tilskyndelse til at efterleve loven. Et flertal i udvalget anbefalede, at bøderne til fysiske personer skulle udmåles på en måde, der afspejlede overtrædelsens grovhed og varighed, idet bøden samtidig skulle være konkret følelig for den pågældende, som typisk ville være en højtstående, ledende medarbejder.

2.12.3 Lovforslagets udformning

I overensstemmelse med anbefalingen fra et flertal af konkurrencelovsudvalgets medlemmer foreslås det, at bøder til fysiske personer udmåles under hensyntagen til overtrædelsens grovhed og varighed.

For så vidt angår vurderingen af grovheden af en fysisk persons overtrædelse af konkurrenceloven foreslås det, at der ved den konkrete bødeudmåling tages udgangspunkt i et grundbeløb alt efter, om overtrædelsen kan karakteriseres som en mindre alvorlig, en alvorlig eller en meget alvorlig overtrædelse. Bøden til en fysisk person, der har begået en mindre alvorlig overtrædelse, bør være på mindst 50.000 kr. Bøden for en alvorlig overtrædelse bør være på mindst 100.000 kr., mens bøden for en meget alvorlig overtrædelse bør være på mindst 200.000 kr. De angivne grundbeløb er i overensstemmelse med anbefalingen fra et flertal af konkurrencelovsudvalgets medlemmer.

Konkurrencelovsudvalget har ikke afgivet specifikke anbefalinger om den betydning, som en overtrædelses varighed bør have på den konkrete bødeudmåling til en fysisk person. Ud fra et ønske om at skabe balance mellem bødeudmålingsprincipperne for fysiske og juridiske personers overtrædelser af loven foreslås det, at der ved vurderingen af varigheden af en overtrædelse, som en fysisk person har begået, anvendes samme metode som for virksomheder.

Det indebærer, at der sondres mellem en overtrædelse af kortere varighed (mindre end 1 år), af mellemlang varighed (1-5 år) og af lang varighed (over 5 år), hvor størrelsen af bøden stiger i takt med varighedens længde. En overtrædelse af kortere varighed medfører ikke et tillæg til det grundbeløb, der er fastlagt ud fra vurderingen af overtrædelsens grovhed. En overtrædelse af mellemlang varighed medfører et tillæg på op til 50 pct. af det grundbeløb, der fastsættes for overtrædelsens grovhed, og en overtrædelse af lang varighed medfører et tillæg på 10 pct. for hvert år, en overtrædelse har fundet sted og af det grundbeløb, der fastlægges for overtrædelsens grovhed.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

...”

Ved den konkrete udmåling af en bøde indgår i vurderingen om overtrædelseren kan karakteriseres som en mindre alvorlig, en alvorlig eller en meget alvorlig overtrædelse. Af betænkning fra Folketingets Erhvervsudvalg af 18. maj 2000 over forslag til ændring af konkurrenceloven (Folketingstidende 1999/2000, L242, Tillæg B, side 1297) fremgår herom følgende:

”...

En mindre alvorlig overtrædelse kan være en konkurrencebegrænsende vertikal aftale med en beskeden virkning på det relevante marked. Eksempelvis en bestemmelse i en eneforhandlingsaftale, der forbyder eneforhandleren at levere til kunder uden for området, og som aldrig har været håndhævet. Et andet eksempel kan være en eksklusiv købsforpligtelse for en forhandler, og som løber i mere end 5 år.

En alvorlig overtrædelse kan f.eks. bestå i en vertikal aftale vedrørende fastsættelse af bindende mindstepriser ved videresalg. Et andet eksempel kan være en horisontal konkurrencebegrænsende aftale, hvor to producenter f.eks. i fællesskab har udviklet et produkt og i forbindelse hermed aftaler at afstå fra at konkurrere med hinanden ved salget af produktet. Endelig kan et misbrug af dominerende stilling være en alvorlig overtrædelse.

Som eksempel på de meget alvorlige overtrædelser kan nævnes pris- eller markedsopdelingskarteller, som omfatter de væsentligste aktører på markedet. Det kan også være tilfælde, hvor en virksomhed med en monopolsstilling forsøger at fastholde denne ved en flerhed af misbrug.

...”

Rettens begrundelse og afgørelse

Formalitet

Af bemærkningerne til konkurrencelovens § 23, stk. 3 (lovforslag nr. 41 af 26. oktober 2012 til lov om ændring af konkurrenceloven og straffeloven) som finder anvendelse i sagen, fremgår som ovenfor anført:

”Hvis en kartelaftale eller omstændighederne omkring den er af en sådan karakter, at myndighederne finder, at der er tilstrækkeligt grundlag for, at der i forbindelse med en straffesag nedlægges påstand om fængselsstraf, forudsættes det, at sagen behandles i domstolssystemet uden forudgående behandling i Konkurrencerådet.”

Da anklagemyndigheden har nedlagt påstand om fængselsstraf, behandles i det følgende, om det har betydning, at sagen er behandlet i Konkurrencerådet og først efterfølgende behandles som en straffesag.

Forudsætningen i reglerne om, at en straffesag med påstand om fængselsstraf skal behandles i domstolssystemet uden forudgående behandling i Konkurrencerådet, findes at kunne have betydning for bevisvurderingen, hvis de tiltalte har afgivet forklaring i Konkurrencerådet eller under den civile sag, da de i så fald utilsigtet ville kunne have inkrimineret sig selv og under den civile sag ville have været underlagt sandhedspligt.

Ingen af de tiltalte personer har afgivet forklaring under den tidligere behandling af sagen. På denne baggrund og efter en samlet vurdering finder retten, at det ikke konkret har betydning i denne sag, at sagen har været behandlet i Konkurrencerådet, og at der ved domstolene har verseret en civilretlig sag.

Det bemærkes hertil, at reglerne er ændret ved lov nr. 207 af 15. februar 2021 som følge af implementering af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/1 af 11. december 2018 om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et velfungerende indre marked, således at sager mod selskaber nu behandles civilretligt med mulighed for pålæg af civil bøde, mens fysiske personers medvirken til en virksomheds indgåelse af en kartelaftale fortsat behandles som en straffesag. Under hensyn til at det strafferetlige ansvar er et medvirkensansvar for den fysiske person, afventer en eventuel straffesag den civile sag mod selskabet.

Skyldsspørgsmålet forhold 1-4

Retten finder, i overensstemmelse med rettens bedømmelse af de nærmere omstændigheder i tiltalen som anført nedenfor, at de tiltalte selskaber og personerne ved deres medvirken er skyldige i forsætligt at have indgået en aftale og/eller samordnet praksis mellem virksomheder i samme omsætningsled, der direkte eller indirekte havde til formål at begrænse konkurrencen om koordinering af abonnementspriser for service på naturgasfyr til slutbrugere på markedet for gasfyrsservice i et område svarende til HMNs distributionsområde, jf. konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, som nærmere beskrevet i tiltalen i forhold 1-4.

Retten har herved lagt vægt på sagens oplysninger, herunder ordlyden af principaftalen og dennes pkt. 6, den forudgående korrespondance mellem HMN, ██████████ Gastech og ██████████ og dokumenterne om gennemførelsen af aftalen.

Det er herunder bevist, at ██████████, ██████████, ██████████, ██████████ og ██████████ deltog under forhandlingen, og at udarbejdelsen af principaftalens pkt. 6 skete efter fælles forståelse. ██████████ forklaring om, at ██████████ ikke var til stede ved udfærdigelsen af pkt. 6 på mødet den 29. april 2014 og ██████████, ██████████ og ██████████ forklaring om, at de ikke husker andres tilstedeværelse, kan ikke føre til et andet resultat under hensyn til den foreliggende korrespondance. Det ændrer ikke ved bevisvurderingen, at en del af korrespondancen sendt til ██████████ var adresseret

til [redacted] hovedmail, idet der herved er henset til, at det fremsendte var med [redacted] navn, samt at [redacted] varetog forhandlingerne på vegne af [redacted] og [redacted]. Endvidere er det forklaret af [redacted], at [redacted] og [redacted] sammen havde ansvaret for at forhandle på vegne af servicepartnerne, hvilket er bekræftet af [redacted].

Det findes herefter bevist, at alle de tiltalte var vidende om aftalens indhold, og at deres handling i den sammenhæng efter sagens karakter er at betragte som forsætlig medvirken til, at de på vegne af deres respektive virksomheder og [redacted] og [redacted] på vegne af [redacted] indgik en aftale eller samordnede praksis mellem HMN, Gastech, [redacted] og [redacted] om koordinering af abonnementspriser som beskrevet i tiltalen, da der forelå en fælles vilje og forståelse til den konkurrencebegrænsede aftale/samordnet praksis, og ingen af de tiltalte sikrede sig lovligheden heraf.

De tiltaltes forklaring om, at principaftalens pkt. 6 og pkt. 1 skal ses som et samlet hele, og at pkt. 6 derfor ikke kan anses for at have et konkurrencebegrænsende formål, finder ikke støtte i det skriftlige materiale og tilsidesættes derfor, idet det også er tillagt vægt, at pkt. 6 ikke var nødvendig for at opfylde pkt. 1, samt at pkt. 6 er en horisontal aftale mellem konkurrenter, der ikke kan legitimeres ved en samtidig vertikal aftale i pkt. 1, hvor HMN og servicepartnerne er samarbejdspartnere.

Det kan heller ikke føre til et andet resultat, at det er forklaret, at pkt. 6 skulle ses i sammenhæng med den samlede omlægning af HMNs serviceordning og de fordele, som omlægningen medførte for forbrugerne. Ved bevisvurderingen er der i denne henseende navnlig henset til, at en aftaleparts subjektive hensigt ikke har betydning ved vurdering af, om en aftale har et konkurrencebegrænsende formål efter konkurrencelovens § 6, så længe aftalen og/eller den samordnet praksis objektivt set er egnet til at begrænse konkurrencen vedrørende slutbrugernes priser.

Efter bevisførelsen findes det ikke godtgjort, at aftalen og/eller den samordnet praksis opfylder betingelserne for individuel fritagelse i konkurrencelovens § 8, stk. 1.

Spørgsmålet er herefter, om den konkurrencebegrænsende virksomhed er af grov beskaffenhed og er at betragte som en kartelaftale omfattet af konkurrencelovens § 23, stk. 3.

I bemærkningerne til konkurrencelovens § 23, stk. 3, i lovforslag nr. 41 af 26. oktober 2012 er det anført, at navnlig overtrædelsens omfang eller de skadevirkninger, som den er egnet til at medføre, kan indebære, at overtrædelsen må anses for at være af grov beskaffenhed, og at der med overtrædelsens ”omfang” sigtes såvel til overtrædelsens markedsmæssige udbredelse som overtrædelsens varighed. Efter bestemmelsens ordlyd er det ikke et

krav, at der rent faktisk er indtrådt skadevirkninger; det er tilstrækkeligt, at overtrædelsen er af en sådan karakter, at den kunne medføre skadevirkninger, jf. ”er egnet til”.

For at afklare om den konkurrencebegrænsende virksomhed er af grov beskaffenhed, behandles derfor i det følgende varigheden af overtrædelsen og overtrædelsens markedsmæssige udbredelse samt eventuelle skadevirkninger.

Varigheden af overtrædelsen

Aftalen blev indgået den 29. april 2014. Af principaftalens pkt. 2 og pkt. 9 fremgår, at aftalen trådte i kraft og havde virkning fra den 1. maj 2014 i en periode på 2 år.

Gerningsperioden er i anklageskriftet anført at være fra den 29. april 2014 til den 30. november 2016. Anklagemyndigheden har om baggrunden for gerningsperiodens ophør henvist til, at Konkurrencerådets afgørelse er truffet den 30. november 2016. Afgørelsen, der blev truffet efter en lang sagsbehandling, gav påbud til HMN, Gastech, [REDACTED] og [REDACTED] blandt andet om straks at bringe den konkurrencebegrænsende aftale til ophør, såfremt dette ikke allerede var sket.

Under sagen er der ikke ført bevis for, om aftalen blev videreført udover de to år, som den havde virkning, eller om den blev bragt til ophør forinden, ligesom de enkelte tiltaltes andel i forhold til varighed ikke er godtgjort.

På denne baggrund fastsættes overtrædelsen skønsmæssigt til at have været af kortere varighed, der omfatter overtrædelser af mindre end et års varighed.

Den markedsmæssige udbredelse og skadevirkninger

Efter ordlyden af konkurrencelovens § 23, stk. 3, skal vurderes ’navnlig’ overtrædelsens omfang eller de skadevirkninger, den er egnet til at medføre, ved stillingtagen til om overtrædelsen er af grov beskaffenhed.

Efter en samlet vurdering af alle sagens oplysninger finder retten, uanset overtrædelsens markedsmæssige udbredelse og de mulige skadevirkninger, som overtrædelsen efter sin karakter var egnet til at medføre, hvorunder også er henset til overtrædelsens varighed, at det ikke er godtgjort, at overtrædelsen efter sin art og karakter var af så grov beskaffenhed, at den omfattes af konkurrencelovens § 23, stk. 3. De tiltalte findes derfor ikke skyldige i denne del af tiltalen.

Konklusion

De anførte forhold kan tilregnes HMNs ledende medarbejder [REDACTED] og Gastechs ledende medarbejder [REDACTED] som forsætlige, jf. konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, og dermed de tiltalte selskaber i forhold 1, jf. straffelovens § 27.

██████████ og ██████████ findes skyldige i tiltalen i forhold 2 vedrørende overtrædelse af konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, jf. straffelovens § 23, i overensstemmelse med bevisresultatet.

██████████ findes skyldig i tiltalen i forhold 3 vedrørende overtrædelse af konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, jf. straffelovens § 23, i overensstemmelse med bevisresultatet.

██████████ findes skyldig i tiltalen i forhold 4 vedrørende overtrædelse af konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, jf. straffelovens § 23, i overensstemmelse med bevisresultatet.

Sanktionsfastsættelse

Af forarbejderne til konkurrenceloven fremgår en sondring mellem mindre alvorlige, alvorlige og meget alvorlige overtrædelser af konkurrenceloven, og det skal derfor vurderes, hvorledes den foreliggende overtrædelse skal kategoriseres.

Af betænkning fra Folketingets Erhvervsudvalg af 18. maj 2000 over forslag til ændring af konkurrenceloven (Folketingstidende 1999/2000, L242, Tillæg B, s. 1297) kan udledes, at horisontale aftaler som udgangspunkt bør kategoriseres som en alvorlig eller meget alvorlig overtrædelse af konkurrenceloven.

Det lægges til grund, at parternes aftale og/eller samordnede praksis om koordinering af abonnementspriser for service på naturgasfyr til slutbrugere skete i forbindelse med forhandlinger om en række andre forhold end slutbrugerpriser, herunder vilkårene for at blive servicepartner for HMN samt afregningen mellem HMN som ordregiver og servicepartnerne som underleverandører. HMNs formål med forhandlingerne var blandt andet at sikre billige reservedele til HMNs slutbrugere. Dette forhold findes ikke at have betydning for konstateringen af parternes overtrædelse af forbuddet i konkurrencelovens § 6, men findes efter en konkret vurdering at have betydning for kategorisering af sagen i forhold til sanktionen.

På denne baggrund og efter en samlet vurdering finder retten, at overtrædelserne skal kategoriseres som en alvorlig overtrædelse.

Straffen for Hovedstadsregionens og Midt-Nords Naturgasselskab I/S under opløsning (tidligere HMN Naturgas I/S) i forhold 1 fastsættes til en bøde på 8 mio. kr., jf. konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, jf. § 23, stk. 1, jf. lovbekendtgørelse 155 af 1. marts 2018, jf. § 3, stk. 2, i lov nr. 207 af 15. februar 2021 om ændring af konkurrenceloven og straffeloven

Straffen for Gastech-Energi A/S i forhold 1 fastsættes til en bøde på 8 mio. kr., jf. konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, jf. § 23, stk. 1, jf. lovbekendtgørelse 155 af 1. marts 2018, jf. § 3, stk. 2, i lov nr. 207 af 15. februar 2021 om ændring af konkurrenceloven og straffeloven

gørelse 155 af 1. marts 2018, jf. § 3, stk. 2, i lov nr. 207 af 15. februar 2021 om ændring af konkurrenceloven og straffeloven.

Retten har ved udmåling af bøderne lagt vægt på, at grundbeløbet for en virksomheds alvorlige overtrædelse efter forarbejderne er i størrelsesordenen fra 4 til 20 mio. kr. Endvidere er der lagt vægt på virksomhedernes koncernomsætning under iagttagelse af konkurrencelovens § 7, stk. 1, og § 12, stk. 1. I forhold til Gastech-Energi A/S er der henset til koncernomsætningen på domstidspunktet, mens der for Hovedstadsregionens og Midt-Nords Naturgasselskab I/S under opløsning (tidligere HMN Naturgas I/S) er lagt vægt på selskabets omsætning, mens det var i drift. Da overtrædelsen er af kortere varighed, er der ikke givet tillæg til grundbeløbet for varigheden.

Straffen for [REDACTED] i forhold 2 fastsættes til en bøde på 100.000 kr., jf. konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, jf. § 23, stk. 1, jf. lovbekendtgørelse 155 af 1. marts 2018, jf. § 3, stk. 2, i lov nr. 207 af 15. februar 2021 om ændring af konkurrenceloven og straffeloven, jf. straffelovens § 23. Forvaltningsstraffen er fængsel i 40 dage.

Straffen for [REDACTED] i forhold 3 fastsættes til en bøde på 75.000 kr., jf. konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, jf. § 23, stk. 1, jf. lovbekendtgørelse 155 af 1. marts 2018, jf. § 3, stk. 2, i lov nr. 207 af 15. februar 2021 om ændring af konkurrenceloven og straffeloven, jf. straffelovens § 23. Forvaltningsstraffen er fængsel i 30 dage.

Straffen for [REDACTED] i forhold 2 fastsættes til en bøde på 100.000 kr., jf. konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, jf. § 23, stk. 1, jf. lovbekendtgørelse 155 af 1. marts 2018, jf. § 3, stk. 2, i lov nr. 207 af 15. februar 2021 om ændring af konkurrenceloven og straffeloven, jf. straffelovens § 23. Forvaltningsstraffen er fængsel i 40 dage.

Straffen for [REDACTED] i forhold 4 fastsættes til en bøde på 50.000 kr., jf. konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, jf. § 23, stk. 1, jf. lovbekendtgørelse 155 af 1. marts 2018, jf. § 3, stk. 2, i lov nr. 207 af 15. februar 2021 om ændring af konkurrenceloven og straffeloven, jf. straffelovens § 23. Forvaltningsstraffen er fængsel i 20 dage.

Retten har ved udmåling af bøderne lagt vægt på, at overtrædelsen også for de fysiske personer er kategoriseret som alvorlig, hvorfor bøden ifølge forarbejderne gengivet ovenfor bør være på mindst 100.000 kr. Da overtrædelsen er af kortere varighed, er der ikke fastsat et tillæg til grundbeløbet.

Der er endvidere henset til, at fastsættelsen af straffen fortsat beror på rettens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau kan fraviges i op- eller nedadgående retning efter en konkret vurdering.

De tiltalte [redacted], [redacted], [redacted] og [redacted] varetog deres respektive virksomheders interesser og havde således alle direkte mulighed for at påvirke forhandlingerne. [redacted], og [redacted], var [redacted] med ledelsesansvar, mens [redacted], og [redacted]. Under hensyn til, at [redacted] og [redacted] ikke havde ledelsesansvar på samme vis som [redacted] og [redacted], er bødens størrelse fraveget i nedadgående retning for [redacted] og [redacted]. For [redacted] foreligger endvidere formildende omstændigheder under hensyn til, at [redacted] ifølge den foreliggende korrespondance spillede en mere passiv rolle i forbindelse med overtrædelsen.

Endelig har retten for samtlige tiltalte lagt vægt på, at der er tale om et enkeltstående tilfælde samt den tid, der er gået siden overtrædelsen fandt sted til afsigelse af dom, der i væsentlig grad ikke har beroet på de tiltaltes forhold.

Thi kendes for ret:

Tiltalte Hovedstadsregionens og Midt-Nords Naturgasselskab I/S under opløsning (tidligere HMN Naturgas I/S) skal straffes med en bøde på 8 mio. kr.

Tiltalte **Gastech-Energi A/S** skal straffes med en bøde på 8 mio. kr.

Tiltalte [redacted] skal straffes med en bøde på 100.000 kr.

Forvandlingsstraffen for bøden er fængsel i 40 dage.

Tiltalte [redacted] skal straffes med en bøde på 75.000 kr.

Forvandlingsstraffen for bøden er fængsel i 30 dage.

Tiltalte [redacted] skal straffes med en bøde på 100.000 kr.

Forvandlingsstraffen for bøden er fængsel i 40 dage.

Tiltalte [redacted] skal straffes med en bøde på 50.000 kr.

Forvandlingsstraffen for bøden er fængsel i 20 dage.

De tiltalte skal hver for sig betale de dem vedrørende sagsomkostninger.

Dorte Nørby
dommer

Udskriftens rigtighed bekræftes.
Retten i Glostrup, den 21. april 2022

Karina Joconde
kontorfuldmægtig